

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler	Yayımlandığı Tarih	Sayı
31 Ekim – 12 Kasım 2007	13 Kasım 2007	352

İÇİNDEKİLER

- [25/10/2007 Tarih ve 5702 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti İle Bosna-Hersek Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun \(R.G. 4 Kasım 2007 – 26690\)](#)
- [25/10/2007 Tarih ve 5704 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Arasında Hukuki Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun\(R.G. 4 Kasım 2007 – 26690\)](#)
- [İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik \(R.G. 1 Kasım 2007 – 26687\)](#)
- [Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulundan Adli Yargı Hâkim Adayının, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca 26.10.2007 Tarihinde Yapılan Ad Çekme Sonucuna Göre, Atanmasına İlişkin Kararname \(R.G. 8 Kasım 2007 – 26694\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2005/127, K: 2007/42 Sayılı Kararı\(R.G. 7 Kasım 2007 – 26693\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2003/81, K: 2007/50 Sayılı Kararı\(R.G. 9 Kasım 2007 – 26695\)](#)
- [Yargıtay 6. Hukuk Dairesinden Bir Adet Karar \(R.G. 2 Kasım 2007 – 26668\)](#)
- [Yargıtay 20. Hukuk Dairesinden Bir Adet Karar \(R.G. 31 Ekim 2007 – 26686\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Oruç/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Mürvet Fidan ve Diğerleri/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Soylu/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Selim Yıldırım ve Diğerleri/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Kalem/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Güzel \(Zeybek\)/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Apro Diril/Türkiye Davası\)](#)
- [Yayın İşleri Dairesi Başkanlığından “Adalet Dergisi” Konulu Duyuru](#)
- [Adalet Bakanlığından Münhal Noterlik İlânı \(R.G. 31 Ekim 2007 – 26686\)](#)
- [Adalet Bakanlığından Münhal Noterlikler İlânı \(R.G. 10 Kasım 2007 – 26696\)](#)
- [Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulundan Karar Tebliğ İlânı \(R.G. 1 Kasım 2007 – 26687\)](#)
- [Adalet Bakanlığından İlân \(R.G. 1 Kasım 2007 – 26687\)](#)
- [Adalet Bakanlığından İlân \(R.G. 3 Kasım 2007 – 26689\)](#)
- [Adalet Bakanlığından İlân \(R.G. 8 Kasım 2007 – 26694\)](#)
- [Erzurum H. Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan İlanen Tebligat \(R.G. 8 Kasım 2007 – 26694\)](#)

- [2007 Ekim Ayında İsteği Üzerine, Malûlen ve Yaş Haddinden Emekliye Ayrılan Hâkim ve Savcılara Ait Liste](#)

 [İçindekilere dön](#)

Kanunlar

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BOSNA-HERSEK ARASINDA HUKUKİ VE TİCARİ KONULARDA ADLİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN

Kanun No. 5702

Kabul Tarihi: 25/10/2007

MADDE 1 – 16/2/2005 tarihinde Saraybosna’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Bosna-Hersek Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Adli İşbirliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.
3/11/2007

[R.G. 4 Kasım 2007 – 26690]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ROMANYA ARASINDA HUKUKİ

**KONULARDA ADLİ YARDIMLAŞMA ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN**

Kanun No. 5704

Kabul Tarihi : 25/10/2007

MADDE 1 – 28/9/2005 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Arasında Hukuki Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

3/11/2007

[R.G. 4 Kasım 2007 – 26690]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelik

Başbakanlıktan:

İNTERNET TOPLU KULLANIM SAĞLAYICILARI HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; internet toplu kullanım sağlayıcıları ve ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılarının yükümlülükleri ve sorumlulukları ile denetimlerine ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanuna dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulamasında;

- a) Başkanlık: Telekomünikasyon İletişim Başkanlığını,
- b) Bilgi: Verilerin anlam kazanmış biçimini,
- c) Erişim: Herhangi bir vasıtayla internet ortamına bağlanarak kullanım olanağı kazanılmasını,
- ç) Erişim sağlayıcı: İnternet toplu kullanım sağlayıcılarına ve abone olan kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan işletmeciler ile gerçek veya tüzel kişileri,
- d) Filtreleme yazılımı: İnternet ortamında web adresi, alan adı, IP adresi, kelime ve benzeri kriterlere göre erişimi engelleyen yazılımları,
- e) İç IP Dağıtım Logları: Kendi iç ağlarında dağıtılan IP adres bilgilerini, kullanıma başlama ve bitiş tarih ve saatini ve bu IP adreslerini kullanan bilgisayarların tekil ağ cihaz numarasını (MAC adresi) gösteren bilgileri,
- f) İnternet ortamı: Haberleşme ile kişisel veya kurumsal bilgisayar sistemleri dışında kalan ve kamuya açık olan internet üzerinde oluşturulan ortamı,

g) İnternet toplu kullanım sağlayıcı: Kişilere belli bir yerde ve belli bir süre internet ortamı kullanım olanağı sağlayan gerçek ve tüzel kişileri,

ğ) İşyeri: Ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcı olarak faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişiler tarafından açılan ve işletilen umuma açık yeri,

h) İzin belgesi: Mülki idare amiri tarafından bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verilen izni,

ı) Kanun: 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunu,

i) Mülki idare amiri: İllerde valiyi, Büyükşehir belediyesi hudutları içinde kalanlar dahil ilçelerde kaymakamı,

j) Sabit IP Adresi: Belirli bir ağa bağlı cihazların ağ üzerinden birbirlerine veri yollamak için kullandıkları, zamana, oturuma göre değişmeyen ve sistem yöneticisi tarafından belirlenip tanımlanan ve değiştirilebilen IP adresini,

k) Sorumlu müdür: İzin belgesi sahibinin işinin başında bulunmadığı zamanlarda onun yerine yetkili olan kişiyi,

l) Ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcı: İnternet salonu ve benzeri umuma açık yerlerde belirli bir ücret karşılığı internet toplu kullanım sağlayıcılığı hizmeti veren veya bununla beraber bilgisayarlarda bilgi ve beceri artırıcı veya zekâ geliştirici nitelikteki oyunların oynatılmasına imkân sağlayan gerçek ve tüzel kişileri,

m) Veri: Bilgisayar tarafından üzerinde işlem yapılabilen her türlü değeri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yükümlülükler ve Sorumluluklar

İnternet toplu kullanım sağlayıcılarının yükümlülükleri

MADDE 4 – (1) İnternet toplu kullanım sağlayıcılarının yükümlülükleri şunlardır:

a) Konusu suç oluşturan içeriklere erişimi önleyici tedbirleri almak.

b) İç IP Dağıtım Loglarını elektronik ortamda kendi sistemlerine kaydetmek.

Ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılarının yükümlülükleri

MADDE 5 – (1) Ticarî amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılarının yükümlülükleri şunlardır:

a) Mülki idare amirinden izin belgesi almak.

b) Konusu suç oluşturan içeriklere erişimi önleyici tedbirleri almak.

c) Başkanlık tarafından onaylanan içerik filtreleme yazılımını kullanmak.

ç) Erişim sağlayıcılardan sabit IP almak ve kullanmak.

d) İç IP Dağıtım Loglarını elektronik ortamda kendi sistemlerine kaydetmek.

e) Başkanlık tarafından verilen yazılım ile, (d) bendi gereğince kaydedilen bilgileri ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini teyit eden değeri kendi sistemlerine günlük olarak kaydetmek ve bu verileri bir yıl süre ile saklamak.

İşyerlerinin açılması

MADDE 6 – (1) Ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcı olarak faaliyet göstermek isteyen gerçek ve tüzel kişiler, 14/7/2005 tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan İşyeri

Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte belirtilen usule uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı aldıktan sonra mülki idare amirliklerine bir dilekçe ile başvurur.

(2) İşyerlerinin faaliyette bulunması için mülki idare amirleri tarafından Ek-1’de yer alan izin belgesi verilir.

(3) İşyerlerinin açılması hususundaki başvurular mülki idare amirlikleri tarafından onbeş gün içinde sonuçlandırılır.

İzin alınmadan açılan işyerleri

MADDE 7 – (1) Mülki idare amirlerince izin alınmadan açıldığı tespit edilen işyerleri, mülki idare amirlikleri tarafından sebebi bir tutanakla belirlenmek ve mühürlenmek suretiyle re’sen kapatılır.

(2) Mülki idare amirlikleri, izin alınmadan açıldığı için kapatılan işyerlerini en geç üç gün içinde elektronik ortamda veya yazılı olarak Başkanlığa bildirir.

İzin belgesi sahibi ve sorumlu müdür

MADDE 8 – (1) İzin belgesi sahibinin tüzel kişi olması durumunda, işyerini idare etmek üzere bir sorumlu müdür görevlendirilir. Gerçek kişiler de işyerinde sorumlu müdür görevlendirebilir. Sorumlu müdür mülki idare amirliklerine bildirilerek izin belgesinde belirtilir.

(2) İzin belgesi sahibi veya sorumlu müdürlere, mülki idare amirliklerince yılda bir kez bilgilendirme eğitimi verilir. Eğitimin içeriği, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, İçişleri Bakanlığı, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü ve Başkanlığın görüşü alınarak belirlenir.

İşyerlerinde uyulması gereken kurallar

MADDE 9 – (1) İşyerlerinde uyulması gereken kurallar şunlardır:

a) 12 yaşından küçükler ancak, yanlarında veli veya vasileriyle işyerlerine girebilirler.

b) 15 yaşından küçükler yanlarında veli veya vasileri olmadan saat 20.00’den sonra işyerlerine alınmazlar.

c) Tütün ve tütün mamulleri tüketim bölümü bulunmayan işyerlerinde tütün ve tütün mamulleri içilemez.

ç) İşyerlerinde 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununa aykırı hareket edilemez.

d) İşyerlerinde 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 uncu maddesi gereğince alkollü içecek satılması, bulundurulması veya sunulması yasaktır.

e) İşyerlerinde 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunan hakların ihlal edilmesinin önlenmesi için gerekli tedbirler alınır.

f) İşyerlerinde elektronik ve mekanik oyun alet ve makineleri bulunamaz.

g) İşyerlerindeki bilgisayarlarda uyuşturucu veya uyarıcı madde alışkanlığı, intihara yönlendirme, cinsel istismar, müstehcenlik, fuhuş, şiddet, kumar ve benzeri kötü alışkanlıkları teşvik eden ve 18 yaşından küçüklerin psikolojik ve fizyolojik gelişimine olumsuz etkisi olabilecek oyunlar oynatılamaz.

ğ) İşyerlerine giren ve çıkanların tespiti amacıyla gerekli kamera kayıt sistemi kurulur. Bu sistem aracılığıyla elde edilen kayıtlar yedi gün süreyle saklanır ve bu kayıtlar yetkili makamlar haricindeki kişi ve kuruluşlara verilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Denetleme ve Cezalar

Denetleme usul ve esasları

MADDE 10 – (1) Ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılar;

a) Mülki idare amirlikleri tarafından, bu Yönetmeliğin 5 ve 9 uncu maddelerinde yer alan yükümlülükler ve şartlar açısından denetlenir.

b) Kolluk tarafından genel güvenlik ve asayiş yönünden denetlenir ve tespit edilen mevzuata aykırı hususlar mülki idare amirliklerine gereği yapılmak üzere bildirilir.

İdari para cezaları

MADDE 11 – (1) 5 inci maddedeki yükümlülüklere aykırı hareket ettiği belirlenen ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılara, mülki idare amiri tarafından üçbin Yeni Türk Lirasından onbeşbin Yeni Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(2) 9 uncu maddede belirtilen kurallara uymayanlara, mülki idare amiri tarafından

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca idarî para cezası verilir.

(3) İdari para cezaları, 5326 sayılı Kabahatler Kanununda belirtilen usul ve esaslara göre uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Uygulamaya ilişkin işlemler

MADDE 12 – (1) Ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılara verilen izin belgelerine ilişkin işlemler, mülki idare amirliklerinin yazı işleri müdürlükleri bünyesinde yürütülür.

(2) İzne ilişkin bilgiler otuz gün içinde mülki idare amiri tarafından Başkanlığa elektronik ortamda veya yazılı olarak bildirilir.

(3) Ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcıların faaliyetlerinin herhangi bir şekilde sona ermesi halinde durum üç gün içinde mülki idare amiri tarafından Başkanlığa elektronik ortamda veya yazılı olarak bildirilir.

Başkanlığın bilgi talebi

MADDE 13 – (1) Başkanlık, Kanunla verilen görevleri dolayısıyla ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılara ilişkin gerekli gördüğü bilgileri doğrudan ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılardan veya mülki idare amirliklerinden talep edebilir.

(2) Ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılar Başkanlığın taleplerini derhal yerine getirir.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Halen faaliyet icra eden ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılar, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde alınması gereken izin belgesini temin etmekle yükümlüdürler.

Yürürlük

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Başbakan yürütür.

.....VALİLİĞİ

.....KAYMAKAMLIĞI

**TİCARİ AMAÇLA İNTERNET TOPLU KULLANIM SAĞLAYICI
İZİN BELGESİ**

İŞYERİ VE SAHİBİ HAKKINDAKİ BİLGİLER			
1. İzin Belge Numarası	2. İşyeri Sahibinin Soyadı	3. İşyeri Sahibinin Adı	
4. İşyeri Sahibinin T.C. Kimlik No ve Vergi Kimlik No	5. İşyerinin Ünvanı	6. İşyerinin Sınıfı	
7. Faaliyet Konusu	8. Telefon	9. Faks	
10. E-posta Adresi	11. İnternet Sitesi Adresi	12. İşyerinin Adresi	
13. İşyerinin Ticaret Sicil Nosu	14. İşyerinin İşletme Adı	15. İşyerinin Ticaret Ünvanı	
16. SORUMLU MÜDÜRÜN			
Soyadı		Adı	
T.C. Kimlik No:	Telefon	Faks	E-posta adresi
ALT YAPI İLE İLGİLİ BİLGİLER			
17. Kullanılan Filtreleme Yazılımı	18. Kullanılan Filtreleme Donanımı	19. Kullanılan Sabit IP'ler	
20. İNTERNET BAĞLANTI TÜRÜ			
☐ Dial-up	☐ ADSL	☐ Metro Ethernet	☐ Diğer (BELİRTİNİZ.)
21. İnternet Bağlantısının Bant Genişliği		22. İnternet Erişim Sağlayıcının Adı	
23. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Alındığı Makam		24. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Tarih ve Sayısı	
25. İzin Belgesinin Veriliş Tarihi		26. Mülki İdare Amirinin Onayı (Kaşe ve Mühür)	

--	--

[R.G. 1 Kasım 2007 – 26687]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Atama Kararı

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanlığından:

Adlî Yargı Hâkim Adayının, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca 26.10.2007 tarihinde yapılan ad çekme sonucuna göre, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 13. maddesi gereğince atanmasına ilişkin Kararname aşağıda gösterilmiştir.

K A R A R : 26.10.2007/894

8. derecenin 1. kademesi (660+1300 gösterge ile)

Kadıköy Adlî Yargı Hâkim Adayı 112798 Osman GİTMEZ Ardanuç Hâkimliğine,

Ad çekme usulü ile naklen atanmıştır.

[R.G. 8 Kasım 2007 – 26694]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Kararları

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2005/127

Karar Sayısı : 2007/42

Karar Günü : 5.4.2007

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEMELER:

1- Antalya I.Asliye Ceza Mahkemesi Esas No: 2005/109

2- Mengen Asliye Ceza Mahkemesi Esas No: 2005/127

3- Tekirdağ Sulh Ceza Mahkemesi Esas No: 2006/15

4- Pozantı Asliye Ceza Mahkemesi Esas No: 2006/ 16

5- İzmir 6. Ağır Ceza Mahkemesi Esas No: 2006/25

6- İzmir 4. Ağır Ceza Mahkemesi Esas No: 2006/135

İTİRAZLARIN KONUSU: 23.3.2005 günlü, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 2., 6., 9., 11., 12., 36., 37., 38., 39., 40., 138. ve 154. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ile 2005/127-2006/16 esas sayılı dosyalarda yürürlüğün durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Temyiz edilerek Yargıtay'a intikal eden ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca henüz tebliğname düzenlenmemiş olan hüküm dosyalarının, 5320 sayılı Yasa'nın 8. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca Mahkemelerine gönderilmesi üzerine duruşma açılmasına karar veren Mahkemeler, itiraz konusu kuralın, Anayasa'ya aykırı olduğu kanısıyla iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuşlardır.

II- İTİRAZ KONUSU YASA KURALI

23.3.2005 günlü, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ilk derece mahkemelerince karar verilmiş olup, temyiz edilmekle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiş bulunun dava dosyalarından, lehe kanun hükümlerinin uygulanması yönünde mahkemesince değerlendirme yapılması gerektiği açıkça anlaşılanlar, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca doğrudan ilgili mahkemesine iade edilebilir. Bu halde, mahkemesince duruşma yapılarak karar verilir."

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, değişik tarihlerde yapılan ilk inceleme toplantılarında, dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARI

Antalya I. Asliye Ceza Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin Esas:2005/109; Tekirdağ Sulh Ceza Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin Esas: 2006/15; Pozantı Asliye Ceza Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin 2006/16; İzmir 6.Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin 2006/25; İzmir 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin 2006/135 sayılı davaların, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle Esas:2005/127 sayılı dava ile birleştirilmesine, birleştirilen davaların esaslarının kapatılmasına, esas incelemenin 2005/127 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 5.4.2007 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

Anayasa Mahkemesi'nin, 2005/127 ve 2006/16 esaslarına kayıtlı Mengen ve Pozantı Asliye Ceza Mahkemeleri'nin, 23.3.2005 günlü, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasının yürürlüğünün durdurulması istemlerinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE, 10.11.2005 ve 15.2.2006 günlerinde, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

İtiraz Başvurularında, Anayasa'ya göre yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı, Cumhuriyet Başsavcılıklarına mahkeme olma görev ve sıfatının verilmediği, ceza yargısı hukukunun hiçbir kurum, kural ve kavramıyla bağdaşmayan düzenlemeyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına verilen dosyaların mahkemelerine iadesine dair kararın bozma kararı niteliğinde olduğu, temyiz aşamasında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı görevinin, tebliğname düzenleyerek dosyayı ilgili dairesine göndermek olduğu, hakimlerin görevlerinde bağımsız olup, kanuna, hukuka uygun olarak ve vicdani kanaatlerine göre hüküm verecekleri, hiçbir organ, makam, mercii veya kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında emir ve talimat veremeyeceği, temyiz yargı yetkisini kullanma görevinin mahkeme ile birlikte Yargıtay C. Başsavcılığına veren bu yasa normunun davaların en az giderle ve süratle sonuçlandırılmasına engel olduğu, yeniden duruşma yapılmak suretiyle tarafların kanuni hakim güvencesinden yoksun kılındığı, suç ve cezalara ilişkin esaslar ile temel hak ve hürriyetlerin

zedelenmesi nedeniyle, Anayasa'nın 2., 6., 9., 11., 36., 37., 38., 39., 40., 138. ve 154. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5320 sayılı Yasa'nın 8. maddesinde, mahkemelerce verilen ve temyiz edilip Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca henüz "tebliğname" düzenlenmemiş dosyaların, lehe kanun uygulanması yönünden mahkemesince değerlendirilme yapılması açıkça anlaşılana, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca ilgili mahkemesine iade edilebileceği, bu şekilde iade edilen dosyalarla ilgili kararların, duruşma yapılarak verilebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu durumda ilgili mahkeme, herhangi bir bozma kararı olmadığı halde, karar vererek elini çekmiş olduğu dosyayı yeniden esasına kaydedip duruşma açarak ve hükme esas teşkil eden suçla ilgili önceki ve sonraki yasalarda yer alan ilgili tüm hükümleri karşılaştırarak sanık lehine olan yasa hükmünü belirleyecek ve yeniden hüküm verecektir.

Anayasa'nın 6. maddesinde, hiç kimsenin veya organın kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisini kullanamayacağı; 9. maddesinde, yargı yetkisinin Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı; 154. maddesinin birinci fıkrasında da, mahkemelerce verilen kararların son inceleme yerinin Yargıtay olduğu hükme bağlanmıştır.

İtiraz konusu kural, ilk derece mahkemelerince verilip temyiz edilen hükümlerde başlamış olan temyiz sürecini sonlandırarak, Ceza Yargılaması Yasası sistemine uygun olmayan biçimde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığını, ilk hükmün ortadan kalkmasına ve yeni bir hüküm kurulmasına neden olan karar mercii konumuna getirmektedir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 6., 9. ve 154. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

İptal edilen kuralın Anayasa'nın 2., 11., 12., 36., 37., 38., 39., 40. ve 138. maddeleri yönünden ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

Belirtilen görüşlere, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT katılmamışlardır.

VII- SONUÇ

23.3.2005 günlü, 5320 sayılı "Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunu"nun 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 5.4.2007 gününde karar verildi.

Başkan Tülay TUĞCU	Başkanvekili Haşim KILIÇ	Üye Sacit ADALI
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye A. Necmi ÖZLER	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Şevket APALAK
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2003/81

Karar Sayısı : 2007/50

Karar Günü : 17.4.2007

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ordu 1. Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 17.10.1983 günlü, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin, Anayasa'nın 10. ve 60. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I - OLAY

Evli kalınan sürede tarım sigortalısı kabul edilemeyeceğine dair kurum işleminin iptali ile tarım sigortalılığının tespiti için açılan davada, Mahkeme itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu düşüncesiyle iptali için başvurmuştur.

II - İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“1 - Anayasa'nın 10. maddesi “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar” hükmünü içermekte olup iptal istemine konu 2926 sayılı Yasa'nın 2. maddesi sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın tarımsal faaliyette bulunan kimselerden erkekler için 22 yaşını doldurma şartı aramış, kadınlar yönünden ise bu şarta ilave olarak kadının aile reisi olma şartını getirmiştir. Yasa hükmü, aynı koşullarda bağımsız olarak tarımsal faaliyette bulunan kadın ve erkek arasında Anayasa'nın 10. maddesine aykırılık teşkil edecek şekilde ayrıma gitmiştir.

2 - Anayasa'nın 60. maddesi sosyal güvenlik hakkı başlığı altında “Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar” kuralını getirmiştir. 2926 sayılı Yasa tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar sosyal sigortalar kanunu olup, Anayasa'nın 60. maddesine göre başka yasalar kapsamında sosyal güvenlik hakkına sahip olmayanları bu çatının altına almaya dönük düzenlemeler içeren bir yasadır. Ancak yukarıda da yazılı olduğu şekilde bu yasa aynı şartlarda çalışan kadın ile erkek arasında ayırım yapmış aile reisi olmayan kadınları kendi adlarına çalışsalar dahi bu yasa kapsamı dışında tutarak Anayasanın 60. maddesi ile de çelişmiştir.”

III - YASA METİNLERİ

A - İtiraz Konusu Yasa Kuralları

17.10.1983 günlü, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu'nun iptali istenilen birinci fıkrasının (b) bendini de içeren 2. maddesi şöyledir:

“Kanunla veya kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın tarımsal faaliyette bulunan kimselerden,

a) 22 yaşını doldurmuş erkekler,

b) 22 yaşını doldurmuş aile reisi kadınlar,

Bu Kanuna göre sigortalı sayılırlar.

Ancak, uygulama tarihinde 50 yaşını dolduran kadınlarla 55 yaşını dolduran erkekler istekleri halinde kapsama alınırlar.”

B - Dayanılan Anayasa Kuralları

İtiraz konusu kuralın, Anayasa'nın 10. ve 60. maddelerine aykırılığı ileri sürülmüştür.

IV - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN ve Fazıl SAĞLAM'ın katılımlarıyla 7.10.2003 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, öncelikle başvuru kararından sonra 2926 sayılı Yasa'nın 2. maddesi, 24.7.2003 günlü 4956 sayılı Yasa'nın 48. maddesiyle değiştirilmiş olmakla birlikte itiraz konusu kuralın yerel Mahkemedeki davada uygulanacak kural olması nedeniyle, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V - ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A - Sınırlama Sorunu

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yoluyla yapılacak başvurular itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralı ile sınırlıdır.

Mahkemenin bakmakta olduğu davadaki uyuşmazlık, davacının Kuruma başvurusunun aile reisi olma koşulunu taşıyamaması nedeniyle reddine ilişkin işlem olduğundan, 17.10.1983 günlü, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine ilişkin esas incelemenin, “... aile reisi ...” ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

B - Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında itiraz konusu kuralla, aynı koşullarda bağımsız olarak tarımsal faaliyette bulunan kadın ve erkek arasında eşitlik ilkesine aykırı olarak, aile reisi olmayan kadınların kendi adlarına çalışmaları dahi Yasa kapsamı dışında tutulmasının Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralla, 2926 sayılı Yasa kapsamında zorunlu sigortalı olmak için diğer aranan koşulların yanında kadınların ayrıca aile reisi olmaları da öngörülmektedir.

Anayasa'nın 10. maddesinin ikinci fıkrasında “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür”, 60. maddesinde ise, “Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar” denilmektedir.

Sosyal güvenlik, bireylerin istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerin, kendilerinin ve geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerin

üzerlerindeki gelir azaltıcı ve harcama artırıcı etkilerini en aza indirmek, ayrıca sağlıklı ve asgari hayat standardını güvence altına alabilmektir.

Yasa'nın 2. maddesindeki zorunlu sigortalılığın ön koşulu tarımsal faaliyette bulunmaktır. Kadın, anılan faaliyette bulunmuyorsa zorunlu sigortalılıktan söz edilemeyecektir. Tarımsal faaliyette bulunan aile reisi olmayan kadının da, istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerden korunmasının Anayasa'nın 60. maddesinin bir gereği olduğu açıktır.

Erkeklerle aynı koşullardaki kadınlar için ayrıca aile reisi olmanın da aranması, bu koşulu taşımayan kadınlara zorunlu sigortalılıkta sosyal güvenlik hakkını sağlamaması nedeniyle Anayasa'nın 10. maddesinin ikinci fıkrasındaki "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir" hükmüyle de bağdaşmamaktadır.

Bu nedenlerle, 2. maddenin birinci fıkrasının (b) bendindeki "**aile reisi**" ibaresi, Anayasa'nın 10. ve 60. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

VI - SONUÇ

17.10.1983 günlü, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "...aile reisi..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 17.4.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili
Haşim KILIÇ

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Mustafa YILDIRIM

Üye
A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

[R.G. 9 Kasım

2007 – 26695]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay Kararları

Yargıtay 6. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/9267

Karar No : 2007/9750

Mahkemesi : İstanbul 1. Sulh Hukuk Mahkemesi

EsasNo : 2006/376

Karar No : 2006/547

Karar Tarihi : 28.12.2006

Davacı : Uğur Önel

Davalı : Yener Aziz Önel

Üçüncü Şahıs :

Mahalli mahkemesinden verilmiş bulunan yukarıda tarih ve numarası yazılı paydaşlığın giderilmesi davasına dair karar Cumhuriyet Savcısı (kanun yararına) tarafından süresi içinde temyiz edilmiş olmakla dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Terekeye dahil bankadaki nakit para üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete çevrilmesine ilişkin davanın yapılan yargılaması sonunda mahalli mahkemece verilen ve Yargıtay'ca incelenmeksizin kesinleşmiş bulunan hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığı'nın yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle dosya içindeki tüm evraklar okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

Davacı vekili dava dilekçesinde müvekkili davacı ile davalının muris Dilek Önel'in mirasçıları olduklarını, murislerinin HSBC Etiler şubesindeki hesabında parası bulunduğunu belirterek muris Dilek Önel (Yörük) adına kayıtlı HSBC Etiler şubesindeki hesaplarındaki para üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete çevrilmesini istemiştir. Davalıya usulüne uygun dava dilekçesi tebliğ edildiği halde duruşmalara katılmamıştır.

Mahkemece davanın kabulüne muris Dilek Önel (Yörük) adına HSBC Etiler şubesinde bulunan hesap üzerindeki iştirak halindeki mülkiyetin mirasçılık belgesindeki payları nazara alınarak müşterek mülkiyete dönüştürülmesine karar verildiği ve hükmün temyiz edilmeksizin kesinleştiği anlaşılmıştır.

Elbirliği şeklindeki mülkiyetin paylı mülkiyete dönüştürülmesine karar verilirken hüküm fıkrasında infazda tereddüt yaratmayacak şekilde her paydaşın payının ayrı ayrı gösterilmesi gerekirken mirasçılık belgesindeki paylara atıfta bulunarak yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olduğundan hükmün bozulması gerekmiştir.

SONUÇ : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının HUMK 427/6 Maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin yukarıda açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA**, 24/9/2007 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 2 Kasım 2007 – 26688]

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 20. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/5457

KararNo : 2007/6245

İncelenen Kararın

Mahkemesi : Sultanbeyli Asliye Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 16/3/2006

Numarası : 2006/24-161

Davacı : Hazine

Davalı : Hasımsız

Taraflar arasında görülen tescil davasının yapılan yargılaması sonunda davanın kabulüne karar verilip, temyiz edilmeden kesinleşen hükmün H.Y.U.Y'nın 427. maddesi gereğince yasa yararına bozulması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 9/4/2007 tarih ve 2007/54971 sayılı yazıları ile istenilmekle, dosya içerisindeki tüm belgeler incelenerek, gereği düşünüldü:

KARAR

Davacı Hazine hasımsız olarak açtığı davada, NECİP FAZIL ve AKŞEMSETTİN MAHALLELERİ ARASINDA KALAN, 112 hektar yüzölçümündeki taşınmazın yörede yapılan genel kadastro sırasında, orman olması nedeniyle tespit ve tescil harici bırakıldığını, kesinleşen orman kadastrusunda, kısmen orman sınırı içinde kısmen dışında kaldığını, orman sınırı içinde kalan bir kısım yerin orman niteliğini yitirmesi nedeniyle 6831 sayılı Yasanın 2/B maddesi gereğince orman sınırı dışına çıkarıldığını, orman sınırı içinde kalan bölüm ile eylemli orman olan bölümlerin orman niteliği ile, 2/B uygulama alanında kalan bölümünde arazi niteliği ile Hazine adına tapuya tescilini istemiştir. Mahkemece ekli krokide 1325, 1154 eski 1412 (yeni 1561) parseller ve Şalgamlı Devlet Ormanı ile çevrili, tespit harici bırakılan, 1180624,15 m2 yüzölçümündeki taşınmazın, öncesinin orman olmakla birlikte, orman niteliğini yitirdiğinden, orman sınırı dışına çıkarılan kültür arazisi olarak, Hazine adına tapuya tesciline karar verilmiş, hüküm temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

6831 sayılı Yasanın 11. maddesinin 4. fıkrasında "Kadastrosu yapılıp kesinleşen devlete ait ormanlar, tapu dairelerince hiçbir harç, vergi ve resim alınmaksızın hazine adına tapuya tescil olunur." 2. maddesinin 2. fıkrasında "Orman sınırları dışına çıkartılan bu yerler, devlete ait ise Hazine adına, hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ise bu müesseseler adına, hususi orman ise sahipleri adına orman sınırları dışına çıkartılır. Uygulama kesinleştikten sonra tapuda kesin tashih ve tescil işlemi yapılır." hükümleri bulunmaktadır.

2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkındaki Yasanın 3. maddesi, (Orman kadastro komisyonlarınca, orman sınırı dışına çıkarılan yerler, Orman Bakanlığının talebi üzerine Hazine adına tescil edilir. Bu yerler, bu Kanunun hükümleri uygulanmak kaydıyla Orman Bakanlığı emrine geçer.) hükmünü içermektedir

3402 sayılı Kadastro Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası, "Tapulama veya kadastro çalışmalarında tespit dışı bırakılan tapuda kayıtlı taşınmaz mallar ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait yerlerin bu Kanun hükümleri gereğince kadastrusu yapılır." hükmü 22/2/2005 gün ve 5304 sayılı Yasanın 6 nci maddesi ile "Tapulama ve kadastro çalışmalarında tespit dışı bırakılan kamu kurum ve kuruluşlarına ait yerlerin tescili yapılır." şeklinde değiştirilmiş, böylece daha önce tapulama veya kadastro çalışmaları yapılan yerlerde bu çalışmalar sırasında tespit dışı bırakılan gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait tapulu ya da tapusuz tüm taşınmazların, kadastroya tabi tutulma olanağı ortadan kaldırılmış, bu yerlerden sadece kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan yerlerin idari yoldan tapuya tesciline imkan sağlanmıştır.

Milli Emlak Genel Müdürlüğünün Hazine adına idari yoldan yapılacak tesciller hakkındaki 307 sayılı Genel Tebliğinde, Hazine adına idari yoldan yapılacak tescil işlemlerinin, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca (Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü) yayımlanan, 12/4/2006 tarihli ve 2006/8 (1624) numaralı genelgede belirtilen esas ve usuller çerçevesinde yapılması öngörülmüştür. Sözü edilen genelgelerde, Devlet Ormanları ile 6831 sayılı Yasanın 2. maddesi gereğince orman sınırı dışına çıkarılan yerler hakkında 30/12/2005 tarih ve 1616 (2005/22) sayılı genelgede açıklandığı şekilde işlem yapılacağı belirtilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 30/12/2005 tarih ve 1616 (2005/22) sayılı genelgesinde; Orman kadastro komisyonlarınca, 6831 sayılı Orman Yasası uyarınca ormanların sınırlandırılması ve aynı Yasanın

2 nci maddesinin (A) veya (B) bentleri ile de "orman sınırları dışına çıkartma işlemi tamamlanıp ilan sonucu kesinleştirilmek suretiyle, harita ve tutanaklarının idareye gönderilerek tescil talebinde bulunulması" hali düzenlenmiş ve bu genelgenin I. Bölümünün A bendinde; ormanların tescilinin, (Orman idaresinin talebine istinaden, kadastro müdürlüğünce tescil bildirim düzenlenmek suretiyle işlem dosyası tapu sicil müdürlüğüne gönderilip, tapu sicil müdürlüğünce talep yevmiyeye alınarak Devlet Ormanları "Orman" vasfı ile Hazine adına, Hükmi Şahsiyeti Haiz Amme Müesseselerine ait ormanlar bu müesseseler adına, hususi ormanlar ise sahipleri adlarına "Özel Orman" vasfı ile tescil edileceği), B bendinin 1. fıkrasında ise, 6831 sayılı Kanunun 2/A veya 2/B Maddelerine göre Orman Sınırı Dışına Çıkarılan Yerlerin Tescili ve Bu Yerler içerisinde Kalan Gerçek ve Tüzel Kişiler Adına Kayıtlı Taşınmazların tescilinin, (6831 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (A) veya (B) bentlerine göre orman sınırları dışına çıkarılan kısımlar; Orman tapuda tescilli ise; düzenlenecek tescil bildirimine istinaden ormanın kayıtlı yüzölçümünden düşülerek tashihen; orman tapuda tescilli değilse; düzenlenecek tescil bildirimine istinaden Orman idaresinin talebine dayanılarak ihdasen; Orman tahdit tutanaklarında belirtilen (muhtesat dışındaki) vasfı ile talep yevmiyeye alınarak tapu kütüğünde Hazine adına tescilinin yapılacağı) öngörülmüştür.

Yukarıda açıklanan yasal düzenlemelere göre, kesinleşen orman sınırı içinde kalması ya da kesinleşen orman sınırı içinde kalan ancak tapuya tescil edilmemiş olması nedeniyle ya da orman niteliğini yitirmesi nedeniyle orman sınırı dışına çıkarılan taşınmazların, kadastro sırasında tespit harici bırakılması halinde veya orman kadastrosu kesinleşerek 6831 sayılı Yasanın 11. maddesinin 4. fıkrası gereğince, tapu siciline tescil edilmiş, ancak kadastro sırasında 3402 sayılı Yasanın 22/4. maddesi gereğince tapu kütüğüne olduğu gibi aktarılmamış devlet ormanlarının idari yoldan Hazine adına tapuya tescil edilebileceği anlaşılmaktadır. Ancak, kadastro sırasında tespit harici bırakılan bir taşınmazın, Hazine tarafından idari yoldan tapuya tescil ettirme olanağının bulunması, Hazinesinin bu tür yerleri, mahkemede açacağı tescil davası ile tescil ettirme olanağını ortadan kaldırmaz. Çünkü, Hazinesinin tescil davası açmasını engelleyen bir yasa hükmü bulunmadığından tespit harici bırakılmış bir yerin ya da kadastro yapılmayan yerde bulunan devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlar hakkında Hazine tarafından ilgisine husumet yöneltilerek her zaman tescil davası açabilir.

Somut olayda; dava kadastro sırasında tespit harici bırakılmış taşınmazın tapuya tescili istemine ilişkin olup, M.Y.'nin 713. maddesi gereğince bu tür davalar dava sonunda hakkı etkilenen olan kişi ve kurumlar ile, taşınmazın sınırları içinde bulunduğu köy ya da beldeye husumet yöneltilerek açılması zorunludur. Hasımsız açılan dava sonucu alınan tapu kaydı, ilgili kamu kuruluşu veya taşınmazın sınırları içinde bulunduğu köy ya da belde, tarafından açılacak bir davada aksi kanıtlanmak suretiyle iptal ettirebilir. Bu tür davalar, çekişmeli yargı davaları olup, hasımsız görülemez.

O halde, hasımsız olarak açılmış bulunan tescil davasının reddine karar verilmesi gerekirken, davanın esasını incelenerek, kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle; H.Y.U.Y.'nin 427/6. maddesi uyarınca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının temyiz itirazlarının kabulüne, SULTANBEYLİ ASLİYE HUKUK Mahkemesince verilen ve temyiz edilmemek suretiyle kesinleşen, 16/3/2006 tarih ve 2006/24-161 sayılı hükmün hukuki neticesi saklı

kalmak kaydı ile YASA YARARINA BOZULMASINA, gereği yapılmak üzere kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine 11/5/2007 günü oybirliği ile karar verildi.

[R.G. 31 Ekim 2007 – 26686]

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

ORUÇ/Türkiye*

Başvuru No. 33620/02
Strazburg
21 Aralık 2006

USUL

Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, Abdulvahap Oruç ("başvuran") adlı Türk vatandaşı tarafından, 6 Ağustos 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurudan (no. 33620/02) kaynaklanmaktadır.

OLAYLAR

DAVA OLAYLARI

Başvuran 1961 doğumludur ve İzmit'te yaşamaktadır. Dava olayları, taraflarca sunulduğu şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

11 Haziran 1991 tarihinde bir müfettiş başvuranın eczanesinde yürütüldüğü iddia edilen evrakta sahtecilikle ilgili bir soruşturma başlatmıştır. 4 Temmuz 1991 tarihinde müfettiş Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'nı soruşturma sonuçlarıyla ilgili olarak bilgilendirmiştir.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı başvuran hakkında şikayette bulunur. 16 Haziran 1993 tarihinde Cumhuriyet Savcısı resmi evrakta sahtecilik nedeniyle başvuran aleyhine bir iddianame sunmuştur.

21 Haziran 1993 tarihinde Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi ilk duruşma tarihini 20 Eylül 1993 olarak belirlemiştir. Mahkeme, başvuranın adresinin tespit edilmesini Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nden talep etmiştir. Maliye Bakanlığı'ndan ise dava ile ilişkisi olan tüm evrakı kendilerine sunmalarını talep etmiştir. Başvuran duruşmaların büyük bir kısmında bulunmamış, ancak avukatı tarafından temsil edilmiştir.

10 Mayıs 1994 tarihindeki altıncı duruşmada Maliye Bakanlığı mahkemenin talebini yerine getirmiştir.

Başvuranın adresinin tespitini takiben istinabe müzekkeresi ile alınmış olan ifadesi 28 Haziran 1994 tarihli duruşmada dava dosyasına

eklenmiştir. Ayrıca aynı duruşmada mahkeme Bismil ve Mersin Ağır Ceza Mahkemelerinden iki tanığın ifadelerinin alınmasını talep etmiştir. Bu ifadeler takip eden duruşmada dava dosyasına eklenmiştir.

28 Şubat 1995 tarihinde mahkeme sahte olduğu iddia edilen evrakın yorumlanması için dava dosyasını bir bilirkişiye göndermiştir. Takip eden yedi duruşma boyunca bilirkişiden

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

cevap gelmemiştir. Bu nedenle yargıç esas veya usul hakkında bir karar almadan duruşmayı ileriki bir tarihe ertelemiştir. 14 Mayıs 1996 tarihinde bilirkişi raporu dava dosyasına eklenmiştir.

19 Eylül 1996 tarihinde mahkeme olay hakkındaki görüşlerini almak için dava dosyasını Adli Tıp Kurumu'na iletmiştir. Sekiz duruşma sonra 27 Ocak 1998 tarihinde Adli Tıp Kurumu sahte olduğu iddia edilen belgelere ilişkin raporunu sunmuş ancak dava dosyasını göndermemiştir. 23 Haziran 1998 tarihinde dava dosyası tekrar mahkemeye gönderilmiştir.

9 Şubat 1999 tarihinde mahkeme, belgelerde bulunan imzaların başvurana ait olup olmadığının tespiti için bir grafoloji uzmanını Adli Tıp Kurumu'ndan talep etmiş, 23 Aralık 1999 tarihinde uzman, raporunu sunmuştur.

18 Ocak 2000 tarihinde Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi başvuranı atılı suçlardan iki yıl on bir ay hapis ile cezalandırmıştır.

Başvuran kararı temyiz etmiştir. 24 Ocak 2002 tarihinde Yargıtay, Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını onamıştır. Yargıtay, kararını başvuranın huzurunda açıklamıştır. Nihai karar birinci derece mahkemesi sekreteryasına 26 Şubat 2002 tarihinde iletilmiştir.

HUKUK

I. AİHS'İNİN 6 Ş 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran yargılama süresinin, ilgili kısmı aşağıda verilen AİHS'nin 6 ş 1. maddesindeki "makul süre" zorunluluğunu aşmasında şikâyetçi olmuştur:

"Herkes, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde ... görülmesini istemek hakkına sahiptir."

A. Kabuledilebilirlik

Hükümet başvuranın 24 Ocak 2002 tarihli Yargıtay kararından itibaren altı ay içinde başvuru yapmaması nedeniyle AİHS'nin 35 ş 1. maddesinde belirtilen altı ay kuralına uymadığı için başvurunun kabuledilmez olduğunu savunmuştur. Yargıtay kararı açıkladığında başvuranın hazır bulunduğunu, bu nedenle kararın kendisine yazılı olarak tebliğ edilmesini beklemesine gerek olmadığını savunmuşlardır.

Başvuran altı aylık sürenin Yargıtay kararının kendisine yazılı olarak tebliğ edildiği tarihten itibaren sayılması gerektiğini ifade etmiştir.

Mahkeme iç hukuk uyarınca sözkonusu kararın daha önce sözlü olarak iletilmiş olmasından bağımsız olarak başvuranın ulusal nihai kararın yazılı kopyasını almaya re'sen yetkili olduğu davalarda altı aylık sürenin yazılı kararın tarihinden itibaren hesaplanarak AİHS'nin 35 § 1. maddesinin hedef ve amacının en iyi şekilde yerine getirildiğini belirten içtihadına atıfta bulunur (bkz. *Worm – Avusturya, Karar Raporları 1997-V; Venkadajalasarma – Hollanda*, no. 58510/00). Buna karşın iç hukukun sözkonusu hizmeti sunmadığı ancak tarafların kararın içeriğini kesin olarak öğrenebilecekleri davalarda Mahkeme kararın kesinleştiği tarihin süre başlangıcı olarak alınmasının uygun olduğu kanaatindedir (bkz. diğer birçok karar yanında, *Seher Karataş – Türkiye*, no. 33179/96 ve *Karatepe – Türkiye*, no. 43924/98).

Mahkeme Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun mahkeme kararlarının dava taraflarına sunulmasını şart koşan 33. maddesi metnine karşın Yargıtay Ceza Dairelerinin kararlarını davalılara iletmediklerini gözlemler (bkz. *Seher Karataş*, yukarıda anılan). Ne var ki Yargıtay kararının birinci derece mahkemesi sekreteryasına gönderilmesinden itibaren sanık ve avukatının kararın bir kopyasını talep etme imkânı vardır.

Somut davada, ayrıntılı gerekçeli karar birinci derece mahkemenin sekreteryasına gönderildiği 26 Şubat 2002 tarihi itibariyle başvuran ve avukatının elindeydi. AİHM'ye başvuru, takip eden altı aydan kısa bir süre içinde, 6 Ağustos 2002 tarihinde yapılmıştır. Bu nedenle Mahkeme, Hükümetin ön itirazının reddedilmesi gerektiği kanaatindedir.

Mahkeme, başvurunun AİHS'nin 35 § 3. maddesinin anlamı kapsamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını kaydeder. Diğer gerekçelerle de kabuledilmez olmaması nedeniyle başvuru kabuledilebilir ilan edilmelidir.

B. Esaslar

Hükümet somut davanın resmi evrakta sahtecilikle ilgili karmaşık bir dava olduğunu savunmuştur. Sahte olduğu iddia edilen evrakların altında imzaları bulunan tüm doktorların adreslerini bulmak zor olmuştur. Bununla birlikte sözkonusu tanıkların değişik şehirlerde yaşaması nedeniyle ifadelerinin istinabe müzekkereleri yoluyla alınmaları gerekmiştir. Hükümet, sunumlarında takibat süresinin uzun oluşunun büyük bir oranda mahkemeye haber vermeden adresini değiştiren başvurudan kaynaklandığını belirtmiştir.

Başvuran yargılama süresinin haddinden fazla olduğunu iddia etmiştir. Ayrıca yetkililerin, adresini kolaylıkla bulabileceğini iddia etmiştir.

Mahkeme, dikkate alınması gereken sürenin Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı'nın başvuran aleyhine bir iddianame sunduğu 16 Haziran 1993 tarihinde başlayıp Yargıtay'ın birinci derece mahkemesinin kararını onadığı 24 Ocak 2002 tarihinde sona ermiş olduğunu gözlemler. Buna göre dikkate alınması gereken dönem iki aşamada sekiz yıl yedi ay sürmüştür.

Mahkeme yargılama süresinin uygunluğunun davanın şartları ışığında ve davanın karmaşıklığı ve başvuran ve ilgili mercilerin tutumu ölçütlerine bakılarak değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatır (bkz. diğerleri yanında *Pélissier ve Sassi – Fransa* [BD], 25444/94).

Mahkeme davanın bir miktar karmaşık olmasına rağmen bunun tek başına yargılama süresinin tamamını haklı çıkardığının söylenemeyeceği kanaatindedir.

Başvuranın tutumu ele alındığında, Mahkeme kovuşturmanın başında yetkililerin başvuranın adresini neredeyse bir yıl boyunca tespit edemediklerini gözlemlemektedir. Takibatın en başında ifadesini aldıktan sonra mahkeme başvuranın duruşmalarda bulunmasını hiçbir zaman talep etmemiştir. Ayrıca başvuran takibat boyunca avukatı tarafından temsil edilmiştir. Bu nedenle başvuranın yokluğunun Hükümet tarafından iddia edildiği gibi takibatın uzamasına önemli ölçüde katkıda bulunduğu görülmektedir.

Yetkili mercilerin tutumu ele alındığında, Mahkeme ulusal mahkemenin bir yılı aşkın bir süre sahte olduğu iddia edilen evrakla ilgili bilirkişi raporunu beklemiş olduğunu gözlemler. Benzer şekilde Adli Tıp Kurumu'ndaki grafoloji uzmanının belgelerde bulunan el yazısı ve imzaların başvurana ait olup olmadığını belirlemesi dokuz ay almıştır. Her iki dönemde de mahkeme esas veya usule ilişkin bir karar almadan duruşmaları ileriki bir tarihe ertelemiştir.

Mahkeme ayrıca Adli Tıp Kurumu uzmanlarının dava dosyası hakkındaki görüşlerini sunmalarının yaklaşık on altı ay sürmüş olduğunu gözlemler. Buna ek olarak sözkonusu uzmanların dava dosyasını mahkemeye geri göndermemiş olması takibatın beş ay daha uzamasına neden olmuştur.

Son olarak Mahkeme, yerel davada başvuran için neyin tehlikede olduğunun kayda değer öneme haiz olduğu kanaatindedir. Eczanesinde evrakta sahtecilik yapıldığı iddiasıyla hakkında dava açılmış olmasının başvuranın profesyonel yaşamı üzerinde açıkça olumsuz bir etkisi olduğunu gözlemler.

Yukarıdaki değerlendirmeler Mahkemenin somut davada yargılama süresinin haddinden fazla olduğuna ve “makul süre” şartına uymadığına hükmetmesi için yeterlidir.

Bu nedenle AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesi aşağıda çıkarılmıştır:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran 120,000 Euro maddi tazminat talep etmiştir. Ayrıca toplam 30,000 Euro manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Hükümet taleplere itiraz etmiştir.

Başvuran tarafından talep edilen maddi tazminata ilişkin olarak Mahkeme, başvuranın iddialarını destekleyen herhangi bir belge sunmamış olduğunu gözlemler. Bu nedenle Mahkeme başvuranın maddi tazminata ilişkin taleplerini reddeder.

Manevi tazminata ilişkin olarak Mahkeme, davanın koşullarında başvuranın belli bir miktar sıkıntı yaşamış olabileceği kanaatindedir. Dava koşulları ve içtihadını dikkate alan Mahkeme, başvurana bu başlık altında 4,500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Mahkeme masrafları

Başvuran ulusal mahkemeler ve AİHM önünde yapılan harcamalar nedeniyle mahkeme masrafları olarak 2,000 Euro talep etmiştir.

Hükümet, gerçekten ve zorunlu olarak meydana gelmiş harcamaların tazmin edilebileceğini savunmuştur. Bu bağlamda, başvuran ve temsilcisinin mahkeme masraflarını belirten belgeler sunamadıklarını ifade etmişlerdir.

AİHM'nin içtihadına göre, başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır. Söz konusu davada elindeki bilgileri ve yukarıdaki ölçütleri göz önünde bulundurarak AİHM, söz konusu başlık altındaki masrafları karşılamak üzere toplam 1,000 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. AİHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine;
3. (a) Sorumlu Devlet'in başvurana, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme gününde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilerek başvurana ödenmek üzere:
 - (i) 4,500 Euro (dört bin beş yüz Euro) manevi tazminat;
 - (ii) Mahkeme masrafları için 1,000 Euro (bin Euro);
 - (iii) bu miktarlar üzerine uygulanabilecek her türlü vergiyi ödemesine;
- (b) yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli

kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;

4. Başvuranın adil tazmin talebinin kalan kısmının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, AİHM İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 21 Aralık 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Vincent BERGER
Zabıt Kâtibi

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MÜRRET FİDAN VE DİĞERLERİ/Türkiye*

Başvuru No. 48983/99
Strazburg
26 Eylül 2006

OLAYLAR

I.DAVA OLAYLARI

Başvuranların tümü Baskil'de ikamet etmektedir. 19 Temmuz 1993 tarihinde, başvuranların her biri Devlet Su İşleri aleyhine Baskil Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açmıştır. Başvuranlar, arsalarına idare tarafından hiçbir ödeme yapılmaksızın bir baraj yapımı için kanunsuz olarak el konulduğu iddiasıyla tazminat talep etmişlerdir. 18 Kasım 1993 tarihinde, mahkeme, davaların kanunsuz el koyma iddialarından ziyade *de facto* kamulaştırmadan kaynaklanan tazminat talepleri olarak değerlendirilmeleri gerektiğine hükmetmiştir. Mahkeme, bir bilirkişi komitesinin kamulaştırılmış arazide daha önceden değerlendirme yaptığını ve yetkililerin, yerel tapu sicilinde kayıtlı olan maliklere elde edilen meblağları ödediğini belirlemiştir. Mahkeme, idarenin, başvuranlara artırma bedeli ile birlikte, arazinin baraj suları altında kaldığı 1986 yılından başlamak üzere yasal faiz ödemesine karar vermiştir. 6 Ekim 1994 tarihinde, Yargıtay, davaların kamulaştırmadan kaynaklanan tazminat talepleri olarak nitelendirilemeyeceğine hükmederek bu kararları bozmuştur. Ancak, başvuranların talebi üzerine Yargıtay, kararını değiştirerek, 10 Mart 1995 tarihinde, davaların aslında kamulaştırmadan kaynaklanan tazminat talepleri olarak nitelendirilebileceğine karar vermiştir. İlk derece mahkemesinin kararlarının, yalnızca yasal faiz oranının işlemeye başladığı tarihle ilgili olan kısmını bozmuştur. 21 Aralık 1995 ve 25 Ocak 1986 tarihli kararlarla, Baskil Asliye Hukuk Mahkemesi, idarenin, başvuranlara, belirli bir tazminat bedeli ile birlikte, Yargıtay'ın faizin hesaplanacağı başlangıç tarihiyle ilgili olarak verdiği önceki hükme rağmen, 1986'dan

başlayan faiz oranını ödemesine karar vermiştir. 20 Kasım 1996 tarihinde, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Baskil Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararlarını bozmuş ve başvuruların 2 Mayıs 1997 tarihli düzeltme taleplerini reddetmiştir. 9 Ekim 1997 tarihinde, Baskil Asliye Hukuk Mahkemesi, idarenin başvurulara, sırasıyla, 315.650.000, 297.439.800, 265.571.250, 404.680.000 ve 708.190.000 TL ve arazinin Devlet Su İşleri'ne geçtiği 19 Ağustos 1993 tarihinden itibaren işlemek üzere yasal faiz oranı ödemesine karar vermiştir. 17 Mart 1998 tarihinde Yargıtay bu kararları onamıştır. 2 Nisan 1998 tarihinde Yargıtay kararları başvurulara tebliğ edilmiştir. 9 Aralık 1998 tarihinde, idare, Mürvet Fidan'a 934.027.000 TL, Murat Fidan'a 884.579.000 TL, Hikmet Fidan'a 790.746.000 TL, Zehra Fidan'a 1.190.092.000 TL ve Elif Özbilge'ye 2.041.230.000 TL ödemiştir.

HUKUK

I.1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, yetkililerden ancak Aralık 1998'de alabildikleri artırma bedelinin, yasal faiz oranının Türkiye'deki yüksek enflasyonla paralel seyretmemesinden dolayı değerini

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

kaybettiğini ileri sürerek şikâyetçi olmuştur.1 no'lu Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunmuşlardır:

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.”

A.Kabuledilebilirlik

Hükümet, bu şikâyetle ilgili olarak ilk itiraz ileri sürmemiştir.

AİHM, içtihadında yerleştirmiş olduğu ilkeler ve elindeki tüm kanıtlar ışığında, bu şikâyetin, esaslarının incelenmesini gerekli kıldığı ve kabuledilemez olduğunun ilanı için hiçbir gerekçe bulunmadığını not eder.

B.Esaslar

AİHM, bu davadakine benzer konular ortaya koyan birkaç davada 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Hükümet tarafından sunulmuş olan kanıt ve argümanları inceleyerek AİHM, geçmiş davalardaki tespitlerinden sapmayı gerektirecek hiçbir husus olmadığı kanısındadır. Yerel mahkemelerin ödenmesine hükmettiği artırma bedellerinin ödenmesindeki gecikmenin kamulaştırma merciine ait olduğunu ve maliklere kamulaştırılmış araziye ek olarak başka bir kayıp daha getirdiğini tespit etmiştir. Bu gecikmenin ve genel olarak yargılamanın uzunluğunun bir sonucu olarak, AİHM, başvuruların kamu yararı ve mülkiyet hakkından faydalanmanın korunması arasında muhafaza edilmesi gereken adil dengeyi bozan bireysel ve aşırı bir külfete katlanmak zorunda kaldıklarını tespit etmiştir.

Sonuç olarak, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, ayrıca, AİHS'nin 6 § 1. maddesi kapsamında mahkeme işlemlerinin uzunluğundan şikâyetçi olmuşlardır.

A. Kabuledilebilirlik

Hükümet, başvuruların, AİHS'nin 35 § 1. maddesinin gerektirdiği şekilde iç hukuk yollarını tüketmediklerini zira yargılamanın hiçbir safhasında yargılama süresinin “makul süre” şartını aştığını iddia etmediklerini öne sürmüştür.

AİHM, başvurular yerel mahkemeler huzurunda yargılamanın uzunluğu hakkında şikâyetçi olmuş olsalardı dahi, bu mağduriyetleri için yeterli tazmin elde edemeyeceklerini not etmiştir. Dolayısıyla, Hükümet'in ön itirazını reddeder.

AİHM, bu şikâyetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi kapsamında temelsiz olmadığını not eder. Ayrıca, başka herhangi bir gerekçeden ötürü kabuledilemez olmadığını da not eder.

B. Esaslar

Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki tespitleri ışığında, AİHM, 6 § 1. madde bağlamında davanın esaslarının ayrıca incelenmesinin gerekli olmadığı kanısındadır.

III. AİHS'NİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Son olarak, başvurular, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ile birlikte ele alındığında 14. madde bağlamında sözkonusu tarihte Devlet'e ödenecek borçların faiz oranı ile Devlet'in ödeyeceği borçların faiz oranı arasındaki farkı ve Devlet'in ödeyeceği borçların icra usulüne tabi bulunmamasını ileri sürerek şikâyetçi olmuşlardır.

Kabuledilebilirlik

AİHM, 14. maddenin, mukayese edilebilir durumlarda bulunan bireyleri ve birey gruplarını, AİHS ve Protokollerde yer alan hak ve özgürlüklerden faydalanmada her türlü ayrımcılıktan korumak amacıyla düzenlendiğini hatırlatır (bkz. *Belçika Polis Ulusal Birliği – Belçika*, 27 Ekim 1975 kararı, § 44). Diğer bir deyişle, bu madde, “benzer durumlarda bulunan kişiler arasında” ayrımcılık yapılmasına karşı koruma sağlamaktadır (*Fredin – İsveç*, 18 Şubat 1991, § 60).

Başvuranların şikâyeti, borçlar bağlamında Devlet'e ve bireylere muameledeki bir farklılıkla ilintilidir. Ancak, Devlet ve bireyler, “benzer durumda bulunan kişiler” olarak değerlendirilmez. Ayrıca, başvurular, Devlet'in, kendilerine, başka bireyler karşısında ayrımcılık yaptığını iddia etmemişlerdir. Dolayısıyla bu şikâyet, 14. madde kapsamına girmemektedir ve 35 §§ 3. ve 4. madde uyarınca AİHS hükümleriyle *ratione materiae* uygun olmadığından reddedilmesi gereklidir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuranlar, yalnızca maddi tazminat talep etmiştir. Ancak, miktarı AİHM'nin takdirine bırakmışlardır.

Hükümet bu husus hakkında görüş bildirmemiştir.

Akkuş kararındaki hesaplama yöntemini kullanarak ve ilgili ekonomik verileri dikkate alarak, AİHM, başvuranlara izleyen şekilde toplam 1.762 Euro maddi tazminat ödenmesine karar vermiştir:

- Mürvet Fidan'a 255 Euro,
- Murat Fidan'a 209 Euro,
- Hikmet Fidan'a 196 Euro,
- Zehra Fidan'a 349 Euro,
- Elif Özbilge'ye 753 Euro.

B. Mahkeme masrafları

Başvuranlar, ayrıca, AİHM'de yapılmış olan masrafları da talep etmiş ve miktarı AİHM'nin takdirine bırakmışlardır.

Hükümet bu husus hakkında görüş bildirmemiştir.

Elindeki bilgi temelinde hesaplama yaparak, AİHM, başvuranlara bu başlık altında toplam 500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 6 § 1. maddesi ve 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki şikayetlerin kabuledilebilir, başvurunun kalan kısmının kabuledilmez olduğuna;
2. AİHS'nin 1 no'lu Protokol'ünün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. AİHS'nin 6 § 1. maddesi kapsamındaki şikayetin esaslarını ayrıca incelemenin gerekli olmadığına;
4. (a) Sorumlu Devlet'in, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, başvurana, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere;
(i) maddi tazminat olarak;
 - Mürvet Fidan'a 255 Euro (iki yüz elli beş Euro),

- Murat Fidan'a 209 Euro (iki yüz dokuz Euro),
- Hikmet Fidan'a 196 Euro (yüz doksan altı Euro),
- Zehra Fidan'a 349 Euro (üç yüz kırk dokuz Euro),
- Elif Özbilge'ye 753 Euro (yedi yüz elli üç Euro),

(ii) mahkeme masrafları için başvurulara toplam 500 Euro (beş yüz Euro)

(iii) ve yukarıdaki meblağlara uygulanabilecek her türlü vergiyi ödemesine;

(b) yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 26 Eylül 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. NAISMITH
J.-P.COSTA
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

SOYLU/Türkiye*

Başvuru No. 43854/98
Strazburg
15 Şubat 2007

USUL

Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") eski 25. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, bir Türk vatandaşı olan Mehmet Soylu ("başvuran") tarafından, 22 Temmuz 1998 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ("Komisyon") yapılan başvurudan (no. 43854/98) kaynaklanmaktadır.

OLAYLAR

DAVA OLAYLARI

Başvuran 1954 doğumludur ve İstanbul'da yaşamaktadır. Başvurusuna neden olan iddia konusu olayların meydana geldiği tarihte Nurettin köyünde yaşamaktaydı. Dava olayları taraflar arasında ihtilaflıdır ve aşağıdaki gibi özetlenebilir:

A. Başvuranca sunulduğu şekliyle olaylar

Başvuran, Nisan 1994'e kadar o zaman olağanüstü hal bölgesinde yer alan Mardin ili Malazgirt ilçesine bağlı Nurettin köyünde yaşamaktaydı. 1994 yılında terörist faaliyetler bu bölgenin başlıca sorunuydu. 1980'lerden beri bölgede güvenlik güçleri ile Kürt özerkliğini destekleyen bir kısım Kürt nüfusu; özellikle de PKK (Kürdistan İşçi Partisi) üyeleri arasında şiddetli bir uyuşmazlık sürmekteydi. Köyde yaşayanlara köy korucusu olmaları için güvenlik güçleri tarafından baskı yapılmaktaydı.

27 Kasım 1993 tarihinde askerler, maskeli kişilerle birlikte Nurettin köyüne baskın yapmıştır. Halkı köy meydanında toplamış ve devlete köy korucusu olarak hizmet etmeyi reddetmeleri halinde evlerini yakmakla tehdit etmişlerdir. On beş genç erkeği dövmüşlerdir. Sonrasında askerler yirmi ev seçmiş ve bunlara beyaz bir toz attıktan sonra ateşe vermişlerdir. Başvuranın kardeşi ve kuzenine ait evler tamamen yanmıştır.

Bu olaydan sonra köylüler güvenlikleriyle ilgili endişe içinde yaşamaktaydı. Bazıları köyü terk etmiş, başvuranın da dahil olduğu kesim köyde kalmayı tercih etmişti. Güvenlik güçleri halkı köy korucusu olmayı kabul etmeye zorlamak amacıyla haftada iki-üç defa köye gelmekteydi.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Nisan 1994'te yaklaşık otuz ailenin reisleri köy korucusu olmayı baskı altında kabul etmiştir. Ancak yeni alınan bu korucular da devletin koruması altında her gün sekiz-dokuz ev yakmıştır. Başvuranın evi de yakılmış, bu da onu ve ailesini köyü terk edip Malazgirt ilçesine yerleşmeye zorlamıştır. Bu arada köy korucuları başvuranın tarlasını işlemiş, evinden geriye kalan eşyalarını kullanmış ve ona ait kavakları kesip satmışlardır. Başvuran maddi sorunların üstesinden gelememiş, iş bulup geçimini sağlamak için İstanbul'a taşınmıştır.

17 Nisan 1998 tarihinde başvuran Malazgirt Kaymakamlığı'na bir dilekçe ile başvurmuş ve köyüne geri dönmek için izin istemiştir. Şehirde ailesinin geçimini sağlayamadığını ve köydeki tarlalarını ekip kullanmak istediğini belirtmiştir. Kaymakam başvuranın talebini İlçe Jandarma Komutanlığı'na iletmış ve aynı zamanda kendisine Konakkuran Jandarma Karakolu'na başvurmasını tavsiye etmiştir. Başvuran sözkonusu karakola gitmiş, ancak karakol komutanı köye tekrar yerleşme isteğini geri çevirmiş ve bir askere başvurunu binadan çıkarmasını emretmiştir.

B. Hükümetçe sunulduğu şekliyle olaylar

Başvuran Nurettin köyünü güvenlik güçleri veya köy korucularının baskısıyla değil kendi rızasıyla terk etmiştir.

19 Temmuz 1997 tarihinde başvuran Malazgirt Başsavcılığı'na Nurettin köyündeki korucuların malını rızası dışında kullandığı yönünde şikâyetle bulunmuştur. 1994 yılında köyü terör olayları nedeniyle terk ettiğini ve ayrılışından sonra köy korucularının evini ve mülkünü tahrip ettiğini iddia etmiştir. Bu nedenle köy korucuları hakkında cezai işlem

yapılmasını ve uğradığı zararların tazmin edilmesini Savcı'dan talep etmiştir. 9 Aralık 1997 tarihinde Savcı başvuranın eşyalarını Nurettin köyünden Malazgirt ilçesine nakleden A.K.'nin ifadesine başvurmuş, A.K. başvuranın evinin zarar görmemiş olduğunu belirtmiştir.

Başvuran Malazgirt Cumhuriyet Savcılığı'na ilettiği 10 Mayıs 1998 tarihli başka bir dilekçe ile babasına ait tarlanın köy korucusu Z.P. tarafından izinsiz olarak ekildiği yönünde şikâyette bulunmuştur.

20 Ağustos 1998 tarihinde Başsavcı görevsizlik kararı vermiş ve dava dosyasını Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun gereğince Malazgirt İlçe İdare Kurulu'na sevketmiştir. Kurul tarafından tayin edilen bir müfettiş tarafından başvuranın iddiaları hakkında bir soruşturma yürütülmüş, Z.P. dahil altı köy korucusu sorgulanmıştır.

30 Haziran 1999 tarihinde Malazgirt İlçe İdare Kurulu Nurettin'deki altı köy korucusu hakkında kovuşturma başlatılması için izin talebini reddetmiştir.

8 Kasım 1999 tarihli bir kararla Van Bölge İdare Mahkemesi, İdare Kurulu kararını bozmuş ve köy korucuları hakkında, iddia edilen fiillere uyan TCK'nın 516. maddesi uyarınca kovuşturma başlatılmasına izin vermiştir.

1 Mart 2000 tarihinde Malatya Ağır Ceza Mahkemesi suçlanan köy korucularını dinlemiş, korucular iddiaları reddetmiş, başvuranın iftira attığını öne sürmüştür. Başvuranın PKK'nın dağ birliğinden olduğunu, bu yüzden kendilerine husumet beslediğini iddia etmişlerdir. Ayrıca başvuranın köyde üç bin ağaca ve altı yüz dönüm tarlaya sahip olmadığını belirtmişlerdir. Ağaçlar başvuranın kardeşine aitti, o da ağaçları kesip satarak İstanbul'a yerleşmiştir.

24 Mart 2000 tarihinde iki jandarma subayı Nurettin köyünden üç kişinin ifadesini almış, şahıslar başvuranı köyden Malazgirt'e taşınırken gördüklerini, köy korucularının ona köyü terk etmesi için baskı yapmadıklarını, evinin korucular tarafından yakılmayıp kötü hava koşulları ve bakımsızlıktan yıkıldığını ve başvuranın sahip olduğu dört-beş hektar arsada otuz bin kavak bulunamayacağını bildirmiştir.

Aynı tarihte jandarma subayları başvuranın Nurettin'deki evinde olay yeri incelemesi yapmıştır. Hazırladıkları raporda evin yakılmış olduğuna dair kanıt bulunmadığını, evin doğal nedenler ve bakımsızlıktan yıkılmış olduğunu, başvuranın sahip olduğu 10,200 m² arsanın iddia edildiği kadar ağaç barındıramayacağını belirtmişlerdir.

Malazgirt Ağır Ceza Mahkemesi, 4616 sayılı Şartla Salıverilme, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun'un 1 § 4. maddesi uyarınca köy korucuları hakkındaki cezai işlemleri beş yıl erteleme kararı vermiştir. İtiraz olmadığından karar kesinleşmiştir. Ancak karar sanıklara af getirmemiş, beş yıl içinde yeni bir suç işlemeleri halinde cezai işlemler yeniden başlatılacaktır.

9 Kasım 2005 tarihinde jandarma subayları başvuranın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvuruda ortaya attığı iddialarla ilgili olarak başvuran ve Nurettin köyünden üç kişinin ifadesini almıştır.

Başvuran ifadesinde; köy korucularının tehditleri neticesinde 1994 yılında köyünü terk ettiğini, ayrıldıktan 15 gün veya bir ay sonra evinin kimliğini ve neden yaptıklarını bilmediği bazı köylülerce yakıldığını belirtmiştir. Devlet görevlilerinin köy korucusu olması için kendisine baskı yapıp yapmadığı sorusu üzerine kimsenin kendisine ve ailesine baskı yapmadığı yanıtını vermiştir. Ayrıca köy korucusu olmayı kabul etmeyenlerin evlerinin yakıldığı iddiasının doğru olmadığını belirtmiştir. Sahip olduğu ağaçların sayısı sorulduğunda başvuran, kardeşi ve kuzeni ile birlikte otuz bin değil, üç bin kavak ağacı olduğunu iddia etmiştir. Başvuran aynı zamanda -kardeşi ve kuzeni ile birlikte- 600 dönüm tarlaya sahip olduğunu ve 1994 yılından beri ekim yapmadığını söylemiştir. Kendinin ve ailesinin bölgedeki terörist faaliyetlerden etkilenip etkilenmediği sorusuna karşılık olarak başvuran, oğlu F.S.'nin PKK'nın aktif bir üyesi olduğunu, yakalanıp on iki yıl hapis cezası çektiğini, bu yüzden PKK'nın ailesini tehdit etmediğini belirtmiştir. Eşinin babasının ise köy korucusu olarak çalışmış olması nedeniyle güvenlik güçlerinin herhangi bir tehdidine maruz kalmamışlardır. Başvuran son olarak 1994-2002 yılları arasında İstanbul'da ikamet ettiğini, sonrasında ise Taşlıçesme mezrasında tarlasında ekim yaparak yaşamını sürdürdüğünü belirtmiştir.

Başvuranla aynı köyde yaşayan Z.T., N.B. ve H.Ç., yetkililerin köylüleri köy korucusu olmaya zorlamadıklarını, aksine köylülerin devletten maaş alabilmek için korucu olmak istediklerini söylemiştir. Ancak başvuran ve ailesi gibi bazı köylüler mali sıkıntılar nedeniyle köyü terk etmişlerdir. Onlara göre başvuran, oğlunun PKK'ya üye olması ve kardeşinin de daha önce köyden gitmesi nedeniyle köyden ayrılmıştı. Başvuranın evinin köy korucuları tarafından yakıldığı iddiası doğru değildir çünkü bir köy korucusu olan başvuranın kayınbabasının kızının evini yakması düşünülemez. Başvuranın evi kötü hava koşulları ve bakımsızlıktan zarar görmüştür. Başvuranın otuz bin kavak ağacına sahip olması mümkün değildir çünkü köyde bu kadar ağaç yoktur. Başvuranın kardeşleriyle paylaştığı 60-70 dönüm tarlası vardır. 2002 yılında Taşlıçesme mezrasına yerleşmiş ve o zamandan beri oradaki tarlası ile uğraşmaktadır. Kimse onu köyden çıkmaya zorlamamıştır. Bu tanıklara göre başvuran ve diğer birkaç köylü biraz para kazanabilmek umidiyle sözkonusu iddiaları ortaya atmışlardır.

Hükümet son olarak Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılama Kanunu'nun ("Tazminat Kanunu") 27 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe konulduğunu ve sözkonusu Kanun'un köylerindeki mülklerine dönmeleri engellenen kişilerin sözleşme mağduriyetlerinin giderilmesi için etkili bir yol sağladığına işaret etmiştir.

Bu bağlamda yetmiş altı ilde Zarar Değerlendirme ve Tazminat Komisyonları kurulmuş, terörist faaliyetler veya yetkililerin terörle mücadelesi neticesinde zarara uğrayanlar tazminat talebiyle ilgili tazmin komisyonuna başvuruda bulunabileceklerdir.

Bu komisyonlara başvuranların sayısı halihazırda 204,000'e ulaşmıştır. Birçok köylü uğradıkları zararlar için tazminat elde etmiştir.

HUKUK

I. HÜKÜMET'İN ÖN İTİRAZLARI

Hükümet, 9 Ocak 2006 tarihli ek görüşünde 14 Temmuz 2004 tarihinde çıkarılan Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılınması Kanunu ("Tazminat Kanunu") ışığında iç hukuk yollarının tüketilmediği yönünde bir ön itiraz bildirmiştir. Söz konusu Kanun yetkililerin terörle mücadelesi neticesinde zarara uğramış olan başvuranın Sözleşme mağduriyetlerinin giderilmesi için yeterli bir hukuk yolu oluşturmaktaydı. Bu nedenle Hükümet, iç hukuk yolları tüketilmediğinden başvurunun reddini ve başvuranın yeni iç hukuk yolunu kullanmaya zorunlu tutulmasını Mahkemeden talep etmiştir.

Başvuran Hükümetin itirazına karşı çıkmış ve Mahkemenin kabuledilebilirlik kararından sonra ortaya çıkmış yeni bir hukuk yolunu tüketmeye zorunlu tutulamayacağını savunmuştur.

Mahkeme, 4 Ekim 2005 tarihli kabuledilebilirlik kararında, başvuranın Sözleşme mağduriyetlerine ilişkin etkili çare bulunmadığından Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itirazlarını reddetmiş olduğunu anımsar. İtirazın kabuledilebilirlik kararından sonra geldiğini kaydeder. Mahkeme, *Aydın İçyer – Türkiye* (no. 18888/02) kararını takiben başvuruların önemli bir bölümünü Tazminat Kanunu'ndan yararlanmaya zorunlu kıldığını ve Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği itirazıyla bu başvurulardan hiçbirinin kabuledilebilir olarak ilan edilmemiş olduğuna işaret eder. Kabuledilebilirlik konusunun AIHS'nin diğerleri yanında 35 §§ 1 ve 4 maddelerine göre yargılamanın herhangi bir safhasında yeniden gözden geçirilebileceği doğrudur (bkz. *Azinas – Kıbrıs* [BD], no. 56679/00). Ancak söz konusu başvurunun yapıldığı tarihten beri geçen süre nedeniyle Sözleşme ve Protokollerinde tanımlanan insan haklarına saygı anlayışı Mahkeme'nin somut dava koşullarında nihai bir karar vermesini gerektirir. Bu nedenle Hükümetin itirazı yargılamanın bu safhasında dikkate alınmaz.

II. AIHS'NİN 3 VE 8. MADDELERİNİN VE 1 NO'LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran Nurettin köyünden zorla tahliye edilmesi, ev ve mallarının güvenlik güçleri tarafından tahrip edilmesi ve köyüne geri dönememesinin ilgili kısmı aşağıda çıkarılan AIHS'nin 3 ve 8. maddeleri ve 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlaline neden olduğunu iddia etmiştir.

3. Madde

"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz."

8. Madde

"1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir."

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.”

1 No’lu Protokolün 1. Maddesi

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasadaki öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez.”

Başvuran, güvenlik güçleri tarafından aile yurdundan zorla çıkarılması ve mallarının bilerek tahrip edilmesinin mal ve mülk dokunulmazlığı ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkını ihlal ettiğini belirtmiştir. Ayrıca mülkünün tahrip edilmesi ve köyünden çıkarılması olayını çevreleyen şartların insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleye ulaştığını iddia etmiştir. Başvuran ayrıca içeriğini avukatlarından öğrendiği 9 Kasım 2005 tarihli ifadesinin doğruluğuna itiraz etmiş ve jandarma görevlilerine hiçbir zaman güvenlik güçleri tarafından tehdit edilmediğini ve evlerin onlar tarafından yakılmadığını söylemediğini iddia etmiştir. Jandarmaya 3,000 ağacı olduğunu da söylememiştir. Başvuru formunda iddia etmiş olduğu gibi kardeşi ile birlikte 30,000 kavak ağacına sahipti. Son olarak başvuran, Z.T., N.B. ve H.Ç.’den alınan ifadelerin dikkatle incelenmesi gerektiği çünkü bu tanıkların köy korucusu olduğu, bu yüzden tarafsız olamayacakları ve ilk iki tanığın cinayet suçlamasıyla yargılanmış olduğunu ileri sürmüştür.

Hükümet, başvuranın şikâyetlerinin gerçeklere dayanmadığını, bunların asılsız olduğunu belirtmiştir. Hükümet, soruşturma yapan makamların bulgular ve birtakım tanıklar tarafından verilen ifadelere dayanarak başvuranın köyünü kendi isteğiyle terk ettiğini ve güvenlik güçlerinin onu gitmeye zorlamadığını savunmuştur. Güvenlik güçleri başvuranın evini veya Nurettin köyündeki herhangi bir evi de yakmamıştır.

Mahkeme, başvuruya neden olan olayların gerçek sebebi hakkında ihtilafla karşı karşıya kalmıştır. Buna göre Mahkemenin öncelikle iddia konusu olayların yaşandığı zaman bölgede hakim olan genel durumu göz önünde bulundurması gerekir. Bu bağlamda bahsedilen dönemde Türkiye’nin olağanüstü hal bölgesinde güvenlik güçleri ile PKK üyeleri arasında şiddetli çatışmaların meydana gelmiş olduğunu gözlemektedir. İki tarafın eylemlerinin sonucu olan karşılıklı şiddet, birçok insanı evlerini terk etmeye zorlamıştır. Ayrıca devlet yetkilileri de bölgedeki nüfusun güvenliğini sağlamak amacıyla bazı yerleşimleri boşaltmıştır (*Doğan ve Diğerleri – Türkiye*, no. 8803-8811/02, 8813/02 ve 8815-8819/02). Ancak Mahkeme benzer birçok davada güvenlik güçlerinin bazı başvuranların ev ve mallarını kasten tahrip ederek onları geçim kaynaklarından mahrum ettiği ve olağanüstü hal bölgesindeki köylerini terk etmeye zorladığını tespit etmiştir (bkz. diğer kararlar arasında *Akdivar ve Diğerleri – Türkiye*, *Karar Raporları* 1996-IV; *Selçuk ve Asker – Türkiye*, *Raporlar*

1998-II; *Menteş ve Diğerleri – Türkiye, Raporlar 1997-VIII; Bilgin – Türkiye*, no. 23819/94 ve *Dulaş – Türkiye*, no. 25801/94).

Hal böyle iken hem Avrupa İnsan Hakları Komisyonu hem de Mahkemenin daha önce güvenlik güçlerinin kanun dışı olarak vatandaşların mal-mülkünün tahribinin sorumlusu olduğunun iddia edildiği Türkiye’den benzer davalarda gerçeği bulma girişimlerinde bulunduğu belirtilmelidir (bkz. diğer kararlar arasında yukarıda da belirtilmiş *Akdivar ve Diğerleri ve Yöyler; İpek – Türkiye*, no. 25760/94). Söz konusu davalarda AİHS kuruluşlarını böyle bir faaliyete girişmeye yönelten temel sebep etkili bir yerel soruşturmanın yokluğunda gerçekleri saptamalarının mümkün olmayışıdır.

Ne yazık ki Mahkeme sözkonusu davada tanıkları toplayarak kendi imkânlarıyla bir delil tespit uygulamasıyla gerçekleri saptama girişiminde bulunamamaktadır. Ancak Mahkeme olaylardan oldukça uzun bir zaman geçmesi (sözkonusu davada neredeyse 11 yıl) ifade verecek tanıkların bulunmasını daha zor bir hale getirdiği ve olayları detaylarıyla, doğru bir biçimde hatırlaması için tanığın kapasitesini zorladığından böyle bir uygulamanın davanın maddi gerçeklerinin saptanması için yeterli kanıt ortaya koyamayacağı kanısındadır (bkz. *İpek*, yukarıda anılan). Buna göre Mahkeme kararını tarafların sunduğu kanıtlar temelinde oluşturmalıdır (bkz. *Pardo – Fransa*, A Serisi no. 261-B, *Çaçan – Türkiye*, no. 33646/96).

Daha önce kaydedildiği gibi belirtilen zaman diliminde Türkiye’nin güneydoğusunda köylerin boşaltılması ve yıkımı ile ilgili daha önceki bir kısım davalardaki tespitler dikkate alınarak başvuranın köyünden zorla çıkarıldığı ve evinin güvenlik güçlerince yakıldığı iddiası ilk bakışta savunulamaz bulunarak reddedilemez (bkz. diğer içtihatlar yanında tümü yukarıda anılan *Akdivar vd, Selçuk ve Asker, Mentş vd, Bilgin, Dulaş, Yöyler* ve *İpek* kararları). Ancak Mahkeme için AİHS şartlarına göre gerekli kanıt standardı “makul şüphenin ötesinde” standardıdır ve böyle bir kanıt yeterince güçlü, açık ve uyuşan çıkarımları veya olaya ait benzer çürütülemeyen karineleri izleyebilir (*İrlanda – İngiltere*, Seri A no. 25).

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında Mahkeme, başvuranın suç duyurusunun alınmasını takiben yerel mercilerin iddialarla ilgili bir soruşturma yürütmüş olduğunu gözlemler. Bu bağlamda birtakım kişilerden ifadeler alınmıştır. Başvuranın eşyalarını Nurettin’den Malazgirt’e taşıyan A.K., taşınma günü başvuranın evinin hasar görmemiş olduğunu söylemiştir. Ayrıca ihtilaf konusu olaylarda yer aldıkları iddia edilen altı köy korucusu, Malazgirt Ağır Ceza Mahkemesi’ne verdikleri sözlü beyanda başvuranın iddialarını reddetmiştir. Başvuranla aynı köyden R.G., C.Ç. ve İ.Ö. de başvuranın iddialarının gerçek dışı olduğunu ve kimsenin başvuranı köyünü terk etmeye zorlamadığını iddia etmiştir. Kimse başvuranın evini ateşe de vermemiştir. Ayrıca başvuranın evinin kalıntılarında yapılan olay yeri incelemesi evin yakılmadığını ancak evin doğal nedenler ve bakımsızlık nedeniyle yıkılmış olabileceğini göstermiştir.

Hal böyle iken Mahkeme başvuranın iddia ettiği olaylarla ilgili olarak savcılığa şikâyette bulunmak için 19 Haziran 1997 tarihine kadar (üç yıldan daha fazla) beklemiş olduğunu kaydeder. Köyü terk ettikten sonra tamamen etkisiz kalmasına ilişkin açıklamada bulunmamıştır.

Malazgirt Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan kovuşturmayla dahil olmamasının veya adli mercilere şikayette bulunduktan sonra davasını takip etmemesinin nedenlerini ortaya koymamıştır.

Ayrıca başvuran evinin ve mallarının güvenlik güçleri tarafından yakılmasına ilişkin herhangi bir görgü tanığı ifadesi sunmamıştır. İddia konusu olaylarda yer alan şahısların kimliğine ilişkin herhangi bir bilgi de vermemiştir. Ek olarak başvuran, başka köylülerin ifadeleri gibi, Hükümetin tanıklarının ifadelerini ve ulusal yetkililerin bulgularını çürütebilecek delil sağlayamamıştır. Mahkeme bu bağlamda Hükümet tarafından sağlanan tanık ifadelerinin tutarlı olduğunu ve olay yeri inceleme raporu ile desteklendiğini kaydeder.

Başvuran tarafından yetkililere şikayette bulunmadaki sebebi açıklanmayan gecikme ve tanık ifadelerini hiçbir şekilde çürütememesi ışığında Mahkeme, başvuranın evinin yakıldığı veya köyünden güvenlik güçleri tarafından zorla çıkarıldığını gerekli kanıt standardına ulaşacak şekilde tespit edememiştir.

Başvuranın köyüne dönmesinin engellendiği iddiasına ilişkin olarak Mahkeme, başvuranın köyüne dönüşünün yetkililer tarafından engellendiği yönündeki iddiasını destekleyen herhangi bir bilgi veya delil sağlamamış olduğunu gözlemler. Özellikle Nurettin köyüne dönüşünün ve mülkünü kullanmasının ne zaman ve kimler tarafından engellendiğini açıklamamıştır. Mahkeme bu nedenle başvuranın güvenlik güçleri tarafından köyünü terke zorlandığı ve dönüşünün engellendiği yönündeki iddiasını da destekleyemediği kanaatinde.

Söz konusu zeminin aksine, Mahkeme AİHS'nin 3 ve 8. maddeleri veya 1 No'lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edilmediğine hükmetmiştir.

III. AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, güvenlik güçleri tarafından evinin tahrip edilmesi, zorla yerinden edilmesi ve köyüne geri dönüşünün engellenmesi ile ilgili mücadele etmek için etkili hukuk yollarından mahrum bırakılmasından şikayetçi olmuştur. AİHS'nin ilgili kısmı aşağıya çıkarılan 13. maddesine atıfta bulunmuştur:

“Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kişiler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabileme hakkına sahiptir.”

Başvuran, şikâyetleri hakkında yetkililerin yeterli soruşturma yapamamasının gösterdiği gibi Sözleşme mağduriyetlerinin giderilmesi için etkili çareler bulunmadığını savunmuştur.

Hükümet, soruşturmada noksan bulunmadığını ve yetkililerin, başvuranın iddialarıyla ilgili kapsamlı bir soruşturma yürütmüş olduğunu savunmuştur.

Mahkeme, yerel adli düzende ne şekilde güvence altına alınmış olursa olsun Sözleşme hak ve özgürlüklerinin içeriğini uygulayacak ulusal düzeyde bir hukuk yolu bulunmasının AİHS'nin 13. maddesinde teminat altına alındığını hatırlatır. Bu nedenle 13. maddenin sonucu, İmzacı Devletlere bu maddedeki Sözleşme sorumluluklarına nasıl uyacakları konusunda bir miktar özgürlük verilmiş olsa da, AİHS bağlamında

“savunulabilir bir şikayet” konusunu ele alıp uygun çözüm sunacak bir iç hukuk yolunun sağlanmasını zorunlu kılmıştır. 13. maddedeki zorunluluğun kapsamı, başvuranın AİHS bağlamındaki şikayetinin durumuna göre değişir. Ancak 13. maddede zorunlu tutulan hukuk yolunun hem uygulama hem de kanunda “etkili” olması, özellikle de uygulanmasının imzacı devlet yetkililerinin eylem veya ihmalleriyle haksız bir şekilde engellenmemesi gerekmektedir (*Dulaş ve Yöyler*, ikisi de yukarıda anılan).

Mahkeme, sözkonusu davada toplanan delillere dayanarak iddia edildiği gibi evi tahrip edildikten sonra başvuranın köyünden çıkarıldığı veya güvenlik güçleri veya köy korucuları tarafından köye dönüşünün engellendiğinin zorunlu kanıt standardı düzeyinde kanıtlanmadığını hatırlatır. Mahkeme 13. madde şartları tam anlamıyla değerlendirilse bile başka bir şartın ihlalinin maddenin uygulanması için bir önkoşul olmadığını yineler (*Boyle ve Rice – İngiltere*, A Serisi no. 131). Ancak başvuranın AİHS’nin 3 ve 8. maddeleri ve 1 no’lu Protokolün 1. maddesi bağlamındaki müstakil şikayetleri hakkındaki yukarıdaki tespitlerini dikkate alarak Mahkeme başvuranın ilk bakışta güvenlik güçlerinin görevi kötüye kullandıklarını ortaya koymuş olduğu kanaatine varmamaktadır. Bu bağlamda başvuranın köylülerin ifadeleri veya şikayetleri ile ilgili olarak yetkililer tarafından yürütülen soruşturmanın sonuçlarının başvuran tarafından çürütülemeyişine atıfta bulunur (bu bağlamda bkz. *Matyar ve Çaçan*, ikisi de yukarıda anılan).

Bahsedilenler ışığında Mahkeme, yukarıda sözü edilen durumun başvuranın etkili çare hakkını ihlal etmediği kanaatinde dir.

IV. AİHS’NİN 3, 8 VE 13. MADDELERİ İLE 1 NO’LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİ BAĞLAMINDA AİHS’NİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, Kürt kökenli olması nedeniyle AİHS’nin 6, 8 ve 13. maddeleri ile 1 no’lu Protokolün 1. maddesi bağlamında AİHS’nin 14. maddesi ihlal edilerek ayrımcılığa tabi tutulduğunu öne sürmüştür. 14. madde aşağıdaki şekildedir:

“Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır.”

Başvuran, ev ve mallarının tahrip edilmesinin Kürt kökenli olması nedeniyle ayrımcılığa dayanan resmi bir politikanın sonucu olduğunu öne sürmüştür.

Hükümet başvuranın iddialarını reddetmiştir.

Mahkeme, başvuranın iddiasını kendisine iletilen delillerin ışığında incelemiş, ancak asılsız bulmuştur. Bu nedenle AİHS’nin 14. maddesi ihlal edilmemiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Hükümetin ön itirazının reddine;
2. AİHS’nin 3 ve 8. maddelerinin ve 1 no’lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edilmediğine;
3. AİHS’nin 13. maddesinin ihlal edilmediğine;

4. AİHS'nin 3, 8 ve 13. maddeleri ile 1 no'lu Protokolün 1. maddesi bağlamında AİHS'nin 14. maddesinin ihlal edilmediğine;

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, AİHM İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 15 Şubat 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Santiago QUESADA
Zabıt Kâtibi

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

SELİM YILDIRIM VE DİĞERLERİ/Türkiye*

Başvuru No. 56154/00
Strazburg
19 Ekim 2006

USULİ İŞLEMLER

Davanın nedeni, yedi Türk vatandaşı Selim Yıldırım, Hasibe Yıldırım, Leyla Yıldırım, Rıdvan Yıldırım, Gülcan Yıldırım, Berivan Yıldırım ve Şermin Yıldırım'ın ("başvuranlar"), 2 Şubat 2000 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptıkları başvurudur (başvuru no. 56154/00).

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

A. Taraflarca sunulduğu şekliyle olaylar

Başvuranlar sırasıyla 1928, 1955, 1980, 1982, 1984, 1987 ve 1994 doğumludur. İlk başvuran, Diyarbakır'da ve diğer başvuranlar İstanbul'da yaşamaktadır. İlk başvuran 3 Haziran 1994 tarihinde öldürülen Adnan Yıldırım'ın babası, ikinci başvuran annesi ve diğer başvuranlar çocuklarıdır.

3 Haziran 1994 günü sabha 4.30'da, Adnan Yıldırım iki arkadaşı Savaş Buldan ve Hacı Karay'la birlikte İstanbul'un Yeşilyurt ilçesindeki Çınar Otel'deki kumarhaneden ayrılırken, kurşun geçirmez yelek giyen ve silah taşıyan yedi veya sekiz kişi yanlarına yaklaşmıştır. Kendilerini polis memurları olarak tanıtmışlar ve üç adamı, üç arabaya binmeye zorlamışlardır.

Aynı gün, başvuranlar olay hakkında haberdar edilmiştir. Kaçırılmaya ilişkin daha fazla bilgi edinmek için acilen Bakırköy Cumhuriyet Savcısı ve Yeşilköy Polis Karakolu ile irtibata geçmişlerdir. Söz konusu üç kişinin, gözaltına alınmamış olduğunu öğrenmişlerdir. Aynı gün Savaş Buldan'ın erkek kardeşi, Bakırköy Cumhuriyet Savcısı'na şikayette bulunmuş, erkek kardeşi ve iki arkadaşı Adnan Yıldırım ve Hacı Karay'ın, kendilerini polis memurları olarak tanıtan kişilerce kaçırıldıkları hususunda şikayetlerini sunmuşlardır.

3 Haziran 1994 günü 21.00'da İsmail Taşcan, Bolu'daki Yığılca Jandarma Karakolu ile irtibata geçmiştir. Jandarmalara, balık avlamak için gittiği göl yakınındaki alanda üç ceset gördüğünü bildirmiştir. 21.15'te jandarmalar, olay mahalline gelmiştir. Cesetlerin pozisyonları kaydedilmiştir. Cesetlerin üzerinde kimliklerinin tespit edilmesini sağlayacak belge veya eşyaya rastlanmamıştır. Cesetler, incelenmek üzere gördüğünü bildirmiştir. 21.15'te jandarmalar, olay mahalline gelmiştir. Cesetlerin pozisyonları kaydedilmiştir. Cesetlerin

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. üzerinde kimliklerinin tespit edilmesini sağlayacak belge veya eşyaya rastlanmamıştır. Cesetler, otopsileri yapılmak üzere Yığılca'daki Sağlık Merkezi'ne götürülmüştür.

4 Haziran 1994 günü Yığılca Cumhuriyet Savcısı eşliğinde iki doktor tarafından Adnan Yıldırım'ın cesedi üzerinde otopsi yapılmıştır. Otopsi raporunda, 1x1 ölçüsünde bir ekimoz ve daha sonra Adnan Yıldırım'a ait olduğu anlaşılan ikinci cesedin dizkapağında aşınma görüldüğü kaydedilmiştir. Ayrıca cesedin ön kısmında, sol bacağın üst kısmında, sol dizde, genital bölgede ve başta cyanosis kaydedilmiştir. Ölüm ardından vücutta oluşan katılaşmanın geçmeye başladığı anlaşılmıştır. Rapora göre, cesede dokunulduğunda, deri soyulmaya başlamıştır ve bu, büyük ihtimalle ıslanmış olmasından kaynaklanmaktadır. Occipital bölgede mermi girişiyle olumuş bir boşluk, yakın mesafeli ateşten kaynaklanan yanmış saç ve sağ kulağın arkasında merminin çıktığı bir boşluk tespit edilmiştir. Ayrıca, kütleşmiş bir nesnenin yol açtığı travma nedeniyle sol gözde kan pıhtılaşması, burun kırılması ve burun kanaması kaydedilmiştir. Teşhisi kanıtlayacak hiçbir belge, değerli eşya veya para bulunmamıştır. Sağ el ve sağ bilek yüzeyinde, ellerin ipe bağlanmasından kaynaklanmış olması muhtemel 1 cm. genişliğinde ekimoz kaydedilmiştir. Doktorlar ayrıca ölüm nedeninin açıkça beyin kanaması olması nedeniyle klasik bir otopsi yapmanın gerekli olmadığı sonucuna varmıştır. Tahmini ölüm zamanı, otopsinin gerçekleştirilmesinden 10 saat önce olarak verilmiştir.

Cesetlerden çıkarılan mermiler, balistik inceleme için, sırasıyla 6 ve 14 Haziran 1994 tarihli iki adli tıp raporu hazırlayan Emniyet Adli Tıp Laboratuvarı'na gönderilmiştir. 14 Haziran 1994 tarihli rapordan olay mahallinde ele geçirilen beş mermi kovanının üç farklı tabancadan çıktığını göstermiştir. Raporda, söz konusu beş mermi kovanının, 1985'den bu yana görülen diğer faili meçhul cinayet mahallerinden alınan mermi kovanları ile karşılaştırılmalarının hiçbir benzerliği ortaya koymadığı sonucuna varılmıştır.

Mermiler daha sonra 17 Haziran 1994 tarihinde raporunu hazırlayan Jandarma Adli Tıp Laboratuvarı'na gönderilmiştir. Raporunda, sözkonusu beş mermi kovanının, diğer faili meçhul cinayet mahallerinden alınan mermi kovanları ile karşılaştırılmalarının hiçbir benzerliği ortaya koymadığı sonucuna varılmıştır.

4 Haziran 1994 tarihinde Yığılca Cumhuriyet Savcısı, cesetleri bulan İsmail Taşcan eşliğinde olay mahallinde bir inceleme yapmıştır. İnceleme esnasında, Ayşe Araç isimli bir kişi Cumhuriyet Savcısı'na 3 Haziran 1994 sabahı bir silah sesi duyduğunu belirtmiştir.

4 Haziran 1994 tarihinde Bakırköy Cumhuriyet Savcısı, Çınar Hotel kapı görevlisi Sebahattin Uz'un ifadesini almıştır. Uz ifadesinde, otel kumarhanesinin devamlı müşterileri olan Adnan Yıldırım, Savaş Buldan ve Hacı Karay'ın 3 Haziran 1994 sabah 5.00'da oteli terk ettiğini, arabalarıyla gelen altı veya yedi kişinin yanlarına yaklaştıkları bu üç kişiyi duvara yaslayarak üzerlerini aradığını belirtmiştir. Daha sonra bu üç kişi, 34 CK 420 plakalı koyu renk bir Mercedes'e bindirilmiştir. Adamlardan birinin polis olduklarını ve ifadelerini aldıktan sonra kendilerini serbest bırakacağını söylediğini duymuştur.

Yine 4 Haziran 1994 tarihinde Bakırköy Cumhuriyet Savcısı, Çınar Hotel güvenlik görevlisi Hüseyin Kılıç'ın ifadesini almıştır. Kılıç, kurşun geçirmez yelek giyen ve silah taşıyan altı veya yedi kişinin, otelden çıkan üç adama yaklaştığını, onları beklemekte olan arabalara binmeye zorladığını ve üzerlerini aradığını belirtmiştir. Bu tanık, arabalardan birinin spor araba olduğunu belirtmiştir.

5 Haziran 1994 tarihinde Çınar Hotel önündeki taksi sırasında bekleyen taksi sürücüsü Serdar Özdemir Bakırköy Cumhuriyet Savcısı'na ifade vermiştir. Üç adam kumarhaneden çıkar çıkmaz altı veya yedi kişinin yanlarına yaklaşılarak üzerilerini aradığını belirtmiştir. Daha sonra sözkonusu üç adamın beklemekte olan bir Mercedes, bir Hyundai ve bir spor arabaya bindirilerek götürüldüğünü açıklamıştır.

Yine 5 Haziran 1994 tarihinde Bakırköy Cumhuriyet Savcısı, başka bir taksi sürücüsü olan Hüsnü Durmaz'ın ifadesini almış ve Durmaz, Özdemir ile aynı noktalara değinmiştir.

9 Haziran 1994 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü, 34 CK 420 plakalı bir arabanın, bordo renkli 1987 model bir BMW olduğunu ve İstanbul'da yaşayan C.P.'ye ait olduğunu tespit etmiştir.

18 Haziran 1994 tarihinde ilk başvuran Selim Yıldırım polise, oğlu Adnan Yıldırım'ın Çınar Hotel'den kaçırıldığını belirtmiştir. Bolu Jandarması, Yığılca'da bulunan üç ceset hakkında kendisine bilgi verdiğinde oğlunun cesedini Bolu Devlet Hastanesi'nde teşhis etmiştir.

Hazırlık soruşturmaları, Bakırköy Cumhuriyet Savcısı'nın 23 Haziran 1994 tarihinde on yıl geçerli olan devamlı bir arama emri yayınlamasına neden olmuştur. Soruşturma dosyası, yetki alanı içerisinde bulunmuş olduğu için 17 Mart 1995 tarihinde Yığılca Cumhuriyet Savcısı'na gönderilmiştir.

Faillerin kimlikleri tespit edilemediği için 31 Ağustos 1995 tarihinde Yığılca Cumhuriyet Savcısı cinayetlerin faileri için Türk Ceza

Kanunu'nun 102. maddesi bağlamında yirmi yıl boyunca geçerli olacak sürekli bir arama emri yayınlamıştır. Cumhuriyet Savcısı raporunda ayrıca soruşturma sırasında hiçbir delil bulunmadığını belirtmiştir.

Susurluk olayı ardından olay tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü olan Hanefi Avcı, Cumhuriyet Savcısı'na Susurluk olayına ilişkin ifade vermiştir. İfadesinde Savaş Buldan, Adnan Yıldırım ve Hacı Karay'ın öldürülmelerine yasadışı bir grubun işi olarak değinmiştir. Ayrıca, sözkonusu bilginin gizli istihbarata dayanması nedeniyle iddiaları kanıtlayacak belgelere sahip olmadığını ifade etmiştir. Ancak belirli kaynaklara ilişkin bir soruşturma yapılmış olsa idi sözkonusu iddiaların doğruluğunu tasdik eden belgeleri bulunmuş olacağı kanısına varmıştır. Belgeleri bulmanın mümkün olabileceğine ilişkin hususlara değinmek için hazırlıklı bulunmuştur. 24 Mart 1997 tarihinde Hanefi Avcı bir kez daha Yığılca Cumhuriyet Savcısı'nın talebi üzerine Ankara'da sorgulanmıştır. İfadesinde cinayetlerin kimin tarafından ve nasıl işlendiğini bilmediğini belirtmiştir.

11 Mart 1997 tarihinde Susurluk olayıyla ilgili bir soruşturma ile bağlantılı olarak gözaltında tutulan polis memurları Ercan Ersoy, Oğuz Yorumaz ve Ayhan Çakır, kaçırılmaya şahit olmuş görgü tanıkları Hüsnü Durmazel ve Sabahattin Uz'a gösterilmiştir. Ancak görgü tanıkları, sözkonusu kişileri daha önce görmediklerini belirtmiştir.

Ercan Ersoy, Oğuz Yorumaz ve Ayhan Çarkın'ın foto robotları, Susurluk soruşturmasıyla bağlantılı olarak gözaltına alınan şüpheli Yaşar Öz'ün fotoğrafı karşılaştırılmış ve robot resimdeki adamın Yaşar Öz olabileceği sonucuna varılmıştır. 7 Mayıs 1998 tarihinde Yaşar Öz, Cumhuriyet Savcısı'na verdiği ifadede 1 Nisan 1994 ve Ekim 1994 tarihleri arasında İstanbul'da olmadığını belirtmiştir.

24 Temmuz 1998 tarihinde Yığılca Cumhuriyet Savcısı Yaşar Öz hakkında yetkisizlik kararı almış ve soruşturma dosyasını, Ankara DGM'ye göndermiştir. 7 Ekim 1998 tarihinde Ankara DGM Yaşar Öz hakkında yetkisizlik kararı almış ve soruşturma dosyası, daha sonra dosyayı, Yığılca Cumhuriyet Savcısı'na gönderen Düzce Cumhuriyet Savcısı'na havale edilmiştir.

2 Kasım 1998 tarihinde Yığılca Cumhuriyet Savcısı, suçun diğer faillerine ilişkin soruşturmaya devam etmeye karar vermiş ve Düzce Cumhuriyet Savcısı'ndan Öz'ü itham etmesini istemiştir.

16 Kasım 1998 tarihinde Düzce Cumhuriyet Savcısı, Düzce Ağır Ceza Mahkemesi'ne bir iddianame sunmuş ve delillerin, Öz'ün erkek kardeşi ve iki arkadaşının ölümü için başvuran aleyhinde cezai takibat açılmasını haklı çıkardığını ileri sürmüştür. Düzce Ağır Ceza Mahkemesi, yargı yetkisine ilişkin nedenlerden dolayı davayı inceleyemeyeceği sonucuna varmış ve dava dosyası, organize suçlar hususundaki davalara bakma yetkisi bulunan Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne havale edilmiştir. Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi, davaya bakma yetkisinin bulunmadığı sonucuna varmış ve dava dosyası, yargı yetkisine ilişkin ihtilafın sonuçlanması için Yargıtay'a gönderilmiştir.

25 Şubat 1999 tarihinde Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını onayarak Düzce Ağır Ceza Mahkemesi'nin davaya bakma yetkisinin bulunduğu sonucuna varmıştır.

Düzce Ağır Ceza Mahkemesi huzurunda Yaşar Öz aleyhindeki cezai takibata ilişkin yedi duruşma gerçekleştirilmiştir. Yaşar Öz, kendisinin cinayetlere dahil olduğunu gösterecek hiçbir delil bulunmadığını ve tek yargılanma sebebinin, Avrupa mahkemelerine cinayetlerin soruşturulmakta olduğunu kanıtlamak olduğunu ifade etmiştir. Dokuz görgü tanıdığı da duruşmalar sırasında Yaşar Öz'ü daha önce görmemiş olduklarını belirtmişlerdir.

18 Kasım 1999 tarihinde Düzce Ağır Ceza Mahkemesi, delil yetersizliği nedeniyle Yaşar Öz'ün beraatine karar vermiştir. 25 Mayıs 2001 tarihinde Yargıtay, sözkonusu kararı onamıştır.

HUKUK

I. HÜKÜMET'İN ÖN İTİRAZI

Hükümet, başvuranların, AİHS'nin 35 § 1. maddesi anlamı dahilinde, mevcut iç hukuk yollarını tüketmediklerini iddia etmiştir. Bu bağlamda, Adnan Yıldırım'ın ölümüne ilişkin soruşturmanın halen devam etmekte olduğunu ileri sürmüştür.

AİHM, 1 Aralık 2005 tarihli kararında, sözkonusu cezai soruşturmanın AİHS uyarınca etkili olarak kabul edilip edilemeyeceğinin, başvuranların, Hükümet'in ön itirazının esaslarla birleştirilmesi gerektiği şeklindeki şikayetleri ile yakından alakalı olduğunu değerlendirdiğini yinelemiştir. Taraflarca bu konu üzerine sunulan iddiaları kaydeden AİHM, bu konuya, başvuranların AİHS'nin 2. maddesi uyarınca olan şikayetlerinin konusunun incelenmesi sırasında değinmeyi uygun değerlendirmiştir.

Dolayısıyla, AİHM, cezai soruşturmanın etkili olup olmadığına ilişkin ön itirazı başvuranların AİHS'nin 2. maddesi uyarınca olan şikayetlerinin esasları ile birleştirmiştir.

II. AİHS'NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, Adnan Yıldırım'ın, Devlet'in gizli ajanları veya Devlet'in buyruğu veya gizli talimatları altında hareket eden kişiler tarafından kaçırılmasının ardından işkence gördüğünü ve öldürüldüğünü iddia etmişlerdir. Ayrıca, yetkililerin, onun öldürülmesine yönelik etkili ve yeterli bir soruşturma yürütmedikleri konusunda şikayetçi olmuşlardır. Başvuranlar, bu iddialarını AİHS'nin 2. maddesine dayandırmışlardır. Sözkonusu madde şöyledir:

“1. Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasten öldürülemez.”

A. Tarafların görüşleri

1. Başvuranlar

Başvuranlar, Adnan Yıldırım'ın Devlet ajanları tarafından öldürüldüğü ve Devlet'in onun yaşama hakkını koruyamadığı failleri bulmak için bir soruşturma yürütmediğini kanıtlamak yönünde yeterli delilin mevcut olduğunu iddia etmişlerdir. Başvuranlar, Adnan Yıldırım ve arkadaşı Savaş Buldan'ın Devlet ajanları tarafından öldürüldüğü sonucuna varan Susurluk Raporuna birçok atıfta bulunmuşlardır. Başvuranlara göre, Susurluk Raporu ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Servisi'nin eski başkanı Hanefi Avcı'nın ifadeleri, öldürme eyleminin Türk yetkililerinin tam bilgisi dahilinde gerçekleştiğini açıkça ortaya koymuştur.

Soruşturmanın yetersizliği hususunda, başvuranlar, yetkililerin, cinayetlerin polis veya Devlet adına veya Devlet'in izni ile hareket eden diğer kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olma ihtimalini göz önüne almadıklarını belirtmişlerdir. Başvuranlara göre, yetkililer tarafından yürütülen soruşturma, Strazburg kurumlarını etkilemek amacıyla gerçekleştirilen bir formaliteden ibarettir.

2. Hükümet

Hükümet, bu iddialara itiraz etmiş ve Adnan Yıldırım'ın Devlet'in gizli ajanları tarafından öldürüldüğünü reddetmiştir.

Etkili bir soruşturma yürütme gereğine ilişkin olarak, Hükümet, yetkililer tarafından yürütülen soruşturmanın AİHS şartlarını karşıladığını ileri sürmüştür.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

1. Adnan Yıldırım'ın ölümü

Yaşam hakkını koruyan ve yaşam hakkından mahrum bırakmanın haklı olabileceği şartları ortaya koyan 2. madde, hakkında derogasyona izin verilmeyen, AİHS'nin en temel hükümlerinden birisi olarak yer alır. Ayrıca, 3. madde ile birlikte, Avrupa Konseyi'ni oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birini muhafaza eder. Yaşam hakkından mahrum bırakmanın haklı olabileceği şartlar, dolayısıyla dar bir şekilde yorumlanmalıdır. İnsanların korunması için bir araç olarak AİHS'nin hedef ve amacı, ayrıca, 2. maddenin, teminatlarını etkili ve uygulanabilir kılacak şekilde, yorumlanmasını ve uygulanmasını gerektirir (bkz. *McCann ve Diğerleri – İngiltere*, 27 Eylül 1995 tarihli karar, Seri A no. 324, ss. 45-46, §§ 146-147).

2. madde tarafından sağlanan korumanın önemi ışığında, AİHM, sadece Devlet görevlilerinin hareketlerini değil aynı zamanda o sırada mevcut tüm şartları göz önüne alarak, yaşama hakkından mahrum bırakan durumları en dikkatli şekilde incelemeye tabi tutmalıdır (bkz., diğer içtihatların yanı sıra, *Orhan – Türkiye*, no. 25656/94, § 326, 18 Haziran 2002).

AİHM, ortaya çıkan konuları, bu davada gösterilen yazılı deliller, özellikle de davada yürütülen adli soruşturmalara ilişkin olarak Hükümet tarafından sunulan belgeler ve tarafların yazılı görüşleri ışığında inceleyecektir.

AİHM, rolünün ikincil niteliğiyle ilgili olarak duyarlıdır ve bunun belirli bir davanın koşulları tarafından kaçınılmaz kılınmadığı hallerde, bir birinci derece yargılama rolünü üstlenme hususunda temkinli olması gereklidir (bkz. örneğin, *McKerr – İngiltere*, no. 28883/95, 4 Nisan 2000). Yerel işlemlerin yapıldığı hallerde, olaylara ilişkin kendi değerlendirmelerini, yerel mahkemelerin değerlendirmelerinin yerine koymak AİHM'nin görevi değildir ve genel bir kural olarak, ellerindeki kanıtları değerlendirmek, bu mahkemelerin görevidir (bkz. *Klaas – Almanya*, 22 Eylül 1993). AİHM'nin, yerel mahkemelerin kararları ile bağlı olmamasına rağmen, normal şartlarda, bu mahkemeler tarafından varılan olgusal tespitlerden sapması için ikna edici unsurlara gerek duyar (bkz. yukarıda anılan *Klaas*). Bununla birlikte, AİHS'nin 2. ve 3. maddeleri kapsamında iddiaların olduğu hallerde, belli birtakım yerel işlemler ve soruşturma yapılmış olsa dahi, AİHM'nin özellikle etraflı bir titizlik göstermesi gereklidir (*Ribitsch – Avusturya*, 4 Aralık 1995 ve *Avşar – Türkiye*, no. 25657/94).

AİHM öncelikle, bu davanın, *Buldan – Türkiye* (no. 28298/95, 20 Nisan 2004) davasındaki aynı olgulardan kaynaklandığını gözlemler.

AİHM, başvuranların, Adnan Yıldırım'ın Devlet görevlileri tarafından kasten öldürüldüğümü iddia ettiğini not eder. Bu bağlamda, Savaş Buldan'ın öldürülmesine atıfta bulunan Susurluk Raporu'na dayanmaktadırlar. Bu Rapor'da, iç hukukta yasaklanmış bir örgüt olan PKK'yı destekleyen varlıklı Kürtleri öldürmenin bir Devlet stratejisi olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, bu unsurların Adnan Yıldırım'ın öldürülmesiyle de alakalı olduğunu ortaya koymuştur. Öte yandan, AİHM, Rapor'un yayınlanmasının ardından yapılan soruşturmada, İstanbul ve Diyarbakır Polis Teşkilatı eski başkanı Hanefi Avcı'nın, Cumhuriyet Savcısı'na, Devlet görevlilerinden ve sivillerden oluşan özel bir timin kurulduğuna ve Savaş Buldan ile arkadaşlarının kaçırılması ve öldürülmesinin, bu timin faaliyetlerinden birisi olduğuna dair ifade verdiğini gözlemler.

Yukarıda anlatılanlar ışığında, AİHM, başvuranların, Adnan Yıldırım'ın Devlet görevlileri tarafından ya da en azından onların göz yummasıyla öldürüldüğüne dair iddiasının bu nedenle ilk bakışta tutarsız olarak görülüp göz ardı edilemeyeceği sonucuna varmıştır. Ancak, AİHS'nin maksatları açısından gerekli olan kanıt standardının, "hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde" standardı olduğunu ve bu tür bir standardın yeterince güçlü, açık ve birbiriyle uyumlu çıkarımlar ya da benzeri çürütülmemiş karinelerin bir arada bulunmasıyla elde edilebileceğini hatırlatır (bkz. *İrlanda – İngiltere*, 18 Ocak 1978, yukarıda anılan *Ülkü Ekinci* ve yukarıda anılan *Buldan*).

AİHM, dava dosyasında, Adnan Yıldırım'ın birisi tarafından tehdit edildiği, ya da ölümünden önce hayatının risk altında olduğuna inanması için nedeni olduğuna dair hiçbir emare bulunmadığını gözlemler. Ayrıca, öldürmeye kimsenin tanık olmadığını da hatırlatır.

Üstelik başvuranların Susurluk Raporu'na dayanmalarına ilişkin olarak, geçmiş kararlarında (*Yaşa – Türkiye*, 2 Eylül 1998, *Özgür Gündem – Türkiye*, no. 23144/93), Susurluk Raporu'nun, belirli bir olaya Devlet görevlilerinin karıştığına gerekli olan kanıt standardında belirlenmesi için dayanak olarak alınamayacağına hükmetmiştir.

Başbakan'ın talimatıyla hazırlanan ve kendisinin kamuya bildirilmesine karar verdiği Rapor, ancak genel bir perspektiften, terörle mücadeleyle bağlantılı sorunlara ilişkin bilgi sunmak ve bu sorunları analiz etmek ile önleyici ve soruşturma bağlantılı tedbirler tavsiye etmek bağlamında ciddi bir gayret olarak görülebilir.

Yukarıda anlatılanlar ışığında, AİHM, Savaş Buldan isminin Rapor'da bahsi geçmesi gerçeğine rağmen, merhumun vefat ettiği asıl koşulların spekülasyon ve faraziye konusu olarak kaldığı sonucuna varmıştır. Buna göre, Adnan Yıldırım'ın, hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde, başvurular tarafından iddia edilen koşullarda Devlet görevlileri tarafından ya da onların göz yummasıyla öldürüldüğü sonucuna varılması için yetersiz bir kanıt temeli bulunmaktadır.

Buna göre, bu bağlamda 2. madde ihlal edilmemiştir.

2.Soruşturmanın yetersiz olduğu iddiası

AİHM, içtihadına göre, 2. madde kapsamında yaşam hakkının korunmasına dair yükümlülüğün, Devlet'in 1. madde kapsamındaki "yetkisi dahilindeki herkese AİHS'de tanımlanmış olan hak ve özgürlükleri temin etmek" şeklindeki genel yükümlülüğü ile birlikte ele alındığında, bireylerin kuvvet kullanımı sonucunda öldürüldükleri durumlarda etkili bir resmi soruşturma şeklinin bulunması gerektiğini hatırlatır. Bu yükümlülük, öldürmenin bir Devlet görevlisi tarafından yapıldığının belirlendiği davalarla sınırlı değildir. Aynı şekilde, merhumun aile bireylerinin ya da başkalarının öldürmeye ilişkin olarak yetkili soruşturma makamına resmi şikayette bulunup bulunmaması da kati değildir. Başvuranın kardeşinin öldürülmesinin yetkililere bildirilmesi, 2. madde kapsamında, ölümü çevreleyen koşullara yönelik etkili bir soruşturma yapma yükümlülüğünü doğurmuştur (*Tanrikulu – Türkiye* [BD], no. 23763/94). Bir soruşturmanın etkinliğine dair asgari sınırı karşılayan titizliğin niteliği ve derecesi, her davanın kendi koşuluna bağlıdır. Tüm ilgili olgular temelinde ve soruşturma işlemlerinin uygulamasına ilişkin gerçekleri dikkate alarak değerlendirilmelidir (bkz. *Velikova – Bulgaristan*, no. 41488/98 ve yukarıda anılan *Ülkü Ekinci*).

Aynı zamanda bu bağlamda ivedilik ve makul süre zorunluluğu bulunmaktadır (*Yaşa*, yukarıda anılan, *Çakıcı – Türkiye* [BD], no. 23657/94, *Tanrikulu*, yukarıda anılan ve *Mahmut Kaya – Türkiye*, no. 22535/93). Belirli bir durumda soruşturmanın ilerlemesini önleyen engeller ve güçlükler olabileceği kabul edilmelidir. Ancak ölümcül güç kullanımı veya kaybolma olaylarını soruştururken yetkililerin ivedilikle harekete geçmesi, hukukun üstünlüğünü korumalarında ve kanunsuz fiillerde bir karartma veya müsamahayı önlemede halkın güveninin sağlanması için genellikle zaruri olarak değerlendirilmektedir (bkz. genel olarak, *McKerr – İngiltere*, no. 28883/95 ve *Avşar*, yukarıda anılan).

Sözkonusu davanın özel koşullarına gelinecek olursa, Mahkeme gerçekten de başvuruların yakınının kaçırılması ve ölümü hakkında bir soruşturma yürütüldüğünü kaydeder. Ancak soruşturmanın yürütülmesinde çarpıcı eksiklikler bulunmaktadır.

Bu bağlamda Mahkeme, başvuruların Adnan Yıldırım'ın öldürülmesinde devletin gizli ajanlarının rol almış olabileceği hakkındaki

kaygularını 4 Haziran 1994 tarihinde yerel mercilere ilettiklerini gözlemler. Mahkemeye göre başvuruların kayguları yetkililerin soruşturma kapsamını genişletmelerini sağlamalıydı. Ancak devlet görevlilerinin öldürme olayıyla muhtemel ilgisini araştırmak adına yetkililerin ciddi bir girişimde bulunmadıkları dava dosyasından anlaşılmaktadır. Mahkeme, esasen Adnan Yıldırım'ın öldürülmesi olayının Susurluk Raporu'nda bahsedilen özel tim ile bağlantısının Düzce Ağır Ceza Mahkemesi'nin 24 Kasım 1998 tarihli kararı ile tespit edilmiş olduğunu dikkate alır. Düzce Ağır Ceza Mahkemesi, bu karara varırken Adnan Yıldırım ve arkadaşları cinayetinin kişisel nedenlerle işlendiği yönünde delil bulunmadığını ifade etmiştir. Ne var ki Düzce Ağır Ceza Mahkemesi görevsizlik kararı almış ve davayı Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne sevk etmiştir. Dava olaylarından da gözlenebileceği gibi bundan sonra Adnan Yıldırım'ın öldürülmesiyle ilgili olarak Yaşar Öz'ü yargılamaya hangi mahkemenin yetkili olduğu üzerine uzun süren bir tartışma ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak Yargıtay 5. Dairesi Yaşar Öz hakkındaki iddiaların organize suçla ilgisi olmadığına karar vermiş ve davayı Düzce Ağır Ceza Mahkemesi'ne iade etmiştir. Düzce Ağır Ceza Mahkemesi Yaşar Öz'ü delil yetersizliğinden serbest bırakmıştır. Söz konusu yargılama sürecinden ancak Adnan Yıldırım'ın öldürülmesiyle özel timin faaliyetlerinin bağlantısının ne yazık ki göz ardı edildiği sonucu çıkarılabilir. Mahkeme ayrıca Hanefi Avcı'nın 7 Şubat 1997 tarihli ifadesinde atıfta bulunduğu belgelerin gerçekte var olup olmadığına tespit edilmesi için hiçbir araştırma yapılmadığının görülmesi ile şaşkınlığa düşmüştür. Bu bağlamda Mahkeme, Avcı'nın, belli kaynaklar hakkında soruşturma yapılmış olsaydı Adnan Yıldırım ve arkadaşlarının yasadışı bir örgüt tarafından öldürüldüğü iddiasının doğruluğunu tespit etmek için belgeler bulmanın mümkün olabileceğini belirttiğini hatırlatır.

Ayrıca bir soruşturmanın etkili olabilmesi için ivedilik ve makul süre zorunluluğunun bulunduğunu da belirtmek gerekmektedir. Mahkeme bu itibarla davayı inceleyen farklı Savcılar arasında gerçekte bir koordinasyon bulunmadığını dikkate alır. Mahkeme bu bağlamda Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'nın olaydan ancak dokuz ay sonra, 17 Mart 1995 tarihinde dava dosyasını Yığılca Cumhuriyet Savcısı'na ilettiğini hatırlatır. Ne var ki dava dosyası başvuranın yakınının kaçırılmasıyla ilgili tanık ifadelerini de içeren önemli bilgileri barındırmaktaydı. Söz konusu bilgiler soruşturmasının ilk safhalarında Yığılca Cumhuriyet Savcısı için çok faydalı olabilirdi. Ayrıca Çınar Otel'in dışındaki güvenlik kameralarının video kayıtları olaydan ancak dört yıl sonra, 29 Eylül 1998 tarihinde talep edilmiştir. Bu kayıtlar bir ay saklandıktan sonra silindiği için devam etmekte olan soruşturmaya büyük yararı olabilecek önemli kanıtlar elde edilememiştir.

Yukarıda bahsedilenler ışığında Mahkeme ulusal yetkililerin Adnan Yıldırım'ın ölümünü çevreleyen şartlar hakkında yeterli ve etkili bir soruşturma yürütemedikleri kanaatinde. Bu nedenle Mahkeme, usuli organına göre AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

III. AİHS'İN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar ayrıca kardeşi ile ilgili olarak AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmişlerdir. 3. madde şu şekildedir:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

Hükümet başvuranın iddiasının yanlış ve asılsız olduğunu belirtmiştir.

Mahkeme herhangi bir devlet görevlisinin doğrudan veya dolaylı olarak başvuranın yakınının öldürülmesi olayına karışmış olduğunun saptanmamış olduğuna dair yukarıdaki tespitini hatırlatır. Bu yüzden başvuran tarafından savunulan sözkonusu hükmün ihlaline karar verilebilmesi için somut dayanak bulunmamaktadır.

Bu itibarla Mahkeme, başvuranın yakını Adnan Yıldırım’la ilgili olarak AİHS’nin 3. maddesini ihlal edilmediğini tespit etmiştir.

IV. AİHS’NİN 6 § 1 VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, yetkililer tarafından yürütülen soruşturmanın AİHS standartlarını sağlamakta yetersiz kaldığını savunmuştur.

Hükümet, Adnan Yıldırım’ın öldürülmesinin, yeterli düzeyde soruşturulmuş olduğunu ileri sürmüştür.

A. AİHS’nin 6 § 1. Maddesi

AİHM, başvuranların AİHS’nin 6 § 1. maddesi bağlamındaki sıkıntılarının, soruşturmadan sorumlu makamların, Adnan Yıldırım’ın ölümüne ilişkin olarak kendilerine karşı sergiledikleri tutumla ve bunun, kendilerinin iç hukuk yollarını kullanabilmelerine olan etkisine ilişkin daha genel şikayetlerle bağlantılı olduğunu gözlemlemektedir. Dolayısıyla sözkonusu şikayeti, 13. madde bağlamında Devletler’in AİHS’ye ilişkin ihlaller hususunda etkin bir iç hukuk yolu sağlama hususundaki daha genel yükümlülüklerle bağlantılı olarak incelemenin uygun olduğu kanısındadır (bkz. *Kaya/Türkiye*, 19 Şubat 1998 tarihli karar, *Raporlar* 1998-I, sayfa 329, § 105).

Bu nedenle AİHM, AİHS’nin 6 § 1. maddesinin ihlal edilip edilmediğine karar vermenin gerekli olmadığı kanaatindedir.

B. AİHS’nin 13. Maddesi

AİHM, AİHS’nin 13. maddesinin, bir iç hukuk yolunun AİHS haklarının ve özgürlüklerinin temelini, yerel yasal düzende ne şekilde garanti altına alınabilirse icra bakımından ulaşılabilir olmasını sağladığını yineler. 13. maddenin işlevi, Taraf Devletler’e sözkonusu madde uyarınca AİHS yükümlülüklerine uyma tutumlarına ilişkin yapılan değerlendirme bildirilmesine rağmen, bir iç hukuk yolu maddesinin, AİHS bağlamında “itiraz edilebilir bir şikayet” esası ile ilgilenmesini ve çözüm bulmasını gerekli kılmaktır. 13. madde bağlamındaki yükümlülüğün kapsamı, başvuranların AİHS’ye dayandırdıkları şikayetlerinin niteliğine bağlı olarak değişiklik gösterir. Ancak, 13. maddenin gerekli kıldığı iç hukuk yolu, pratikte ve kanunen “etkin” olmalıdır. Özellikle, uygulanması sorumlu Devlet’in yetkili makamlarının fiilleri veya ihmalleri nedeniyle adil olmayan biçimde engellenmemelidir (bkz. *Tekdağ/Türkiye*, no. 27699/95, § 95, 15 Ocak 2004).

Yaşam hakkının esas önemi gözönünde bulundurulduğunda 13. madde, uygun olduğunda tazminatın ödenmesine ek olarak, şikayetçinin soruşturma usulüne etkin erişimi de dahil olmak üzere, yaşamdan mahrum bırakmadan sorumlu kişilerin tespiti ve cezalandırılmasına olanak veren tam ve etkin bir soruşturmayı gerekli kılmaktadır (bkz. *Tekirdağ*, § 96).

AİHM henüz, makul şüphenin ötesinde, Devlet'in temsilcilerinin Adnan Yıldırım'ın öldürülmesi ile ilişkisi olduğunun kanıtlandığı sonucuna varmadığını yineler. Ancak, yerleşik içtihatına göre, bu 2. maddeye ilişkin şikayetin, 13. madde bağlamında "itiraz edilebilir" olmasını engellemez (bkz. *Orhan*, § 386, ve *Tekirdağ*, § 97).

Yetkili makamlar, başvuruların yakınının öldürülmesini çevreleyen koşullara ilişkin etkin bir soruşturma yürütmekle yükümlü olmuştur. Yukarıda kaydedilen nedenlerden dolayı (paragraflar 70-72), gerekleri, 2. madde tarafından öngörülen soruşturma yükümlülüğünden daha geniş olan 13. madde ile uyumlu olarak etkin bir cezai soruşturmanın gerçekleştirilmiş olduğu kabul edilebilir (bkz. *Buldan*, § 105, *Tanrikulu*, § 119, ve *Tekirdağ*, § 98). Bu nedenle AİHM, başvuruların, erkek kardeşinin ölümü hususunda etkin bir iç hukuk yolundan ve dolayısıyla, tazminat talebi de dahil olmak üzere kullanabileceği mevcut iç hukuk yollarına erişmekten mahrum bırakıldıkları kanısındadır.

Sonuç olarak, AİHS'nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

V. AİHS'NİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, Adnan Yıldırım'ın, Kürt kökenli olması nedeniyle öldürüldüğü ve bunun, AİHS'nin aşağıda kaydedilen 14. maddesinin ihlaline neden olduğuna ilişkin şikayette bulunmuştur:

"Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayırimcilik yapılmadan sağlanır."

Hükümet, bu konuya şikayetin olaylara dayanan temelini reddetmek dışında değinmemiştir.

AİHM, yukarıda kaydedilen 2. ve 13. maddenin ihlallerinin tespitine değinmekte ve başvuruların şikayetlerini AİHS'nin 14. maddesi uyarınca ayrı ayrı incelemeyi gerekli görmemektedir.

VI. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. Maddesi'ne göre:

"Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder."

A. Maddi tazminat

Maddi tazminat olarak, başvuruların, vefat etmiş olan iş adamı Adnan Yıldırım'ın kazanç kayıplarının tazminini istemişlerdir. Bununla ilgili

olarak, başvurular, Adnan Yıldırım'ın dul eşi ve beş çocuğu için 185.869 euro (EUR) karşılığı, 352.796.80 Yeni Türk Lirası (YTL) talep etmişlerdir.

Hükümet başvuruların taleplerine itiraz etmiştir.

AİHM, AİHS'nin ihlalini teşkil ettiği saptanan konu ile –etkili bir soruşturmanın yapılmaması- başvuruların talep ettiği maddi tazminat arasında hiçbir nedensel bağlantı bulmamaktadır. İçtihat ilkelerine uygun olarak, AİHM, başvuranın bu başlık altındaki taleplerinin tamamını reddeder (bkz. yukarıda sözü edilen *Buldan, Çakıcı ve Önen – Türkiye*, 22876/93).

B. Manevi tazminat

Başvurular, Adnan Yıldırım'ın ölümünün sonucu olarak çektikleri sıkıntı için, herhangi bir miktar belirtmeksizin manevi tazminat talep etmişlerdir.

AİHM, yetkili makamların Adnan Yıldırım'ın ölümünü etkili biçimde soruşturmamasının, Adnan Yıldırım'ın babası, eşi ve çocukları için büyük ıstırap ve sıkıntıya neden olduğunu gözlemlemektedir. Buna göre, AİHM, tarafsızlık esasıyla, manevi tazminat olarak başvurulara ortaklaşa 20.000 euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Mahkeme masrafları

Başvurular, başvuruyu yaparken meydana gelen masraflar için toplam 563.30 YTL (yaklaşık 298 EUR) talep etmişlerdir. İlgili makbuzlarla kanıtlanmış bu meblağa, posta, çeviri ve bilirkişi raporu masrafları dahildir. Başvurular ayrıca, İstanbul Barosu'nun tavsiye ettiği 2006 yılı asgari ücret tarifesine göndermede bulunarak, avukatlık ücreti için 46.9000 (yaklaşık 24.800 EUR) talep etmişlerdir.

Hükümet, başvuruların taleplerine itiraz etmiştir.

AİHM, tarafsızlık esasıyla ve sunulan taleplerin ayrıntılarını göz önünde bulundurarak, başvurulara ortaklaşa, mahkeme masrafları için toplam 6.000 EUR ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU NEDENLERLE, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Hükümet'in, iç hukuk yollarının tüketilmesi ile ilgili ön itirazını esaslarla birleştirmeye ve reddetmeye;
2. Başvuruların, yakınlarının, Sorumlu Devlet'in ajanlarının sorumluluklarının sözkonusu olduğu koşullarda öldürüldüğü iddialarıyla ilgili olarak AİHS'nin 2. Maddesi'nin ihlal edilmediğine;

3. Sorumlu Devlet'in yetkili makamlarının, başvuranların yakınının ölümü çerçevesindeki koşullarla ilgili olarak yeterli ve etkili bir soruşturma yürütememeleriyle ilgili olarak AİHS'nin 2. Maddesi'nin ihlal edildiğine;
4. AİHS'nin 3. Maddesi'nin ihlal edilmediğine;
5. Başvuranların AİHS'nin 6 § 1. Maddesi çerçevesindeki şikayetlerinin incelenmesinin gerekli olmadığına;
6. AİHS'nin 13. Maddesi'nin ihlal edildiğine;
7. Başvuranların AİHS'nin 6 § 1. Maddesi çerçevesindeki şikayetlerinin ayrı incelenmesinin gerekli olmadığına;
8. (a) Sorumlu Devlet'in, aşağıdaki meblağları, AİHS'nin 44 § 2. Maddesi'ne göre nihai kararın verildiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde uygulanan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevirip, her türlü vergi ve rüsumdan muaf tutarak başvuranlara ortaklaşa ödemesine:
 - (i) 20.000 EUR (yirmi bin euro) manevi tazminat;
 - (ii) Mahkeme masrafları için 6.000 EUR (altı bin euro);
- (b) yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona ermesinden, ödeme gününe kadar geçen süre için, yukarıdaki miktarlara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
9. Başvuranların adil tazmin taleplerinin geri kalanının reddine

KARAR VERİR.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 19 Ekim 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Vincent BERGER
ZUPANČIČ
Zabıt Katibi
Başkan

Boštjan

 [İçindekilere dön](#)

KALEM/Türkiye Davası*

Başvuru No: 701455/01

Strazburg
5 Aralık 2006

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

1957 doğumlu olan başvuran İstanbul'da ikamet etmektedir.

3 Haziran 1999 tarihinde başvuranla aynı cezaevinde bulunan bir tutuklu başvuran aleyhinde bölücü propaganda yaptığı gerekçesiyle suç duyurusunda bulunmuştur. Şikayet dilekçesinde ilgili, başvuranın 2 haziran 1999 tarihinde «PKK bir başkaldırı hareketidir» ; «PKK zalimlere karşı kurulmuş bir partidir» ; «Apo [Abdullah Öcalan] bir Kürt önderidir» ; «Güneydoğu [Türkiye] Kürdistanıdır» ; «Tarih boyunca Türkler Kürtleri ezmişlerdir» şeklinde ifadelerde bulunduğunu ileri sürmüştür. Aynı gün televizyonda yayınlanan haberlerde görevi başında öldürülen bir astsubayın eşiyile yapılan bir röportajı izlediği sırada başvuran «Senaryoya bak, ne güzel hazırlamışlar. Bu görüntüleri sırf Apo'yu idama mahkum ettirmek için gösteriyorlar.»

11 Haziran 1999 tarihinde Keskin Savcılığı tarafından başvuranın ifadesi alınmıştır. Kendisine isnad edilen suçlamaları reddeden başvuran PKK'nın ne üyesi ne de sempatizanı olduğunu ifade ederek diğer hükümlülerle anlaşamadığını belirtmiştir. Tartışmalı ifadeleri sarfettiğini inkar eden başvuran, şehit ailelerinden etkilendiğini ve bu yüzden gergin olduğunu ifade etmiştir. Sürekli yinelenen bir senaryonun sözkonusu olduğunu söylediğini ve kanalın değiştirilmesini istediğini beyan etmiştir. Senaryoyla sürekli görüntüye getirilen sahneyi kastettiğini ifade etmiştir. Tanık olarak Osman Akgün'ü göstermiştir. Başvuran bir komplo kurbanı olduğunu iddia etmiştir.

Savcılık aynı gün Muzaffer Toprak adlı diğer bir mahkumu dinlemiştir. Adıgeçen, başvuranın «Apo'nun da toprak hakkı vardır.» şeklinde bir ifade sarfettiğini beyan etmiştir. Adıgeçen ayrıca Apo'nun duruşması sırasında televizyonda bir şehit ailesi gösterildiğini ve bunun üzerine başvuranın istihzayla, bunun Apo'yu astırmak için hazırlanmış bir senaryo olduğunu söylediğini beyan etmiştir.

Yine 11 Haziran tarihinde Erhan Veske Savcılığa ifade vermiştir. Adıgeçen başvuran ile aynı hücrede kaldığını ve başvuranın sürekli PKK propagandası yaptığını beyan etmiştir. Adıgeçen başvuranın Apo bir Kürt önderidir, Güneydoğu Kürdistanıdır gibi sözler sarfettiğini ifade etmiştir. Adıgeçen televizyonda yayınlanan röportajla ilgili olarak başvuranın «Şu senaryoya bak, bununla Apo'yu astırmak istiyorlar» dediğini beyan etmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Yine 11 Haziran tarihinde Erhan Veske Savcılığa ifade vermiştir. Başvuranla aynı hücreyi paylaştığını dile getiren adıgeçen, ifadesinde başvuranın devamlı surette PKK propagandası yaptığını beyan etmiştir. Adıgeçen, başvuranın Apo bir Kürt önderidir ve Güneydoğu (Türkiye'nin Güneydoğusu) Kürdistanıdır dediğini ifade etmiştir. Televizyonda

yayınlanan röportajla ilgili olarak başvuranın «Şuna bak, Apo'yu astırmak için yapmışlar».

Belirtilmeyen bir tarihte S. Ertan Tümen'in ifadesi Savcılık tarafından alınmıştır. Adıgeçen daha önceleri başvuranla aynı hücreyi paylaştığını ve başvuranın Apo'yu övücü sözler sarfettiğini beyan etmiştir. Şikayetinde dile getirdiği hususları yinelemiştir. Televizyonda yayınlanan röportajla ilgili olarak başvuranın «Şuna bak, Apo'yu idama mahkum ettirmek için ne güzel senaryo hazırlamışlar.»

17 Haziran 1999 tarihli bir kararla Keskin Savcılığı *ratione materiae* yetersizlik kararı alarak dosyayı Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi (bundan sonra Devlet Güvenlik Mahkemesi) Savcılığı'na göndermiştir.

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, Abdullah Öcalan davası ile ilgili televizyon röportajının yayınlandığı sırada «Apo bir Kürt önderidir»; «Güneydoğu Kürdistanıdır»; «Tarih boyunca Türkler Kürtleri ezmişlerdir» gibi ifadeler sarfetmek suretiyle bölücülük propagandası yaptığı gerekçesiyle 25 Haziran 1999 tarihinde hazırlanan bir iddianameyle 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 8 § 1. maddesi uyarınca başvuran hakkında bir soruşturma açmıştır.

DGM istinabesi üzerine Keskin Ceza Mahkemesi 6 Eylül 1999 tarihinde Osman Akgün'ün ifadesine başvurmuştur. Adıgeçen başvuranla 1998 yılının Mart ayına kadar üç ay boyunca aynı hücreyi paylaştığını ve bu süre içinde başvuranın kendisine isnad edilen «Apo bir Kürt önderidir», yahut «Güneydoğu Kürdistanıdır» gibi herhangi bir ifade sarfetmediğini beyan etmiştir.

Ceza Mahkemesi aynı duruşmada başvuranla 1998 yılı Mart ayına kadar iki buçuk ay boyunca aynı hücreyi paylaştığını beyan etmiş olan Hüseyin Karacalı'nın da ifadesine başvurmuştur. Adıgeçen, bu süre içinde başvuranın kendisine isnad edilen «Apo bir Kürt önderidir», yahut «Güneydoğu (Türkiye) Kürdistanıdır» gibi herhangi bir ifadede bulunmadığını beyan etmiştir. Adıgeçen ayrıca başvuranın PKK'yı övücü herhangi bir beyanda bulunmadığını belirtmiştir.

DGM'nin 28 Haziran 1999 tarihli istinabesi üzerine Ceza Mahkemesi 13 Temmuz 1999 tarihli duruşmaya başvuran, müşteki S. Ertan Tümen ve tanıklar Muzaffer Aktoprak ve Erhan Veske'yi çağırıştır.

Ceza Mahkemesi 13 Temmuz 1999 tarihinde kendi savunmasını kendisi yapmak isteyen başvuranı dinlemiştir. Kendisine karşı yöneltilen suçlamalara itiraz ederek terörün her türüne ve bölücülüğe karşı olduğunu öne süren başvuran kendisine karşı hazırlanmış bir komplo olduğunu belirtmiştir. Sözkonusu ifadeleri sarf etmediğini beyan eden başvuran Osman Akgün ve Hüseyin Karacalı'yı tanık olarak göstermiştir. Başvuran 11 Haziran 1999 tarihli ifadesini tekrar etmiştir.

Ceza Mahkemesi aynı gün S. Ertan Tümen'i dinlemiştir. Adıgeçen Abdullah Öcalan davası görüldüğü dönemde hayatını kaybeden bir astsubayın eşiyle yapılan röportajla ilgili olarak başvuranın «Nasıl da senaryo hazırlamışlar Öcalan'ı astırmak için! Bu kadın da bu işin bir

parçası olmalı. Ama ne yaparlarsa yapsınlar amaçlarına ulaşamayacaklar» şeklinde beyanda bulunduğunu ifade etmiştir. Adıgeçen bunun üzerine başvurana düşüncesini kendisine saklamasını ve bunu ifade etmesine gerek olmadığını söyleyerek karşı çıktığını beyan etmiştir. Ayrıca adıgeçen başvuranın daha önce «Güneydoğu toprakları Kürdistanıdır» ve «Apo bir Kürt önderidir» gibi ifadelerde bulunduğunu beyan etmiştir.

Yine aynı gün Ceza Mahkemesi Muzaffer Aktoprak'ı dinlemiştir. Adıgeçen sözkonusu televizyon röportajının yayınlandığı esnada başvuranın bunun Apo'yu mahkum ederek astırmak için hazırlanmış bir senaryo olduğunu ve bu amaçla bir komplo düzenlendiğini söylediğini beyan etmiştir. Adıgeçen 11 Haziran 1999 tarihli ifadesini olduğu gibi tekrar etmiştir.

Ceza Mahkemesi son olarak Erhan Veske'yi dinlemiştir. Adıgeçen tartışmalı olayın yaşandığı tarihten bu yana çok zaman geçtiğini söyleyerek Savcılık önünde verdiği ifadeyi tekrar etmiştir.

DGM 16 Eylül 1999 tarihinde 3713 sayılı kanunun 8 § 1. maddesi uyarınca verdiği bir kararla başvurayı sözlü olarak bölücülük propagandası yapmak suçundan bir yıl hapis ve 7 600 000 000 TL (16 013 Euro (EUR)) para cezasına çarptırmıştır. Mahkeme, savcılığın inandırıcı delil yetersizliğinden başvuranın beraatini talep ettiğini belirtmiştir. Mahkeme lehte tanıkların ifadelerininin dava konusu olayların gerçekleştiği esnada olay yerinde bulunmadıkları ve bu nedenle başvuranın dava konusu sözleri sarfettiğini duymadıkları gerekçesiyle sözkonusu ifadelerin dikkate alınmamasına karar vermiştir.

Yargıçlardan biri, istinabe yoluyla alınan ifadelerde, lehte tanıkların başvuranın anılan türde sözler sarfettiğini duymadıklarını beyan ettikleri gerekçesiyle bu karara ilişkin olarak ayrık ovgörüşü bildirmiştir. Aleyhte tanık olan Muzaffer Aktoprak da aynı beyanda bulunmuştu. Yargıç ayrıca, bu türden sözlerin başvuran tarafından sarfedilmesi halinde bile bu sözlerin ses ya da görüntü kaydının olmaması ve çağırılan tanıkların ifadesi gözönüne alındığında başvuranın dava konusu eylemi işlediği noktasında şüphenin devam ettiğini belirtmiştir. Yargıç, bu sözlerin başvuran tarafından bir öfke anında söylendiği kabul edilse dahi suç kastı unsurunun oluşmadığını kaydetmiştir. Yargıç başvuranın beraat etmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Temyiz başvurusunda bulunan başvuran 20 Ekim 1999 tarihinde Yargıtay'a görünürde avukat yardımı almadan bir mütemmim layiha iletmıştır. Başvuran layihasında ifade ettiği sözlerden başka sözler kendisine isnad edilerek iftira edilecek biçimde sözlerinin çarpıtıldığını belirtmiştir. Başvuran bölücülük propagandası yapmadığını savunmuştur. Başvuran televizyonun Abdullah Öcalan davası konusunda gösterdiği duygusal yaklaşımdan ve şehit ailelerinin yaşadıklarından dolayı büyük üzüntü duyduğunu belirtmiştir. Başvuran kendi ailesini düşündüğünü ve duyduğu üzüntüyü hafifletmek amacıyla arkadaşlarından kanal değiştirmelerini istediğini ifade etmiştir. Başvuran ayrıca, tutukluluk koşulları nedeniyle bazı tutukluların diğerleri üzerinde otoritelerini kurmak istediklerini belirterek kendisinin bir komplo kurbanı olduğunu ifade etmiştir. Başvuran etkin bir ön soruşturma yokluğundan bahisle bazı tanıkların ifade vermekten korktuklarını dile getirmiştir.

Yargıtay 13 Aralık 1999 tarihinde aldığı bir kararla tüm tanıkların dinlenmediği gerekçesiyle itiraz edilen kararı bozmuştur.

Bozma kararı uyarınca DGM 7 Şubat 2000 tarihinde istinabe yoluyla Keskin Savcılığında başvuranla aynı cezaevinde kalan tutukluların ifadelerine başvurulması isteminde bulunmuştur.

Ceza Mahkemesi 8 Şubat 2000 tarihinde başvurunu dinlemiştir. Başvuran kendisine yöneltilen suçlamaları reddetmiştir. Daha önceki beyanlarını tekrar ederek beraatini talep etmiştir.

Ceza Mahkemesi yine istinabe yoluyla 4 Nisan 2000 tarihinde tanık Sinan Şahin'i dinlemiştir. Adıgeçen başvuranla aynı cezaevinde tutuklu olarak kaldığını ancak başvuranın tarafında durduğundan birinci elden tanık olmadığını ve dava konusu olayları diğer tutuklulardan duyduğunu beyan etmiştir.

Aynı duruşmada Ceza Mahkemesi televizyonda yayınlanan sözkonusu röportaj sırasında başvuranın, bu Apo'yu astırmak için hazırlanmış bir senaryodur, Güneydoğu toprakları Kürdistan'dır gibi sözler sarfettiğini beyan etmiş olan Taner Celayir'i dinlemiştir. Adıgeçen bu sözleri duymadığını zira başvurudan uzakta olduğunu söylemiştir.

Ceza Mahkemesi aynı duruşmada Bayram Ezel'i dinlemiştir. Adıgeçen dava konusu olayların yaşandığı gün başvuranın yanında oturduğunu beyan etmiştir. Adıgeçen başvurana isnad edilen fiileri teyit ederek sözkonusu ifadeleri açıkça duyduğunu ve bu sözlerin ardından başvuranla diğer mahkumlar arasında bir tartışma yaşandığını beyan etmiştir.

Ceza Mahkemesi ayrıca başvuranla aynı hücrede kaldığını beyan eden Mucip Türkyılmaz'ı dinlemiştir. Adıgeçen başvuranın televizyon röportajının yayınlandığı sırada ayağa kalkarak «Şu senaryoya bak, Apo'yu astırmak için nasıl senaryo hazırlamışlar» şeklinde bir ifadeye bulunduğunu bildirmiştir.

Tanıklar arasında yer alan Metin Bekar, Hüseyin Tuncer, Hasan Özdoğan ve Rasim Çalışkan dava konusu sözleri duymadıklarını beyan etmişlerdir.

Yine aynı duruşmada tanık Cevdet Lezgi röportajın yayınlandığı sırada başvuranın ayağa kalakarak bu Apo'yu astırmak için hazırlanmış bir senaryodur, Türkiye'nin Güneydoğusu Kürdistan'dır, PKK ve Apo her açıdan haklıdır diye bağırdığını beyan etmiştir. Bunun üzerine diğer tutukluların Apo ve PKK'nın hangi konuda haklı olduğunu sorduğunu ve başvuranın onları bunu anlayamayacağını söylediğini beyan etmiştir. Başvurana isnad edilen diğer sözleri ise duymadığını beyan etmiştir.

Aynı duruşmada Ceza Mahkemesi yine DGM'nin istinabesi yoluyla başvuranla aynı hücrede kalan Celal Ezel'i dinlemiştir. Adıgeçen sözkonusu olayların yaşandığı dönemde mutfakta bulunduğunu ve bu nedenle başvuranın ne dediğini duymadığını belirtmiştir. Ancak adıgeçen bu sözlerle ilgili yaşanan tartışmayı duymuştu.

Ceza Mahkemesi ayrıca Doğan Atakul'un 17 Şubat 2000 tarihinde cezaevinden salıverildiğini ve Mehmet Aktoprak'ın Ayaő Cezaevi'ne nakledildiğini kaydetmiştir.

DGM'nin istinabesi üzerine Ayaő Ceza Mahkemesi Mehmet Aktoprak'ı dinlemiştir. Adıgeçen dava konusu olayların gerçekteşmesi esnasında hücresinde olmadığını beyan etmiştir. Başvurana isnad edilen sözleri daha sonra duymuő olduğundan; doğruluğunu bilmediğini beyan etmiştir.

DGM'nin istinabesi üzerine Ceza Mahkemesi 4 Temmuz 2000 tarihinde Doğan Atakul'u dinlemiştir. Adıgeçen başvuranla aynı cezaevinde kaldığını ancak başvuran tarafından sarfedilen sözleri duymadığını beyan etmiştir. Adıgeçen dava konusu olaydan idareye bildirildikten sonra haberdar olduğunu beyan etmiştir.

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi 25 Temmuz 2000 tarihinde 3713 sayılı kanunun 8 Ő 1. maddesi uyarınca başvurayı bölücülük propagandası yapmak suçundan bir yıl hapse ve 800 000 000 para cezasına çarptırmıőtir. DGM kararın gerekçesinde Yargıtay kararından sonra dinlenen tanıklar aksi beyanda bulduklarından Osman Akgün ve Hüseyin Kırçalı'nın tanıklıklarını, başvuranın bölücülük propagandası teşkil edici sözler sarfetmediğini beyan etmiştir. Olsalardı dahi dikkate almayacağını bildirmiştir.

Başvuran verilen bu kararın temyiz edilmesi için başvuruda bulunarak 11 Ağustos 2000 tarihinde bir mütemmim layiha sunmuőtir.

Yargıtay 16 Ekim 2000 tarihinde itiraz edilen kararı onamıőtir. Yargıtay Başsavcısı 13 Kasım 2000 tarihinde başvuran tarafından yapılan karar düzeltme talebini geri çevirmiőtir.

Başvuran 22 Nisan 2002 tarihinde cezasını çekmeye baőlamıőtir.

20 Şubat 2003 tarihinde Edirne Ağır Ceza Mahkemesi cezasının infazının dokuzuncu ayında başvuranın aynı günden itibaren Őartlı salıverilmesi kararı vermiştir.

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi 10 Eylül 2003 tarihinde başvuranın cezasının ve bu cezaıyla ilgili tüm hukuki sonuçların kaldırılmasına karar vermiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. Kabuledilebilirliğe dair

Hükümet AİHS'nin 35. maddesince öngörülen altı ay süresi kuralına uyulmadığı için AİHM'yi başvuruyu reddetmeye davet etmektedir. Hükümet 23 Nisan 2001 tarihinde AİHM'ye gönderilen başvuru dilekçesinin sonuç olarak kesin içhukuk kararının alındığı tarih olan 16 Ekim 2000 tarihinden itibaren altı ay içinde sunulmadığını savunmaktadır.

Başvuran başvurusunu 16 Nisan 2001 tarihinde, kesin içhukuk kararından itibaren altı ay içinde sunduğunu ifade etmektedir.

AİHM başvuru tarihi konusunda taraflar arasında bir ihtilaf olduğunu gözlemlemektedir. AİHM başvuranın başvurusunu 16 ve 20 Nisan tarihlerinde olmak üzere faks yoluyla iki defa gönderdiğini kaydetmektedir. Orjinal başvuru dilekçesi 16 Nisan 2001 tarihinde postayla gönderilmişti. Postahänenin damgası bu tarihi göstermekteydi. Dilekçe AİHM'ye 23 Nisan 2001 tarihinde ulaşmıştır. AİHM ilk mektubunda 20 Nisan 2001 tarihini başvurunun yapıldığı tarih olarak belirtmiştir. Başvuranın 14 Temmuz 2001 tarihli mektubunu müteakip AİHM faksların ve postayla gönderilen belgelerin tarihlerini kontrol ederek davanın başlangıç tarihini 16 Nisan 2001 olarak düzeltmiştir. Bu nedenle AİHM başvurunun kesin içhukuk kararından itibaren altı ay içinde yapıldığını tespit etmektedir.

Bu nedenle Hükümet'in itirazının reddedilmesi gerekmektedir.

Elinde bulunan unsurların tamamını dikkate alan AİHM başvurunun bir esas incelemesine tabi tutulmasının lazım geldiğini takdir etmektedir. Ayrıca AİHM mevcut başvurunun herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesiyle karşılaşmadığını tespit etmektedir.

II. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 6. maddenin 1. fıkrası ile 6. maddenin 3. fıkrasının b), c), ve d) bentlerine atıfta bulunan başvuran Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde kendisi ile ilgili olarak yapılan görüşmelere katılamamaktan ve tanıkları sorgulama imkanına sahip olamamaktan şikayetçi olmaktadır. AİHM şikayeti AİHS'nin 6 §§ 1. maddesinin 3 c) ve d) fıkraları bakımından incelemeye karar vermiştir.

Hükümet, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 223. maddesi uyarınca mahkemeye gelmemiş olan sanık hakkında duruşma yapılamayacağını ifade etmektedir. Hükümet adigeçen kanunun 226 § 4. maddesi uyarınca başvuranın istinabe yoluyla Keskin Ceza Mahkemesi'nde iki defa duruşmaya çıktığını savunmaktadır. Aynı kanunun 138. maddesinde bir sanığın müdafî seçebilecek durumda olmadığına kendisine bir müdafî tayin edileceği belirtilmiş ancak başvuran bir müdafî olmadan kendini savunacağını beyan etmiştir. Kendisine isnad edilen olayları inkar etmekle yetinmiş ve bir komplo kurbanı olduğunu iddia etmiştir.

Öte taraftan Hükümet başvuranın Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yapılan altı duruşmadan hiçbirine katılmadığını ve bu amaçla bir müdafî tayin etmediğini ifade etmektedir. Hükümet'e göre DGM'de yapılan duruşmalara katılmama konusunda tek sorumlu duruşmalara katılmak için cezaevi yönetimine herhangi bir başvuruda bulunmayarak aleyhte tanıkları sorgulama imkanını ortadan kaldıran başvurudur. Üstelik başvuran aleyhte tanıkları sorgulama talebinde bulunmamıştır.

Başvuran DGM'de kendisi hakkında yapılan duruşmalara katılmadığını iddia etmektedir. Zaten Ceza Mahkemesi DGM'nin istinabesi suretiyle kendisinin ifadesini almakla görevlendirilmiştir. Başvuran savunma layihasını sunamadan DGM'nin hükme vardığını iddia etmektedir. Başvuran cezaevinde bulunması sebebiyle duruşmalara

serbestçe katılmadığını dile getirmektedir. Öte taraftan başvuran aleyhte tanıkların dinlendiği duruşmalara katılmaması sebebiyle aleyhte tanıkları sorgulayamadığının altını çizmektedir.

AİHS'nin 6. maddesinin 3. fıkrasıyla sağlanan güvenceler 1. fıkrada zikredilen adil dava hakkının özel unsurlarını teşkil ettiğinden, AİHM başvuranın şikayetlerinin iki fıkrası açısından da incelenmesinin uygun olacağı hükmüne varmaktadır (bkz. diğerleri arasında, *Van Geyselhem – Belçika*, no: 26103/95, § 27).

AİHM sanığa tanınan duruşmaya katılma yetkisinin AİHS'nin 6. maddesinin tamamının konu ve amacından neşet ettiğini hatırlatmaktadır. Öte yandan 3. fıkranın c) ve d) bentleri «her sanığa» «kendi kendini savunma» ve «tanıkları sorguya çekme veya çektirme» hakkını verir ki bu sanığın duruşmada hazır bulunmaması halinde tasavvur edilemez (*Colozza - İtalya*, 12 Şubat 1985 tarihli karar, *Monnell ve Morris – Birleşik Krallık*, 2 Mart 1987 tarihli karar, ve *Zana – Türkiye*, 25 Kasım 1997 tarihli karar, § 68).

AİHS'nin 6. maddesinin 3. fıkrasının d) bendine ilişkin olarak AİHM delillerin kabuledilebilirliğinin ilk elde iç hukuk kuralları ile ilgili olduğunu ve ilke olarak ulusal mahkemelerce elde edilen unsurların yine ulusal mahkemeler tarafından değerlendirilmesi gerektiğini anımsatır. AİHS tarafından AİHM'ye yüklenen görev yalnızca tanıkların ifadelerinin hukuka uygun bir biçimde delil olarak kabul edilip edilmediği noktasında görüş belirtmek olmayıp yargılamayı, kanıt imkanlarının sunulmuş biçimi de dahil olmak üzere bütünlüğü içerisinde değerlendirerek yapılan yargılamanın adil nitelikte olup olmadığını da araştırmaktır (bkz. diğerleri arasında *Doorson – Hollanda*, 26 Mart 1996 tarihli karar, § 67, *Van Mechelen ve diğerleri – Hollanda*, 23 Nisan 1997 tarihli karar, ve *Sadak ve diğerleri – Türkiye*, no: 29900/96, 29901/96, 29902/96 ve 29903/96, § 63). Oysa kanıt unsurları ilke olarak, vicahi duruşma yapılabilmesi amacıyla sanığın hazır bulunduğu bir açık oturumda sunulmalıdır. Bununla birlikte bu ilke bazı istisnalar da içermektedir. Ancak bu istisnalar yalnızca savunma hakları korunarak Kabul edilebilirler. Genel olarak 6. maddenin 1. fıkrası ile 6. maddenin 3. fıkrasının d) bendi sanığa, aleyhte bir tanıklığa itiraz ederek bu tanıklığın sahibini ifade verdiği sırada yahut daha sonra sorgulayabilmesi edebilmesi için uygun ve yeterli bir fırsat tanınmasını emreder (*Lüdi – İsviçre*, 15 Haziran 1992 tarihli karar, no:238, § 49, *Van Mechelen ve diğerleri*, adigeçen, § 51, *Sadak ve diğerleri*, adigeçen, § 64, ve *Lucà – İtalya*, no: 33354/96, §§ 38-39)

Sonuç olarak AİHM'nin daha evvel bir çok kez belirttiği üzere (bkz. diğerleri arasında, *Isgrò – İtalya*, 19 Şubat 1991 tarihli karar, ve *Lüdi*, adigeçen, § 47) bazı durumlarda hazırlık soruşturması aşamasında elde edilmiş ifadelere başvurmak adli makamlar için elzem hale gelebilir. Şayet sanık bu türden ifadelere, ifadelerin verildiği dönemde yahut daha sonrasında itiraz etmek için yeterli ve uygun bir fırsat elde etmişse bu ifadelere başvurulması özünde 6. maddenin 1. fıkrası ile 6. maddenin 3. fıkrasının d) bendine aykırı bir durum teşkil etmez. Bununla beraber, yalnızca veya sonucu belirleyici surette, sanığın ne soruşturma safhasında ne de duruşmalar esnasında sorgulayamadığı ya da sorgulattıramadığı bir kimsenin ifadelerine dayanılarak sanık hakkında mahkumiyete hükmedilmişse savunma hakkı 6. maddeyle tanınan güvencelere aykırı bir

şekilde kısıtlanmış olur (*Unterpertinger - Avusturya*, 24 Kasım 1986 tarihli karar, *Saïdi – Fransa*, 20 Eylül 1993 tarihli karar, *Van Mechelen ve diğçerleri*, adigeçen, § 55, *Sadak ve diğçerleri*, adigeçen, § 65 ve *Lucà – İtalya*, adigeçen, § 40).

AİHM mevcut davada başvuranın, aynı cezaevinde kalan diğçer tutukluların ifadelerine dayanarak kendisini bir yıl hapse ve 800.000.000 TL para cezasına mahkum eden Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından yapılan duruşmaya davet edilmediğini tespit etmektedir. Keskin Ceza Mahkemesi DGM'nin istinabesi yoluyla Ceza Muhakamemeleri Usulü Kanunu'nun 226 § 4. maddesi uyarınca başvuranın savunma ifadesiyle birlikte tanıkların da ifadesini almıştır.

Hükümet'in, DGM'de yapılan duruşmalara katılmama konusunda tek sorumlu duruşmalara katılmak için cezaevi yönetimine herhangi bir başvuruda bulunmayarak aleyhte tanıkları sorgulama imkanını ortadan kaldıran başvuran olduğu yönündeki savının aksine başvuranın istinabe komisyonu tarafından görevlendirilen ceza mahkemesi önünde savunmasını avukat yardımı almadan kendisinin yapmak istemesi olgusu ya da DGM önünde duruşmaya çıkmak amacıyla cezaevi yönetimine açık talepte bulunmamış olması hiç bir biçimde başvuranın kendini savunmaktan ya da DGM önündeki duruşmaya katılmaktan zımnen vazgeçtiğı anlamına gelmez. Neticede AİHM tarafından güvence altına alınmış bir hakkın kullanımından vazgeçiş hiç bir karışıklığa meydan vermeyecek surette ortaya konulmuş olmalıdır (bkz., diğçerleri arasında, *Colloza*, adigeçen, § 28, *Zana*, adigeçen, § 70, ve *Sejdovic – İtalya*, no: 56581/00, § 86).

Diğçer tutukluların ifadelerine dayanılarak bir yıl hapse ve 800.000.000 TL para cezasına mahkum edilen başvuran açısından davanın önemi dikkate alındığında DGM davanın adil niteliğine halel getirmeden başvuranın tanıklığını doğrudan bir değerlendirmeye tabi tutmaksızın hükme varması mümkün değildi (bkz. *Zana*, adigeçen, § 71, ve *Lüdi*, adigeçen, § 47). Öte yandan 6. maddenin 1. ve 3. fıkraları Sözleşmecî Devletleri her hal ü karda özellikle sanığın aleyhte tanıkları sorgulaması ya da sorgulattırmasına müsaade etmekten ibaret olan pozitif önlemleri almaya icbar eder (*Barberà, Meseguè ve Jabardo – İspanya*, 6 Aralık 1988 tarihli karar, § 78). Bu türden önlemler aslında, Sözleşmecî Devletlerin 6. maddeyle güvence altına alınan haklardan etkili bir biçimde yararlanılmasını sağlamak amacıyla göstermeleri gereken «özenle» ilintilidir (*Colozza*, adigeçen, § 28, *Sadak ve diğçerleri*, adigeçen, § 67 ve *Balšàn – Çek Cumhuriyeti*, no: 1993/02, § 34, 18 Temmuz 2006). Oysa başvuran istinabe yoluyla görev yapan Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmalara katılamamıştır.

Şayet başvuran DGM önünde yapılan duruşmaya katılmış olsaydı ve tanıkları sorgulayabilse ya da sorgulattırabilseydi hem olayların meydana gelişi ile ilgili olarak görüşlerini beyan etme hem de mahkumiyetine dayanak teşkil eden aleyhte tanıklıkların güvenilirliğine itiraz etme imkanına kavuşmuş olacaktı (bkz. *Sadak ve diğçerleri*, adigeçen, § 67).

AİHS açısından demokratik bir toplumda adil dava hakkının tuttuğı önemli yeri göz önüne alan AİHM savunma hakkına yönelik böylesi bir ihlalin meşru addedilemeyeceğini takdir etmektedir.

Bu nedenle AİHS'nin 6. maddenin 1. fıkrası ile 6. maddenin 3. fıkrasının c) ve d) bentleri ihlal edilmiştir.

AİHS'NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran mahkum edilmek suretiyle düşünce ve ifade özgürlüğünün ihlal edildiğinden yakınmaktadır. Başvuran kendisine isnad edilen ifadeleri sarfetmiş olsa dahi bununla ancak AİHS ile güvence altına alınmış hakkını kullanmış olacağını iddia etmektedir. Bu cihetle başvuran AİHS'nin 9 ve 10. maddelerine atıfta bulunmaktadır. AİHM bu şikayetlerin AİHS'nin 10. maddesi bakımından incelenmesi gerektiği kanaatinde dir.

Hükümet ulusal mahkemelerin başvuranı bölücülük propagandası yapmak suçundan mahkum ettiklerini hatırlatmaktadır. Hükümet'e göre bu mahkumiyet kararı ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması konularında bu türden önlemleri almaya müsaade eden AİHS'nin 10. maddesine uygundu.

AİHM mevcut başvuruda ortaya konulan temel sorunun, başvurana yöneltilen suçlamaların haklılığının AİHS'nin 6. maddesi anlamında adil bir dava sonucunda kanıtlanıp kanıtlanmadığı hususu olduğunu takdir etmektedir. Yukarıda adıgeçen maddenin ihlal edildiği sonucuna varılmış olduğundan AİHM bu şikayeti ayrıca incelemeye yer olmadığını takdir etmektedir (bkz., *mutatis mutandis*, *Sadak ve diğerleri*, adıgeçen, § 73).

AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran 26.712 Euro tutarında maddi zarara uğradığını iddia etmektedir. Bu meblağ başvuranın hapistede kaldığı dokuz aylık dönemde eline geçmesi gereken maaşa ve hakkında verilen mahkumiyet kararı neticesinde işsiz kalmış olması sebebiyle uğradığı maddi kayba denk düşmektedir. Başvuran ayrıca 80.000 Euro tutarında manevi tazminat talep etmektedir.

Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

AİHM mevcut davada adil tatmin yoluna gidilmesi için göz önünde tutulacak yegane unsurun başvuranın 6. maddenin 1. fıkrası ile 6. maddenin 3. fıkrasının c) ve d) bentleriyle tanınan güvencelerden yararlanamamış olması olduğunu takdir etmektedir. AİHM aksi bir durumda davanın ne şekilde sonlanacağı hususunda varsayımda bulunmayacaktır. Buna karşın AİHM başvuranın manevi bir zarara uğramış olduğunu ve mevcut kararda yapılan ihlal tespitinin bu zararı bertaraf etmeye yetmeyeceğini takdir etmektedir. 41. madde uyarınca AİHM başvurana 6.000 Euro ödenmesinin hakkaniyete uygun olacağını takdir etmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran ayrıca AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamaları için 4.000 Euro talep etmektedir. Belge olarak başvuran avukatlık ücretlerini gösterir bir tarife sunmaktadır.

Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir. Elindeki mevcut unsurlar temelinde AİHM hakkaniyete uygun olarak ilgiliye tüm masrafları için 2.000 Euro ödenmesine hükmetmektedir. Bu meblağın 701 Euro tutarındaki kısmı Avrupa Konseyi tarafından sağlanan adli yardım için düşülecektir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir* olduğuna;
2. AİHS'nin 6. maddenin 1. fıkrası ile 6. maddenin 3. fıkrasının c) ve d) bentlerinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 10. maddesi yönünden yapılan şikayetin ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurana,
 - i. manevi tazminat olarak 6.000 Euro (altı bin) *ödenmesine*;
 - ii. masraf ve harcamalar için 2.000 Euro'dan (iki bin) Avrupa Konseyi tarafından sağlanan 701 Euro tutarındaki adli yardım düşülerek kalan miktarın *ödenmesine*;
 - iii. bu miktarın yansıtılabilecek her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin oybirliğiyle *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkralarına uygun olarak 5 Aralık 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

 [İçindekilere dön](#)

GÜZEL (ZEYBEK)/Türkiye Davası*

Başvuru No:71908/01

Strazburg
5 Aralık 2006

OLAYLAR

DAVA KOŞULLARI

Başvuran 1970 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir.

A. Başvuranın yakalanması ve aleyhinde başlatılan ceza davası

Başvuran, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi tarafından yasadışı silahlı örgüt olan Marksist Leninist Komünist Parti'ne yönelik olarak başlatılan operasyon çerçevesinde (MLKP) 22 Şubat 1997 tarihinde yakalanmış ve gözaltına alınmıştır.

Başvuran, 23 Şubat 1997 tarihli yazılı ifadesinde sözkonusu örgüt bünyesinde yürüttüğü faaliyetleri belirtmiştir.

Gureba Hastanesi doktoru tarafından düzenlenen 27 Şubat 1997 tarihli sağlık raporunda, başvuranın vücudunda hiçbir darp ve cebir izine rastlanılmadığı belirtilmiştir.

2 Mart 1997 tarihinde başvuranın ifadesi alınmıştır.

3 Mart 1997 tarihinde başvuranla, gözaltına alınan diğer kişiler arasında bir yüzleştirme tutanağı hazırlanmıştır.

İstanbul Adli Tıp Kurumu tarafından hazırlanan 6 Mart 1997 tarihli sağlık raporunda, başvuranın vücudunda hiçbir darp ve cebir izine rastlanılmadığı belirtilmiştir.

6 Mart 1997 tarihinde başvuranın tutuklu yargılanmasına karar verilmiştir.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi ve Ceza Kanunu'nun 168 § 1. maddesine dayanarak 18 Mart 1997 tarihli bir iddianameyle, yasadışı silahlı örgüt yönetmek suçundan başvuran aleyhinde ceza davası açmıştır.

Savcılık 31 Temmuz 1997 tarihli esasa ilişkin iddianamede olayların tekrar değerlendirilmesini ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi ve Ceza Kanunu'nun 168 § 2. maddesi uyarınca başvuranın yasadışı bir örgüte yardım ve yataklık yaptığı gerekçesiyle cezalandırılmasını talep etmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuran, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) önünde gerçekleştirilen 8 Ekim 1997 tarihli duruşmada gözaltında verdiği ifadesini reddetmiştir.

Başvuran aynı gün sunduğu savunma layihasında, sosyal eğilimli bir gazetenin yazı işleri müdürü olduğunu belirtmiştir. Başvuran, gözaltında bulunduğu sırada kendisine vurulduğunu ve hakaret edildiğini ifade etmiştir. Başvuran, ters ve düz askıya asıldığını, sorgulamayı gerçekleştiren Bayram Kartal isimli şahsın emri ile tecavüze uğradığını ve gözlerinin bağlı olması sebebiyle bunları kimin yaptığını göremediğini iddia etmiştir. Başvuran, gözaltından sorumlu kişiler hakkında şikayetçi olduğunu belirtmiştir. İstanbul Tıp Fakültesi psikoterapi servisine nakledilme talebinde bulunmuştur. Başvuran gözaltında bulunduğu sırada avukat yardımından faydalanmadığını ve yaşadığı şok nedeniyle ne doktora, ne savcıya ne de hakime yaşadıklarını anlatamadığını belirtmektedir. Başvuran ifadeleri imzalamak zorunda kaldığını ve dosyada yer alan yüzleştirme tutanağının aksine hiç kimse ile yüzleştirilmediğini iddia etmiştir.

Başvuranın avukatı 11 Şubat 1998 tarihli duruşmada, şikayetini yinelemiş ve gözaltından sorumlu olan kişilerin ifadesinin alınmasını talep etmiştir. Söz konusu iddiaları destekleyecek hiçbir sağlık raporu bulunmadığı gerekçesiyle başvuranın avukatının bu talebi reddedilmiştir.

27 Mart ve 29 Mayıs 1998 tarihli duruşmalarda başvuran iddialarını yinelemiş. Bu iddialar Mahkeme tarafından reddedilmiştir.

Başvuran, 24, 29 Temmuz ve 4 Ağustos 1998 tarihlerinde, İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri merkezinde görev yapan üç doktordan oluşan bir kurul tarafından muayene edilmiştir. Bu üç muayene sonucunda hazırlanan sağlık raporunda 1997 yılının Şubat ayında yaşanan travmatik olayın etkisinde olduğu belirtilmiştir. Bu olayla ilgili yapılan görüşmeler sırasında başvuranın kaygılı olduğu, yaşanan travmadan bahsedildiğinde kaçma eğiliminde olduğu belirtilmiştir. Başvuranda aynı zamanda genel isteksizlik ve psikopatolojik belirtiler tespit edilmiştir. Başvuranın olayla ilgili kabuslar gördüğü ve bunun korkuya neden olduğu belirtilmiştir. Başvuran bu durumu kaygılı bir şekilde ve ağlayarak anlatmıştır. Belirli bir konu üzerinde dikkat toplama güçlüğü yaşamaktadır. Doktorlar travma sonrası stres bozukluğu-kronik form tanısını koymuşlardır.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı 16 Kasım 1998 tarihinde, ayakları için gördüğü tedavi ile ilgili olan sağlık raporunu Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevk etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi bu raporu okumuş ve dava dosyasına eklemiştir.

17 Şubat 1999 tarihli duruşmada başvuran iddialarını yinelemiştir. Başvuran, İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı tarafından hazırlanan ve gözaltında bulunduğu sırada maruz kaldığı kötü muamelelerle ilgili olan sağlık raporunu DGM'ye sunmuştur. Başvuran aynı zamanda, sağlık sorunları nedeniyle tutuksuz yargılanma talebinde bulunmuştur. DGM, başvuranın talebini reddetmiştir.

Gebze Cezaevinde bulunan başvuran 16 Ağustos 1999 tarihinde, muayene edilmek üzere Çapa Tıp Fakültesi'ne sevk edilmiştir.

Şahika Yüksel isimli doktor 31 Ağustos 1999 tarihli reçetesinde başvuranın, 5 Ekim 1999 tarihinde psikiyatrik muayenesinin yapılmasını talep etmiştir.

Başvuran, 1 Aralık 1999 tarihli duruşmada gözaltında bulunduğu sırada kötü muameleye maruz kaldığını ve ifadeleri zorla imzaladığını yinelemiştir. Başvuran, neredeyse bir buçuk yıldır psikoterapik tedavi gördüğünü belirtmiştir. Başvuran aynı zamanda, “gözaltında bir tecavüz öyküsü” isimli bir kitapta gözaltında kendisine yapılan kötü muameleleri anlattığını belirtmiştir.

DGM, 11 Şubat 2000 tarihli duruşmada İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı tarafından düzenlenen sağlık raporunu dava dosyasına eklemiştir.

DGM, 21 Haziran, 28 Ağustos ve 3 Kasım 2000, 24 Ocak, 18 Nisan ve 29 Haziran 2001 tarihli duruşmalarda başvuranın tutuksuz yargılanma talebini ve gözaltından sorumlu polislerin ifadelerinin alınması talebini reddetmiştir.

Başvuran, 27 Mart 2002 tarihinde DGM önünde savunma layihasını sunmuştur.

DGM, 16 Ekim 2002 tarihli bir kararla, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi ve Ceza Kanunu'nun 168 § 2. maddesi uyarınca başvurunu on iki yıl altı ay hapis cezasına mahkum etmiştir.

Yargıtay, 15 Ocak 2004 tarihinde temyizine gidilen kararı bozmuştur.

Dava halen İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde görülmektedir.

B. Diğer sanıkların kötü muamele yapıldığına ilişkin şikayetleri üzerine başvuranın gözaltından sorumlu polis memurları aleyhinde başlatılan ceza davası

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, başvuranla birlikte yargılanan diğer sanıklar tarafından yapılan şikayet üzerine ve Ceza Kanunu'nun 243. maddesine dayanarak 4 Temmuz 1997 tarihinde, Bayram Kartal, Sedat Selim Ay, Yusuf Öz, Erdoğan Oğuz, Zülfikar Özdemir, Necip Tükenmez, Şaban Toz ve Bülent Toramanoğlu isimli polis memurları aleyhinde iddianame sunmuştur.

İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, 16 Aralık 1997 tarihli duruşmada şikayetçilerden biri olan Gönül Karagöz'ü dinlemiştir. Gönül Karagöz, duruşmada hazır olan ve kendisine elle tacizde bulunan ve cinsel içerikli hakaretlerde buldukları iddia edilen Bayram Kartal, Yusuf Öz ve Erdoğan Oğuz'u teşhis etmiştir. Aynı duruşma sırasında, şikayetçi olan Sultan Arıkan isimli diğer bir kişi de kendisine kötü muamelede bulunan üç polis memurunu teşhis etmiştir. Diğer şikayetçi Arif Çelebi ise başvurana bu polisler tarafından tecavüz edildiğini belirtmiştir. Bayram Kartal, Sedat Selim Ay, Yusuf Öz, Erdoğan Oğuz, Zülfikar Özdemir, Mecit Tükenmez, Şaban Toz ve Bülent Toramanoğlu isimli polis memurları avukatları olmadan ifade vermeyi reddetmiş ve kendilerine süre tanınmasını talep etmişlerdir.

7 Mayıs 1998 tarihli duruşmada, Bayram Kartal, Sedat Selim Ay, Yusuf Öz, Erdoğan Oğuz, Zülfikar Özdemir, Şaban Toz ve Bülent Toramanoğlu isimli polis memurları kendilerine isnat edilen fillere itiraz etmişlerdir.

Ağır Ceza Mahkemesi, 7 Temmuz 1998 tarihinde başvurunu dinlemeye karar vermiştir.

Başvuran, 2 Ekim 1998 tarihli duruşmada gözleri bağlı bir şekilde üç polis memuru tarafından sorgulandığını belirtmiştir. Ters ve düz askıya asıldığını daha sonra ise Bayram Kartal isimli polis memurunun emri ile kendisine tecavüz edildiğini ifade etmiştir. Yaşadığı travma nedeniyle, ifadesini tamamlayamadığını belirtmiştir. Arif Çelebi isimli şahıs, başvuranın cezaevinde bulunduğu sırada tecavüz olayını kaleme aldığını belirtmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın, iddiaları ile ilgili olarak şikayette bulunma özgürlüğüne sahip olduğunu ve bu konu ile ilgili olarak kendisine bir sağlık raporunun sunulması halinde bu iddiayı inceleyeceğini belirtmiştir. Aynı duruşma sırasında, Bayram kartal isimli polis memuru başvuranın iddialarını reddetmiştir. Sedat Selim Ay isimli polis memuru, gözaltı süresinin bitiminde başvuranın bir doktor tarafından muayene edildiğini hatırlamıştır.

Başvuran, 23 Kasım 1999 tarihli duruşmada, Zülfikar Özdemir hariç gözaltından sorumlu Bayram Kartal, Erdoğan Oğuz ve Yusuf Öz isimli polis memurlarını teşhis etmiştir.

AİHM, davanın seyri ile ilgili olarak bilgi sahibi değildir.

C. Cumhuriyet Savcısı tarafından başvuranın gözaltından sorumlu polis memurları res'en açılan kamu davası

Cumhuriyet Savcısı, başvuranın tecavüze uğradığı iddiaları ile ilgili olarak kamu davası açıldığını Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı'na 30 Aralık 1998 tarihinde bildirmiştir. Buna ek olarak, *Hürriyet* gazetesinin "gözaltında bir tecavüz öyküsü" isimli makalenin yer aldığı 12 Aralık 1998 tarihli bir nüshasını göndermiştir. Cumhuriyet Başsavcılığı, Arif Çelebi ile birlikte örgüte üye olan diğer kişilerin de, sekiz polis memuru hakkında kötü muamele yaptıkları gerekçesiyle şikayetçi olduklarını belirtmiştir. Ceza Kanunu'nun 243. maddesi uyarınca, 4 Temmuz 1997 tarihli iddianamede bu polisler hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur. Ağır Ceza Mahkemesi, 2 Ekim 1998 tarihli duruşmasında davayı incelemiş ve başvurunu tanık sıfatı ile dinlemiştir. Bununla ilgili olarak başvuran, gözaltında bulunduğu sırada kötü muameleye maruz kaldığını ve kendisine tecavüz edildiğini belirtmiştir. 10 Aralık 1998 tarihli duruşmada, başvuranın avukatı İstanbul Tıp Fakültesi tarafından hazırlanan tarihsiz bir sağlık raporunu sunmuştur. İstanbul Ağır Mahkemesi'nin 2 Mart 1999 tarihli kararından sonra Cumhuriyet Savcısı, iddia edilen tecavüz olayı ile ilgili olarak bir soruşturma başlatabilmesi için 30 Aralık 1998 tarihinde Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı'nı bilgilendirmiştir.

24 Mayıs 1999 tarihinde, Gebze Cumhuriyet Başsavcısı tarafından başvuranın ifadesi alınmıştır. Başvuran, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde on üç gün boyunca gözaltında tutulduğunu belirtmiştir. Başvuran burada kendisine kötü muamele yapıldığını ifade

etmiştir. Başvuran iki defa doktor tarafından muayene edildiğini fakat polislerin yanında olması sebebiyle doktorlara bir şey söyleyemediğini belirtmiştir. Başvuran, gözaltında bulunduğu sırada maruz kaldığı olaylar hakkında ne Savcılığa ne de hakime herhangi bir beyanda bulunmamıştır. Başvuran, DGM'deki ilk duruşma sırasında bununla ilgili olarak şikayetçi olmuştur. Başvuran, İstanbul Tıp Fakültesi'ne sevk edildiğini fakat bu tarihte vücudundaki izlerin geçtiğini ifade etmiştir. Başvuran, gözaltından sorumlu polis memurları hakkında şikayetçi olacağını beyan etmiştir.

Fatih Cumhuriyet Savcısı, 2 Haziran 1999 tarihinde Bayram Kartal ve Yusuf Öz isimli polis memurlarının ifadesini almıştır. Polis memurları, başvuranın iddialarını reddetmiştir.

Fatih Cumhuriyet Savcısı, aynı şekilde başvuranın iddialarını reddeden Erdoğan Oğuz isimli polis memurunun ifadesini almıştır.

Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 10 Haziran 1999 tarihli talebi üzerine 13 Aralık 1999 tarihinde, altı doktorun yer aldığı bir kuruldan oluşan İstanbul Adli Tıp Kurumu başvuranı ve konu ile ilgili olarak hazırlanan sağlık raporlarını incelemiştir. Kurulun, başvuranın vücudunda hiçbir darp ve cebir izine rastlanılmadığının belirtildiği gözaltı sırasında düzenlenen sağlık raporu ve İstanbul Tıp Fakültesi tarafından düzenlenen sağlık rapor ışığında başvuranın iddiaları ile ilgili olarak kararını vermesi gerekmektedir. Kurul tarafından düzenlenen 27 Şubat 1997 tarihli sağlık raporunda, başvuranın vücudunda hiçbir darp ve cebir izine rastlanmadığı belirtilmiştir. İstanbul Adli Tıp Kurumu raporunda da aynı şekilde başvuranın vücudunda herhangi bir darp ve cebir izine rastlanmadığı belirtilmiştir. Kurul, İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı tarafından düzenlenen ve tarihi belirsiz olan sağlık raporunda, başvuranın belirttiği şekilde bir travma yaşayan kişilerde gözlemlenen belirtiler gösterdiği, ilaç kullandığı ve tedaviye devam etmesi gerektiği belirtilmiştir. Kurul, ilgili kişinin 15 Kasım 1999 tarihinde Adli Tıp Kurumu tarafından muayene edildiğini, jinekolojik muayene olmayı reddettiğini ve yapılan dış muayenenin hiçbir şiddet ve darp izini ortaya koymadığını belirtmiştir. Kurul, dava konusu olayların meydana geldiği tarihten neredeyse iki buçuk yıl sonra dile getirilen tecavüz iddiasına rağmen ve jinekolojik muayeneyi reddettiğinden dolayı tecavüze uğradığının tespit edilememesi nedeniyle, başvuranda travmadan kaynaklanan fiziksel bir iz ve yaraya rastlanmadığına karar vermiştir. Kurul, başvuranın iddia ettiği şekilde bir travma yaşayıp yaşamadığının tespit edilebilmesi amacıyla Adli Tıp Kurumu tarafından psikolojik muayeneden geçirilmesini talep etmiştir.

İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Bölüm Başkanı, Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 29 Şubat 2000 tarihli talebine cevap olarak, başvuranın 1998 yılının Haziran ve Aralık ayında muayene edildiğini 1 Mart 2000 tarihinde belirtmiştir. 29 Temmuz 1998 tarihinde düzenlenen sağlık raporunda Prof. Dr. Şahika Yüksel'in imzası yer almaktadır.

Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı, 2 Mart 2000 tarihinde Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan, başvurana kötü muamelede bulunduğu ve tecavüz ettiği iddia edilen Bülent Toramanoglu isimli polis memurunun ifadesinin alınmasını talep etmiştir.

Aynı gün Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı, İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan başvurana kötü muamelede bulunduğu ve tecavüz ettiği iddia edilen Necip Tükenmez isimli polis memurunun ifadesinin alınmasını talep etmiştir.

Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı, 3 Mart 2000 tarihinde Sedat Selim Ay isimli polis memurunun ifadesini almıştır. Sedat Selim Ay, Yusuf Öz ve Erdoğan Oğuz isimli polis memurlarının sorguyu yapıklarını beyan etmiştir.

Yine aynı tarihte Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı, başvuranın sorgusuna katılmadığını beyan eden Şaban Öz isimli polis memurunun ifadesini almıştır.

Yine aynı tarihte Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı, Zülfikar Özdemir isimli polis memurunun ifadesini almıştır. Zülfikar Özdemir, başvuranın sorgusuna katılmadığını beyan etmiştir.

Antalya Emniyet Müdürlüğü 29 Mart 2000 tarihinde, Bülent Toramanoğlu'nun ifadesini almıştır. Bülent Toramanoğlu, başvuranın iddialarını reddetmiş ve başvuranın pişmanlık yasasından faydalanmayı talep ettiğini belirtmiştir. Başvuranın bu talebi kabul edilmiş ve Kırklareli Cezaevi'ne sevk edilmiştir. Altı ay sonra, mensup olduğu örgütün baskıları sonucu itirafçı statüsünden vazgeçmiş ve tecavüz iddialarını desteklemiştir.

İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı 7 Nisan 2000 tarihinde, Necip Tükenmez isimli polis memurunun ifadesini almıştır. Necip Tükenmez isimli polis memuru, başvuranın iddialarını reddetmiş ve başvuranın yakalanmasında görev aldığını fakat sorgusu sırasında orada olmadığını belirtmiştir.

Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı 26 Nisan 2000 tarihinde, İstanbul Adli Tıp Kurumu'ndan başvuranın muayene edilmesini ve 21 Şubat 1997 ve 6 Mart 1997 tarihlerinde meydana geldiği iddia edilen tecavüz olayından kaynaklanan psikolojik bir travma yaşayıp yaşamadığının tespit edilmesini talep etmiştir.

İstanbul Adli Tıp Kurumu 14 Ağustos 2000 tarihinde, 15 Kasım 1999 ve 26 Nisan 2000 tarihlerinde başvuranın muayene edilmesinden sonra raporunu sunmuştur. Doktorlar 24 Temmuz 1998 tarihinde başvuranın ilk kez kronik form tanınsa uyan Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) yaşadığına kanaat getirmiştir. 15 Kasım 1999 ve 26 Mayıs 2000 tarihlerinde gerçekleştirilen muayeneler bu belirtilerin artık bulunmadığını ortaya koymuştur. Doktorlar, İstanbul Tıp Fakültesi tarafından başvuranın gözaltında bulunduğu sırada tecavüze uğradığı iddiaları ile ilgili olarak ifade edilen ve saptanan belirtilerin, gözaltında ya da cezaevinde bulunduğu sırada yaşamış olabileceği başka bir travmanın ardından ortaya çıkmış olabileceğini belirtmiştir.

Gebze Cumhuriyet Başsavcılığı, 22 Eylül 2000 tarihinde Gebze Cezaevinde bulunan Gönül Karagöz'ün ifadesini almıştır. Gönül Karagöz, başvuranla birlikte aynı dönemde gözaltına alındığını, başvuranı bir hücrede iken gördüğünü, Ahmet Haşim Baran isimli bir polis memurunun başvuranın bulunduğu hücreye girmek istediğini fakat ismini bilmediği 1 m 70 cm boylarında, kumral ve otuzlu yaşlarda olan başka bir polis

memurunun “hesabını gördüm” diyerek bu polisin hücreye girmesini engellediğini ve cezaevinde iken başvuranın tecavüze uğradığını öğrendiğini belirtmiştir.

Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı, 17 Ekim 2000 tarihinde muhakemenin men’i kararı vermiştir. Gerekçelerinde, başvuranın yasadışı bir örgüte üye olmak suçundan 22 Şubat 6 Mart 1997 tarihleri arasında İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi’nde gözetimine alındığını, 6 Mart 1997 tarihli sağlık raporunda başvuranın vücudunda hiçbir darp ve cebir izine rastlanılmadığını belirtildiğini, 2 Ekim 1998 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesi’nde tanık olarak dinlendiğini ve başvuranın gözetiminde bulunduğu sırada kötü muameleye maruz kaldığını iddia ettiğini belirtmiştir. İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Servisine sevk edilmesinden sonra düzenlenen ve tarih belirtilmeyen sağlık raporunda başvuranın bir travmaya maruz kaldığı ifade edilmiştir. Adli Tıp Kurumu Kurulu tarafından düzenlenen 13 Aralık 1999 tarihli sağlık raporunda, başvuranın tecavüze uğradığını ya da fiziksel bir travmaya maruz kaldığını ortaya koyabilecek bulguların teşhis edilmediği belirtilmiştir. Adli Tıp Kurumu Kurulu tarafından 14 Ağustos 2000 tarihinde düzenlenen sağlık raporunda, başvuranın yaşadığı travmanın, gözetiminde ya da tutuklu bulunduğu sırada meydana gelebilecek bir olay sonrasında ortaya çıkmış olabileceği, bunun da tespit edilmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Fatih Cumhuriyet Başsavcılığı aynı zamanda, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından alınan Muhabbet Çelik isimli şahsın ifadesinin başvuranın iddiaları ile çelişkili olduğunu belirtmektedir, bu nedenle Savcılığa göre bu iddialar ciddiyyetten uzak olup inandırıcı nitelikte değildir.

Başvuran, 10 Kasım 2000 tarihinde muhakemenin men’i kararına itiraz etmiştir.

Soruşturma dosyasında yer alan unsurlara ve karar gerekçelerini dikkate alan Ağır Ceza Mahkemesi, 5 Aralık 2000 tarihli bir kararla yasalara ve mevzuata uygun olduğunu belirterek muhakemenin men’i kararını onamıştır.

Bu karar, 3 Ocak 2001 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS’İNİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, gözetiminde bulunduğu sırada AİHS’nin 3. maddesine aykırı olarak kötü muameleye maruz kaldığını ileri sürmektedir.

Hükümet, başvuranın kararı kanun yararına temyiz etmemesi sebebiyle iç hukuk yollarının tüketilmediğini belirtmekte ve bu nedenle başvurunun kabuledilemez olduğunu belirtmektedir.

Başvuran bu iddiaya karşı çıkmakta ve bu başvuru yolunun kullanılabilir bir başvuru yolu olmadığını belirtmektedir.

AİHM, Türk Hukuku tarafından tanınan kanun yararına temyiz başvurusunun olağandışı bir başvuru yolu olduğunu belirtmektedir.

Esasında yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı bu başvuru yolunu kullanma hakkına sahiptir ve bu ancak Adalet Bakanlığı'nın resmi izni ile mümkündür. Bu nedenle söz konusu başvuru yolu yargılanabilir kişilere doğrudan açık değildir. Sonuç olarak, genel kabul görmüş uluslar arası hukuk kuralları dikkate alındığında, AİHS'nin 35 § 1. maddenin gerekliliklerinin yerine getirildiğine karar verilebilmesi için bu başvuru yolunun kullanılmış olması gerekmektedir (*Öztürk-Türkiye*, no: 22479/93). Bu nedenle AİHM bu itirazı reddetmektedir.

Hükümet aynı zamanda altı ay kuralının ihlal edildiğini ve bu nedenle başvurunun kabul edilemez olduğunu belirtmektedir. Hükümet'e göre, Savcılığın muhakemenin men'i kararını onayan Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı'nın 5 Aralık 2000 tarihli kararı, 14 Aralık 2000 tarihinde başvurana temyiz edilmiş ve başvuran ancak 2 Temmuz 2001 tarihinde AİHM'ye başvurmuştur.

Başvuran, bu kararın 3 Ocak 2001 tarihinde kendisine tebliğ edildiğini ileri sürmektedir.

AİHM, dava konusu kararın tebliğnamesinin tartışma götürmez bir şekilde bu kararın 3 Ocak 2001 tarihinde başvurana tebliğ edildiğini ortaya koyduğunu tespit etmektedir. Bu nedenle bu itirazı reddetmektedir.

AİHM, bu şikayetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olmadığı kanaatine varmıştır. AİHM başvurunun başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesiyle çelişmediğini tespit etmemiştir. Bu nedenle başvurunun kabuledilebilir ilan edilmesi uygundur.

B. Esas Hakkında

Hükümet, başvuranın gözaltında uğradığını iddia ettiği kötü muamelelerin hiçbir sağlık raporu ile desteklenmediğini belirtmektedir. Gureba Hastanesi'nde muayene edilen başvuran tecavüze uğradığını muayene sırasında belirtmemiştir. Düzenlenen sağlık raporunda hiçbir darp ve cebir izine rastlanılmadığı belirtilmiştir. Yine aynı şekilde başvuran, 6 Mart 1997 tarihli tecavüze uğradığını muayene sırasında da belirtmemiştir. Adli Tıp Kurumu'nun 13 Aralık 1999 tarihli sağlık raporunda başvuranın tecavüze uğrayıp uğramadığının tespit edilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. Başvuranın yaşadığı travmanın, tutuklu bulunduğu sırada kötü muameleye maruz kalma korkusundan ya da başka bir travmadan kaynaklanmasının mümkün olduğunu belirtilmiştir.

Başvuran, Hükümet'in iddialarına karşı çıkmaktadır. Başvuran yaşadığı utançtan dolayı ne Savcılığa ve hakime ne de ailesine tecavüze uğradığını söyleyemediğini belirtmektedir. Başvuran bu olayla ilgili olarak "Gözaltında bir tecavüz öyküsü" isimli bir kitap yazmıştır. İstanbul DGM'de verdiği 8 Ekim 1997 tarihli ifadesinde yaşadıklarını dile getirmiştir. Başvuran İstanbul Tıp Fakültesi Psikoloji servisinde muayene edilme talebinde bulunmuş ve bu talebi Mahkeme tarafından reddedilmiştir. Başvuran, talebinin kabul edilmesi ile neler yaşadığının ortaya konulabileceğini belirtmektedir. Başvuran, gözaltında yaşadıklarının dışında travmaya neden olabilecek başka hiçbir olay yaşamadığını belirtmektedir. Başvuran, İstanbul Adli Tıp Kurumu raporunun bir yıl sonra düzenlenmiş olması sebebiyle İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi tarafından düzenlenen olaylara

yakın olan ilk raporun dikkate alınması gerektiğini açıklamaktadır. Başvuran Adli Tıp Kurumu'nun Adalet Bakanlığı'na bağlı olduğunu belirtmektedir.

AİHM, AİHS'ye aykırı olan kötü muamele iddialarının uygun delil unsurları ile desteklenmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (Bkz. *Hüsniye Tekin-Türkiye*, no: 50971/99, 25 Ekim 2005, *Martinez Sala ve diğerleri-İspanya*, 2 Kasım 2004, *Klaas-Almanya*, 22 Eylül 1993, ve *Erdagöz-Türkiye*, 22 Ekim 1997, *Derleme Kararlar ve Hükümler*). AİHM, iddia edilen olayların tespiti için "her türlü makul şüphenin ötesinde" kriterinden yararlanmaktadır, bu türden bir delil yeteri kadar ciddi, açık ve birbiriyle uyumlu bir dizi emareden ya da çürütülemeyecek karinelere oluşabilir (*İrlanda-Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978 tarihli karar, ve *Labita-İtalya*, no: 26772/95).

AİHM, başvuranın AİHS'nin 3. maddesine aykırı olarak kötü muameleye maruz kaldığını belirmesi nedeniyle, gözaltı koşullarının başvuranla Hükümet arasında anlaşmazlığa yol açtığını tespit etmektedir.

Mevcut davada, gözaltı sırasında ve gözaltı süresinin bitiminde düzenlenen 27 Şubat ve 6 Mart 1997 tarihli sağlık raporlarında başvuranın vücudunda hiçbir darp ve cebir izine rastlanılmadığı belirtilmiştir. AİHM, gözaltı sırasında işlendiği iddia edilen bir tecavüz olayı ile ilgili olarak, kişinin içinde bulunduğu durum sebebiyle olaya ilişkin delil sunmasının kolay olamayabileceğini kabul etmektedir (*Zeynep Avcı-Türkiye*, no: 37021/97, 6 Şubat 2003 tarihli karar). Bununla birlikte AİHM, başvuranın iddiaları ile ilgili olarak ancak Ağır Ceza Mahkemesi'nde tanık sıfatı ile dinlendiği 2 Ekim 1997 ve savunma lahiyasını DGM'ye sunduğu 8 Ekim 1997 tarihlerinde yetkili makamlara bilgi verdiğini tespit etmektedir. Bununla ilgili olarak, her ne kadar başvuran şokta olması sebebiyle ne savcıya ne hakime ne de kendisini muayene eden doktora gözaltında yaşadıklarını anlatabildiğini ifade etse de, konuyla ilgili olarak yetkili makamlara bilgi vermek için yaklaşık dokuz ay beklemesi ilginç bir durum arz etmektedir. Esasında, dosyada yer alan unsurlardan hareketle, başvuranın 6 Mart 1997 tarihinde tutuklu olarak yargılanmasına karar verilmiş ve başvuran cezaevinde görevli sağlık yetkililerine iddiaları ile ilgili olarak herhangi bir bilgi vermemiş, 8 Ekim 1997 tarihinden önce başka bir doktor tarafından muayene edilme talebinde bulunmamıştır.

AİHM, tutuklu yargılanmasına karar verilmesinden sonra başvuranın 24 ve 29 Temmuz ve 4 Ağustos 1998 tarihlerinde üç defa İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Servisi'nde çeşitli doktorlar tarafından ve aynı zamanda 13 Aralık 1999 ve 14 Ağustos 2000 tarihlerinde İstanbul Adli Tıp Kurumu tarafından muayene edildiğini de tespit etmektedir. Hiç kuşkusuz, ilgili kişi görüşlerinde Adalet Bakanlığı'na bağlı olan Adli Tıp Kurumu tarafından verilen rapora itiraz etmekte ve bu şekilde dolaylı olarak raporun dayanağını tartışma konusu yapmaktadır. Bununla ilgili olarak AİHM, başvuranın yetkili makamlara başvurarak bu raporun dayanaktan yoksun olduğunu dile getirme hakkına sahip olduğunu hatırlatmaktadır oysa başvuran bu yolu kullanmamıştır.

AİHM ayrıca, bir travma yaşayıp yaşamadığının tespit edilebilmesi amacıyla başvuranın tekrar muayene edildiğini tespit etmektedir. Adli Tıp Kurumu, bununla ilgili olarak gözaltı sırasında düzenlenen sağlık raporlarını ve İstanbul Üniversitesi Hastanesi

tarafından düzenlenen raporları dikkate alarak iki adet sağlık raporu düzenlemiştir. Bu noktada bu raporlar, gözaltından kaynaklanabilecek bir travma yaşadığı savını ortaya koysa da, başvuranın kötü muameleye maruz kaldığını ve bilhassa tecavüze uğradığını ortaya koymamaktadır.

AİHM takdirine sunulan unsurları dikkatle incelemiştir. AİHM, elinde bulunan unsurların, başvuranın gözaltı sırasında kötü muameleye maruz kaldığı ve tecavüze uğradığı iddiaları ile ilgili olarak bu türden bir sonuca götürebilecek türden deliller sunmadığı kanaatindedir. Bununla birlikte, ulusal mahkemelerin konu ile ilgili olarak hızlı bir şekilde soruşturma başlatmamış olması ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

AİHM, yukarıda yer alan tespitler ışığında ve her türlü makul şüpheciliğin de ötesinde, başvuranın yaşadığını iddia ettiği kötü muameleler nedeniyle AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşmamaktadır.

II. AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, AİHS'nin 3. maddesine ilişkin şikayetlerini dile getirebileceği etkili bir başvuru yolundan mahrum bırakıldığını iddia etmekte ve AİHS'nin 13. maddesine atıfta bulunmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

AİHM, bu şikayetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olmadığı kanaatine varmıştır. AİHM başvurunun başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesiyle çelişmediğini tespit etmemiştir. Bu nedenle başvurunun kabul edilebilir ilan edilmesi uygundur.

B. Esas hakkında

Hükümet, başvuranın iddialarına karşı çıkmaktadır.

AİHM, AİHS'nin 13. maddesinin iç hukukta AİHS ile sağlanan temel hak ve özgürlüklere ilişkin başvuru imkanının varlığını garanti altına aldığı hatırlatmaktadır. Bu hüküm iç hukukta yetkili ulusal mahkemenin AİHS'ye dayalı şikayetin içeriğini incelenmesini sağlayacak bir başvurunun varlığını ve Savunmacı Devletler sözü edilen hükmün kendilerine getirdiği yükümlülüklerle uyum konusunda belirli bir takdir payından yararlınsalar dahi, buna uygun düzenleme yapılmasını öngörmektedir. Bununla birlikte, bu maddede öngörülen başvuru, hukukta olduğu kadar uygulama da «etkili» olmalı, özellikle kullanımı Savunmacı Devletin yetkililerinin haksız fillerine ve baskı unsurlarına yol açmamalıdır. Bununla birlikte bu düzenleme, yalnızca AİHS uyarınca savunulabilir olan şikayetler için geçerli olmaktadır (Bkz. *Boyle ve Rice-Birleşik Krallık*, 27 Nisan 1988 tarihli karar).

Mevcut davada AİHM, dosyada yer alan unsurların başvuranın gözaltında bulunduğu sırada kötü muameleye uğradığı sonucunu ortaya çıkarmak için yeterli olmadığı kanaatindedir. Bununla birlikte bu durum, şikayetin 3. madde bakımında savunulabilir bir şikayet niteliğini ortadan kaldırmamaktadır (Bkz., diğerleri arasında, *Boyle ve Rice* kararı). AİHM'nin esasa ilişkin kararı sözkonusu şikayet ile ilgili olarak etkili bir soruşturma yürütme zorunluluğunu ortadan kaldırmamaktadır (Bkz., *Baltaş-Türkiye*, no: 50988/99, 20 Eylül 2005 tarihli karar).

AIHM, DGM'ye sunulan 8 Ekim 1997 tarihli savunma layihasında başvuranın gözaltında bulunduğu sırada kendisine kötü muamele yapıldığı iddialarını dile getirdiğini not etmektedir. Başvuran aynı şekilde, Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi'nin psikoterapi servisinde muayene edilme talebinde bulunmuş ve bu talebi reddedilmiştir. Sorgusunu yapan polis memurunu da ismen belirtmiştir. Başvuran daha sonra, 11 Şubat, 27 Mart ve 29 Mayıs 1998, 21 Haziran, 28 Ağustos ve 3 Kasım 2000, ve 24 Ocak, 18 Nisan ve 29 Haziran 2001 tarihlerinde gözaltından sorumlu olan polis memurlarını ifadelerinin alınmasını talep etmiş her defasında bu talebi reddedilmiştir. Başvuran ancak 24 Temmuz 1998 tarihinden itibaren üç doktordan oluşan bir kurul tarafından muayene edilmiştir. Başvuran, 17 Şubat 1999 tarihli duruşmada DGM'ye bir sağlık raporu sunmuştur. Mahkeme, 11 Şubat 2000 tarihli duruşmada, İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Servisi tarafından düzenlenen sağlık raporunu dava dosyasına eklemiştir. Mahkemenin, ilgili kişinin iddiaları ve bu sağlık raporlarının sonuçlarını üzerinde bir değerlendirme yapmaksızın davanın esasına ilişkin karar vermesi ilginç bir durum arz etmektedir. Halbuki Mahkeme ve yetkili Savcılık, başvuranın iddiaları ile ilgili haberdar idi, bu iddialarla ilgili olarak yalnızca 30 Aralık 1998 tarihinde Cumhuriyet Savcısı tarafından kamu davası açılmıştır ve bu da başvuranın "Gözaltında bir işkence öyküsü" isimli kitabı ile ilgili bir makalenin yayınlanmasından sonra olmuştur. Savcılık, iddiaların gerçekliğinin tespit edilebilmesi amacıyla res'en bir ceza soruşturması başlatmıştır. Hiç kuşkusuz, kamu davasının açılmasından ve olayların meydana geldiği tarihten birkaç sene sonra başvuran sağlık muayenesinden geçirilmiştir.

Esasında AIHM, bu tür iddialarla ilgili olarak ivedi ve özenli olma zorunluluğunun açık olduğunu hatırlatmaktadır. Soruşturmanın özel bir durumda seyrini engelleyebilecek zorlukların ya da engellerin olabileceği kabul edilebilmektedir. Bununla birlikte, 3. maddeye aykırı kötü muamele iddiaları ile ilgili soruşturma yürütülmesi sözkonusu olduğuna, yetkili makamların ivedilikle hareket etmesi, eşitlik ilkesi uyarınca kamunun güvenini korumak ve yasadışı eylemler konusunda suç ortaklığı yapıldığı ve hoşgörü gösterildiği kanısının oluşmasını engellemek için temel nitelikte değerlendirilebilir (Bkz., *mutatis mutandis*, *Zengin-Türkiye*, no: 46928/99, 28 Ekim 2004 ve *Batı ve diğerleri-Türkiye*, no: 33097/96 ve 57834/00). Aynı zamanda, başvuranın iddiaları ile ilgili olan soruşturma, başvuranın iddialarını yetkili mercilere bildirmesinden yalnızca on dört ay sonra başlatılmıştır. Başvuranın gözaltından sorumlu polis memurlarının ifadesi ancak üç sene sonra alınmıştır. Polis memurlarından bazıları istinabe yoluyla dinlenmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda ifade edildiği şekilde soruşturmada tespit edilen eksiklikler ve gerekli özenin ve dikkatin gösterilmemiş olması, başvuranın savunulabilir şikayetleri ile ilgili olarak 13. madde uyarınca ulusal makamların derinlemesine bir soruşturma yürütmedikleri kanaatine neden olmaktadır. Sonuç olarak, AIHS'nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AIHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran, maddi tazminat olarak 20.000 Euro, manevi tazminat olarak da 100.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara itiraz etmektedir.

AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edilmediğine kanaat getiren AİHM, başvuran tarafından talep edilen maddi tazminatın reddedilmesinin uygun olacağı kanaatindedir.

AİHM, 13. maddenin ihlal edildiği dikkat alındığında, başvurana manevi tazminat ödenmesinin uygun olacağı kanaatindedir. AİHS'nin 41. maddesi uyarınca hakkaniyete uygun olarak başvurana 5.000 Euro manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran masraf ve harcamalar için 8.948 Euro talep etmektedir. Talebini ise aşağıdaki şekilde detaylandırmaktadır:

-Avukatlık ücret tarifesi ve AİHM önünde yapılan masraf ve harcamalar için İstanbul Barosu'nun ücret tarifesi sunarak bu harcamalar için 14.300 Yeni Türk Lirası (yaklaşık 7.700 Euro);

-Ulusal mahkemeler nezdinde yapılan masraf ve harcamalar için 3.300 Y.T.L. (yaklaşık 1.777 Euro).

-Tercüme, posta, telefon ve kırtasiye masrafları için 875 Y.T.L. (yaklaşık 471 Euro).

Hükümet bu taleplerin desteklenmediğini belirtmektedir.

AİHM, dosyada yer alan unsurlar dikkate alındığında başvuranın talep ettiği rakamları yalnızca kısmi olarak belgelendirdiğini tespit etmektedir. AİHM, yerel mahkemeler nezdinde yapılan masraf ve harcamalar için dile getirilen talebi reddetmekte ve AİHM nezdinde yapılan masraf ve harcamalar için 3.000 Euro ödenmesinin makul olduğuna kanaat getirmektedir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun geri kalanının *kabuledilebilir olduğuna*;

2. AİHS'nin 3. maddesinin *ihlal edilmediğine*;

3. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edildiğine*;

4. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL.'ye çevrilmek üzere, her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana manevi tazminat olarak 5.000 Euro (beş bin) masraf ve harcamalar için 3.000 Euro (üç bin) *ödenmesine*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faizi *ödenmesine*;

5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğüne 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 5 Aralık 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

 [İçindekilere dön](#)

APRO DİRİL/Türkiye Davası*

Başvuru No:68188/01
Strazburg
19 Ekim 2006

OLAYLAR

1. DAVA KOŞULLARI

Başvuranlar sırasıyla 1960, 1956, 1982, 1983, 1985 ve 1987 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedirler.

Başvuranlar olayların meydana geldiği dönemde Şırnak ili Beytüşşebap ilçesinin Kovankaya köyünde ikamet etmektedirler.

13 Mayıs 1994 tarihinde Uzungeçit Jandarması tarafından hazırlanan tutanakta, Zeki Diril (“Zeki”) ve kuzeni İlyas Diril’in (“İlyas”), bu tarihte saat 16:00 civarında bir kimlik kontrolü sırasında yakalandıkları belirtilmektedir.

14 Mayıs 1994 tarihinde, Zeki ve İlyas, Uludere Jandarma Karakolu'na nakledilmişlerdir. Aynı gün, Zeki gözaltına alınmış, İlyas yaşından dolayı serbest bırakılmıştır. Bu konuyla ilgili olarak, iki tutanak hazırlanmış ve Uludere Jandarma Komutanı tarafından imzalanmıştır.

1 Ağustos 1994 tarihinde, Zeki'nin babası (“başvuran”), tutuklandıkları tarih olan 2 Mayıs 1994 tarihinden beri haber alamadığı oğlunun ve yeğeninin akıbetini sormuştur.

5 Ağustos 1994 tarihinde, başvuran Beytüşşebap Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenmiştir. Cumhuriyet Savcısı *ratione loci* yetkisizlik kararı vermiş ve dosyayı Uludere Cumhuriyet Başsavcılığı'na sevk etmiştir.

6 Eylül 1994 tarihinde, başvuran ve İlyas'ın babası oğullarının tutuklandıkları 2 Mayıs 1994 tarihinden beri onlardan haber alamadıklarını Beytüşşebap Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirmişler ve onları sağ bulacaklarına dair umutlarının kalmadığını söylemişlerdir. Başvuranlar, oğullarının kişisel eşyalarının Uludere Jandarması'nda bulunduğunu savunmuş ve onları geri almak istemişlerdir.

1 Kasım 1994 tarihinde, Beytüşşebap Cumhuriyet Savcısı, başvuranın ve İlyas'ın babasının ifadelerini almıştır.

Başvuran oğlunun, 6 Mayıs 1994 tarihinde Uzungeçit jandarmaları tarafından yakalandığını ifade etmiştir. Oğlunun kaybolmasından sonra

şahsen araştırmalar yaptığını açıklamıştır. 20 Mayıs 1994 yılında, başvuran Uludere taburuna gitmiş, köy korucularını

* Dışışleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyası İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

sorgulamış, köy korucuları oğlunun ve yeğeninini şırnak'a nakledildiğini söylemişlerdir.

Ertesi gün karşılaştığı şenoba Alay Komutanı da bu yönde bilgiler vermiştir. Son olarak, bir köy korucusu, Zeki ve İlyas'ın 20 Haziran 1994 tarihinde, şırnak'tan Uludere'ye nakledildiklerini belirtmiştir.

İlyas'ın babası, köylülerden ve köy korucularından, oğlunun ve Zeki'nin 2 Mayıs 1994 tarihinde Uzungeçit jandarmaları tarafından yakalandıklarını ve sırasıyla Uludere'ye, şırnak'a ve yeniden Uludere'ye nakledildiklerini söylediklerini ifade etmiştir. Burada sorgulanan köy korucuları, çocukların burada bulunmadıklarını ifade etmişlerdir.

21 Kasım 1994 tarihi ile 8 Mart 1995 tarihi arasında, Uludere Cumhuriyet Savcısı, başvuran tarafından 1 Kasım 1994 tarihinde verilen ifadeye adıgeçen kişilerin ifadelerini almıştır.

N.Y, ř.B ve K.B başvuranın oğlunun akıbeti hakkında, başvurana hiçbir bilgi vermediklerini belirtmişlerdir.

A.Y başvurayı gördüğünü kabul etmemiştir.

H.B başvurana oğluyla ilgili bilgiler verdiğini kabul etmemiş ve ona Alay Komutanı'na danışmasını salık verdiğini belirtmiştir.

Ya. B. ve oğlu Yu. B., Zeki ve İlyas'ın yakalandıkları gün evlerinde yemek yediklerini, bu arada buluşmuş oldukları iki kuzenleriyle birlikte yola çıktıklarını, bu dördünün daha sonra yakalandıklarını ve Uzungeçit Jandarması'na götürüldüklerini, Zeki ve İlyas'ın Uludere Jandarması'na nakledildiklerini ve diğer ikisinin serbest bırakıldıklarını belirtmişlerdir.

A.B, Zeki ve İlyas'ın şehre geldiklerinde valizlerini kendi dükkanına bıraktıklarını ve sonrasında Ya. B.'ye gittiklerini açıklamıştır. Kısa bir süre sonra, jandarmalar eşliğinde valizlerini almak üzere geri geldiklerini ifade etmiştir.

1 şubat 1995 tarihinde, olayların geçtiği dönemdeki şenoba Alay Komutanı, Bilecik Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenmiştir. Komutan ifadesinde, 17 Mayıs 1995 tarihinde, Bilecik'teki yeni görevine başlamak üzere şenoba'dan ayrıldığını ve kaybolma olayına ilişkin bir bilgisinin olmadığını belirtmiştir.

28 Mayıs 1995 tarihinde, Beytüşşebap Cumhuriyet Savcılığı, Zeki ve İlyas'ın yakınları olan ve onlarla birlikte yakalanan K.D ve İ.D hakkında ihzar müzekkeresi vermiştir.

13 Temmuz 1995 tarihinde, Beytüşşebap Cezaevi'nde tutuklu bulunan başvuran ve İlyas'ın babası, 6 Eylül 1994 tarihli başvurularını yinelemişlerdir.

31 Ağustos 1995 tarihinde, İ.D. Beytüşşebap Cumhuriyet Savcısı'na Zeki ve İlyas'la aynı zamanda, bir gece boyunca Uzungeçit Jandarma Karakolu'nda tutulduğunu belirtmiştir.

K.D'nin ifadesi, artık belirtilen adreste ikamet etmediğinden alınamamıştır.

16 Ekim 1995 tarihinde, Uzungeçit Jandarma Karakolu, Cumhuriyet Savcısı'nı, Zeki ve İlyas'ın 11 Mayıs 1995 tarihinde, saat 19:00'da bünyesinde gözaltında tutulduklarına dair bilgilendirmiştir. Üzerlerinde bulunan paralar emanet alınmış ve serbest bırakıldıklarında kendilerine teslim edilmiştir. Paranın teslimi ilgili kişilerin imzasıyla doğrulanmıştır.

3 Aralık 1996 tarihinde, Uludere Cumhuriyet Savcısı, Beytüşşebap Cumhuriyet Savcılığı'ndan kaybolan şahısların köylerinde araştırma başlatmasını ve yakınlarını sorgulamasını istemiştir.

3 Ocak 1997 tarihinde, Beytüşşebap Jandarması, Savcılığa, belirtilen ve terör olayları nedeniyle boşaltılan sözkonusu köylerde, kayıp kişilerin yakınlarının ikamet etmedikleri bilgisini vermiştir.

20 Mayıs 1997 tarihinde, Uludere Cumhuriyet Savcısı, K.D'nin dinlenmesine ilişkin talebini Beytüşşebap Savcılığı'nda yinelemiş ve Zeki ve İlyas'ın son olarak nerede ve hangi tarihte görüldüklerini belirlemek amacıyla araştırmaların yapılması emrini vermiştir.

22 Mayıs 1997 tarihinde, Uludere Cumhuriyet Başsavcılığı, Jandarma Karakolu'na, 14 Mayıs 1994 tarihli ve 9 Ocak 1997 tarihli ifadeler arasında çelişkiler tespit ettiği yönünde bilgi vermiştir. Birinci ifade 14 Mayıs 1994 tarihinde bir kimlik kontrolü sırasında Zeki'nin yakalandığı ve gözaltına alındığı belirtilmişken, ikinci ifade Zeki'nin gözaltına alınmadığı ifade edilmektedir. Uludere Cumhuriyet Savcısı, kontrol etmek amacıyla, gözaltı kayıtlarını istemiştir.

Cumhuriyet Savcısı, ayrıca, Jandarma Karakolu tarafından sunulan ifadede, Zeki ve İlyas'ın PKK'ya yardım ettikleri ve destek olduklarına ilişkin iddialardan dolayı 11 Mayıs 1994 tarihinde, saat 19:00'da yakalandıklarının ortaya çıktığını saptamıştır. Jandarma'dan, aleyhlerine başlatılan olası cezai soruşturmalardan kendisini haberdar etmelerini istemiştir. Son olarak, gözaltında tutuldukları süre içerisinde yapılan nakillere ilişkin bilgiler istemiştir.

10 Haziran 1997 tarihinde, Beytüşşebap Jandarması, Beytüşşebap Cumhuriyet Savcılığı'na, K.D'nin ailesiyle birlikte yurtdışına göç ettiği bilgisini vermiştir. Bu bilgi 19 Haziran 1997 tarihinde Uludere Cumhuriyet Savcısı'na iletilmiştir.

16 Temmuz 1997 tarihinde, Uludere Jandarması, Zeki ve İlyas'la ilgili olarak gözaltı kayıtlarının dışında hiçbir belge bulunmadığını bildirmiştir.

5 Nisan 1998 tarihinde, Uzungeçit Jandarması tarafından hazırlanan tutanakta, yürüttükleri araştırmaların, Cumhuriyet Savcısı tarafından Zeki ve İlyas'ın akıbetine ilişkin istenen bilgileri elde etme

olanağı sağlamadığı belirtilmiştir. Uzungeçit Jandarması, ilgili kişiler hakkında bulunan tek belgenin, gözaltına alındıklarını belirten kayıt olduğunu ifade etmiştir.

28 Temmuz 1998 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nden ("Adalet Bakanlığı") kaybolan şahısların özgürlük hakkına müdahale etmek suçundan, Uludere Jandarması aleyhine cezai soruşturma başlatma izni istemiş, Zeki ve İlyas'ın 11 Mayıs 1994 tarihinde yakalandıklarını ve 14 Mayıs 1995 tarihinde Uludere Jandarması'na teslim edildiklerini belirtmiştir. Gözaltına alınan Zeki'den ve serbest bırakılan İlyas'tan o günden beri haber alınmamıştır.

3 Kasım ve 14 Aralık 1998 tarihleri arasında, Cumhuriyet Savcısı Y.B., H.B., Ş.B., A.Y. ve A.B.'yi bir kez daha dinlemiştir. Bu kişiler önceki ifadelerini yinelemişlerdir.

27 Nisan 2000 tarihinde, Uludere Jandarma Komutanı olan B.S, Zeki ve İlyas'ın PKK'ya mensup olmaları iddiasıyla yakalandıklarını ifade etmiştir. Kısa süren bir sorgulama sonrasında, İlyas serbest bırakılmış, Zeki ise gözaltına alınmıştır. Zeki'nin ifadesi alınmış ve aynı gece serbest bırakılmıştır.

11 Temmuz 2000 tarihinde, Beytüşşebap Cumhuriyet Savcısı, başvuran ve İlyas'ın babası aleyhine ihzar müzekkeresi vermiştir.

Aynı gün, yetkili makamlar, sözkonusu kişilerin köylerini terk ettiklerini, yurt dışına göç ettiklerini ve yeni adreslerini tespit etmenin mümkün olmadığını belirtmişlerdir.

12 Temmuz 2000 tarihinde, Şırnak Cumhuriyet Başsavcılığı, Uludere Jandarması'nın gözaltı kayıtlarının bulunmadığı ve bu nedenle gözaltının hangi tarihte son bulduğunun tespit edilmesinin mümkün olmadığı yönünde Adalet Bakanlığı'na bilgi vermiştir.

27 Temmuz 2000 tarihinde, Adalet Bakanlığı, Zeki ve İlyas'ın kimlik kontrolü nedeniyle yakalandıklarını, İlyas'ın genç olması sebebiyle aynı gün, Zeki'nin ise kayıtlara geçmeden, kontroller sonrasında serbest bırakıldığını, bu amaçla tutanak tutulmamasının Jandarma Komutanı'na isnat edilemeyeceğini ve aleyhinde kovuşturma yapmaya gerek olmadığını kaydetmiştir.

13 Eylül 2000 tarihinde, Adalet Bakanlığı, kararını başvuranların avukatlarına bildirmiştir.

Başvuranlar, R.D.'nin, Zeki ve İlyas ile aynı yerlerde gözaltına alındığına ilişkin 23 Ağustos 2000 tarihli yazılı beyanını sunmuşlardır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, Sözleşme'nin 2. maddesine atıfta bulunarak, yakınlarının gözaltında tutulduğu süre zarfında kaybolmuş olmasının, bir cinayet olarak değerlendirilebileceğini iddia etmektedirler. Ayrıca, yetkili

makamların etkin ve derinlemesine bir soruşturma yapmadıklarından şikayetçi olmaktadır.

A. Tarafların İddiaları

Hükümet, başvuruların iddialarının dayanaktan yoksun olduğunu belirtmektedir. Bununla ilgili olarak, 14 Mayıs 1994 tarihli tutanağa ve Uludere İlçe Jandarma Karakol Komutanı'nın ifadelerine atıfta bulunmaktadır. Hükümet, kaybolan kişilerin ölmüş olduklarının ortaya konulmadığını ve bulunmaları amacıyla yürütülen araştırmaların devam ettiğini belirtmiştir. Hükümet ayrıca yetkili makamların, başvuruların işbirliği yapmalarına rağmen ileri sürdükleri iddialar ile ilgili olarak etkili bir soruşturma yürüttüğünü ifade etmiştir.

Başvurular bu iddialara karşı çıkmaktadır.

B. AİHM'nin takdiri

1. Zeki Diril'in kaybolması hakkında

AİHM, bir kimsenin sağlıklı bir şekilde gözaltına alındığının ve serbest bırakıldığında yaralandığının tespit edilmesi halinde, Devlet'in bu yaraların nasıl meydana geldiği ile ilgili olarak mantıklı bir açıklama yapması gerektiğini hatırlatmaktadır. Bunun gerçekleşmemesi durumunda AİHS'nin 3. maddesinin uygulanması gerekmektedir (*Selmouni-Fransa*, [GC], no: 25803/94).

Aynı şekilde AİHS'nin 5. maddesi Devlet'lere, gözetim altına alınan ve bu nedenle yetkili mercilerin elinde olan her kişinin bulunduğu yeri belirtme zorunluluğunu getirmektedir (*Kurt-Türkiye*, 25 Mayıs 1998 tarihli karar). Yetkili merciler tarafından, cesedin olmamasına rağmen, gözetim altında bulunan bir kişinin akıbetinin ne olduğuna ilişkin mantıklı bir açıklama yapılamamış olması durumun AİHS'nin 2. maddesi uyarınca sorular ortaya çıkarıp çıkaramayacağı, elde edilen delil unsurlarından yola çıkarak tutuklunun gözetim altında bulunduğu sırada öldürülmüş olduğunun varsayılmasını sağlayacak olan davanın genel koşullarına ve özellikle de maddi unsurlara dayanan yeterli delillerin varlığına bağlıdır (*Çakıcı-Türkiye* [GC], no: 23657, *Ertak*, ve *Tanış ve diğerleri* kararları).

Bu bakımdan, ilgilinin gözetim altına alınmasından itibaren geçen zaman dilimi başlı başına belirleyici olmasa da değerlendirmeye alınması gerekmektedir. Gözetim altında bulunan kişiden haber alınmadan geçen süre ne kadar uzunsa, bu kişinin ölmüş olma ihtimalinin bulunduğu kabul edilmesi gerekmektedir. Böylece geçen süre, ilgilinin ölmüş olduğunun varsayılmasına karar verilmesinden önce, durum ve koşullara bağlı olan diğer delil unsurlarına verilecek olan önemi etkileyebilir. AİHM'ye göre, bu durum 5. maddenin ihlalini teşkil eden basit bir tutuklamanın da ötesine geçen sorular gündeme getirmektedir. Bu şekilde bir değerlendirmenin yapılması AİHS'nin temel hükümlerinden biri olan 2. maddesinde belirtilen yaşam hakkının korunması ilkesine uygundur (Bkz., diğerleri arasında, *Timurtaş* kararı).

Mevcut davada dosyada yer alan unsurlardan başvuruların yakınlarının, Uzungeçit Jandarmaları tarafından gözaltına alındıkları ortaya çıkmaktadır. Gözaltı tarihi kesin bir şekilde belirtilmemiş ve

Hükümet'in bununla ilgili olarak sunduğu belgelerde birbirinden ayrı iki tarihi belirtilmektedir. Bazı belgelerde 11 Mayıs 1994 tarihi belirtilirken bazılarında 13 Mayıs 1994 tarihi belirtilmektedir. Her ne olursa olsun, Zeki Diril'in kuzeni İlyas'la birlikte yakalandıkları ve 14 Mayıs 1994 tarihinde Uludere İlçe Jandarma Komutanlığı'na sevk edildikleri ortaya konulmuştur ve yetkili merciler bununla ilgili olarak bir itirazda bulunmamıştır.

Şayet Hükümet, Zeki'nin gözaltı süresinin bitiminde serbest bırakıldığını ifade ediyorsa bununla ilgili olarak yorumunu destekleyecek türden serbest bırakma tutanağı ya da tanık ifadeleri gibi delil unsurları sunmamaktadır. Bununla ilgili olarak tek tanık ifadesi, Uludere İlçe Jandarma Komutanı'nın olayların meydana geldiği tarihten altı yıl sonra 27 Nisan 2000 tarihinde alınan ifadesidir. Aradan on iki yıl geçmesine rağmen, Uludere İlçe Jandarma Komutanlığı'na sevk edilmesinden sonra Zeki'nin nerede olduğu ve akıbetinin ne olduğu ile ilgili olarak herhangi bir bilgi alınamamıştır. Bu nedenle AİHM, her türlü makul şüpheciğin ötesinde, başvuruların yakının gözaltı süresinin bitiminde serbest bırakılmadığına karar verilmesi için yeterli olacak delil unsurlarının var olduğu kanaatinde değildir.

Bu durumda, Zeki'nin öldüğünün varsayılabileceği varsayılamayacağı ve başvuruların da iddia ettiği gibi Devlet yetkililerinin, AİHS'nin 2. maddesi ile kendilerine düşen yakınlarının yaşam hakkının korunması zorunluluğunu yerine getirip getirmediğine karar verilip verilemeyeceği sorusu ortaya çıkmaktadır.

AİHM, Zeki'nin yakalanmasının ve gözaltına alınmasının üzerinden on iki yıldan fazla bir zaman yani benzer davalarda gözlemlenen sürelerden daha uzun bir zaman diliminin geçtiğini not etmektedir (Bkz., bu bakımdan, *Timurtaş*, adigeçen, ve *Tanış ve diğerleri*, adigeçen, ya da *İrfan Bilgin-Türkiye*, no: 25659/94 kararları). Ayrıca mevcut davada, başvuruların yakınlarının Uludere İlçe Jandarma Komutanlığı'na sevk edilmeden önce güvenlik güçleri tarafından yakalandıkları ortaya konulmaktadır. Sonuç olarak, dosyada yer alan unsurlardan da anlaşıldığı üzere, Zeki PKK'ya yardım ettiği ve destek olduğu gerekçesiyle yakalanmıştır. Olayların meydana geldiği dönemde Türkiye'nin Güneydoğusu'nda hüküm süren ortam dikkate alındığında, böyle bir kişinin gözetim altına alınmasının, hayatını tehlikeye atacak türden olduğunun da gözden kaçırılmaması gerekmektedir. AİHM'nin iki kararında, mevcut kararda ifade edilen dönemde Türkiye'nin Güneydoğusu'nda ceza hukukunun sunduğu korumanın etkili olması durumunu sarsan eksikliklerin, güvenlik gücü memurlarının eylemleri nedeniyle cezalandırılmamalarını sağladığına ya da bu duruma zemin hazırladığına kanaat getirildiği hatırlatılmaktadır (*Kılıç-Türkiye*, no: 22492/93, ve *Mahmut Kaya-Türkiye*, no:22535/93).

Yukarıda yer alan bilgilerden hareketle AİHM, başvuruların yakının gözetim altına alınmasından sonra öldüğünün varsayılmasının uygun olacağı kanaatinde değildir. AİHM başvurusunun gözaltına alınmasından sonra neler olduğu ile ilgili hiçbir açıklama yapılmamış olması nedeniyle, bu ölümün sorumluluğunun Savunmacı Devlet'e yüklenebileceği kanaatinde değildir (*Çakıcı* kararı). Bu nedenle AİHS'nin 2. maddesi bu bakımdan ihlal edilmiştir.

2. Ulusal merciler tarafından yürütülen soruşturma

Devlet'e "Yetki alanları içinde bulunan herkese AİHS'de açıklanan hak ve özgürlükleri tanıma" görevini yükleyen AİHS'nin 1. maddesi ile birlikte, AİHS'nin 2. maddesinin gerektirdiği yaşam hakkını koruma zorunluluğu, kuvvete başvurulmasının ölümle sonuçlandığı hallerde uygun ve etkili bir soruşturmanın yürütülmesini gerekli kılmaktadır (*Çakıcı* kararı).

Yürütülen soruşturma, sorumluların kimliklerinin tespit edilmesini ve cezalandırılmalarını sağlayacak şekilde etkili olmalıdır. Burada sözkonusu olan kullanılacak olan yöntem değil ulaşılabilecek olan sonuçtur. Yetkililerin, olaya ilişkin olan delillerin toplanabilmesi amacıyla alabilecekleri tedbirleri almış olmaları gerekmektedir (*Tanrıkulu-Türkiye*, no: 23763/94, ve *Salman-Türkiye*, no: 21986). Soruşturmanın, sorumlunun ya da sorumluların teşhis edilmesini engelleyebilecek her türlü eksikliği, yürütülen soruşturmanın etkili olmadığı sonucuna götürebilir (*Aktaş-Türkiye* kararı, no: 24351).

Yukarıda sözü edilen zorunluluklar, Devlet memurlarının kuvvete başvurusu nedeniyle kasten adam öldürülmesinin sözkonusu olduğu davalarla ilgilidir fakat onlarla da sınırlı değildir. Bu zorunluluklar aynı zamanda, bir kimsenin hayati tehlike arz ettiğine kanaat getirilen koşullarda ortadan kaybolduğunda da geçerlidir (*Tahsin Acar-Türkiye*, no: 26307/95).

Mevcut davada, soruşturmayı yürütmekle görevli olan yetkililerin girişimleri tartışma götürmemektedir. Başvuranların yakınlarının dilekçe vermesi üzerine soruşturmayı yürütmekle görevli olan yetkililer titizlikle hareket etmiş ve kaybolan kişilerin bulunması amacıyla girişimlerde bulunmuşlardır. Bu amaçla yetkililer, başvuranların yakınlarının ve onlar tarafından isimleri verilen kişilerin ifadelerini almışlardır. Cumhuriyet Savcısı, ilgili jandarmalardan kaybolan kişilerin kaybolmasına ilişkin ifade tutanaklarını talep etmiş ve bununla ilgili olan ek bilgiler istemiştir. Jandarmaların gerekli olan belge ve açıklamaları sunmaktaki kararsızlıkları ve/ya da eksiklikleri karşısında Cumhuriyet Savcısı, başvuranların yakınlarının gözaltı koşulları aydınlığa kavuşturamamıştır.

AİHM, Cumhuriyet Savcısı tarafından gerçekleştirilen soruşturma eylemlerini ve olayları açıklığa kavuşturabilmek için sarfedilen çabayı not etmektedir. Bununla birlikte, soruşturmanın yürütülmesinde bir takım eksiklikler olduğunu tespit etmektedir. Öncelikle Cumhuriyet Savcısı, ne başvuranların yakınlarını yakalayan Uzungeçit Jandarma Karakol Komutanlığı'na bağlı jandarmaların ne de sevkedildikleri Uludere İlçe Jandarma Komutanlığı'na bağlı jandarmaların ifadelerini almıştır. Bu kişilerin ifadeleri hiç kuşkusuz faydalı bilgilerin elde edilmesini sağlayacaktı, üstelik yetkililer serbest bırakma tutanağı ya da buna benzer başka belgeler sunamamışlardır. Jandarmaların ifadeleri, Zeki'nin 14 Mayıs 1994 tarihinde serbest bırakıldığına ilişkin Hükümet'in iddiasının doğrulanmasını ya da reddedilmesini sağlayabilirdi. Bununla ilgili olarak tek tanık ifadesi, Uludere İlçe Jandarma Komutanı'nın olayların meydana geldiği tarihten altı yıl sonra 27 Nisan 2000 tarihinde alınan ifadesidir. Sonuç olarak, Cumhuriyet Savcısının talep etmesine rağmen ilgili kişinin kaybolmasından kimin sorumlu olduğunun tespit edilebilmesi amacıyla hiçbir cezai dava başlatılmamıştır Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Dairesi,

Uludere İlçe Jandarma Komutanı hakkında ceza davası başlatılmasına izin vermemiştir. Oysa ki Zeki'nin Uludere İlçe Jandarma Karakolu'na sevk işlemi sözkonusu komutanın imzaladığı bir tutanakla gerçekleşmiştir.

Yukarıda yer alan tespitler ışığında AİHM, ulusal mercilerin, başvuruların yakınlarının kaybolmasına ilişkin koşulları aydınlığa kavuşturabilecek etkili ve yeterli bir soruşturma yürütmediğine karar vermiştir.

Sonuç olarak, AİHS'nin 2. maddesi bu bakımdan da ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 5. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, yakınlarının bir hakim ya da yargıç karşısına çıkarılmamış olması sebebiyle yakınlarının özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğini iddia etmekte ve AİHS'nin 5. maddesinin ihlal edildiğini belirtmektedirler.

AİHM bir kez daha 5. maddede yer alan ve demokratik bir toplumda kişilerin haklarının korunmasını ve yetkililerin keyfi olarak tutuklama yapmasını engellemeyi amaçlayan güvencelerin önemini vurgulamaktadır. AİHS'nin 5. maddesi, keyfi tutuklama riskini en aza indirgeyebilmek amacıyla, özgürlükten yoksun bırakma eyleminin bağımsız bir adli denetimi sağlayacağına ve yetkili mercilerin sorumluluklarını da ortaya koyacağına emin olabilmek için düzenlenen bir takım maddi haklar öngörmektedir (*Çakıcı, adigeçen, ve Tanış ve diğerleri*).

Mevcut davada, her ne kadar yakalandığı tarihle ilgili olarak anlaşmazlık bulunsa da Zeki'nin tutuklanması taraflar arasında tartışma götürmemektedir. AİHM, ilgilinin serbest bırakılmış olabileceğine dair hiçbir resmi emarenin bulunmadığını not etmektedir. Hükümet, Uludere'ye sevk edildikten sonra Zeki'nin başına neler geldiği ile ilgili olarak inandırıcı ve ayrıntılı hiçbir açıklamada bulunmamıştır.

AİHM, ilgilinin kaybolması olayında Savunmacı Devlet'in sorumluluğunun bulunduğu karar vermiştir. AİHM aynı zamanda, yetkili merciler tarafından başlatılan soruşturmanın eksiklikleri bulunduğu ve etkili olmaktan uzak olduğuna karar vermiştir. Sonuç olarak bu şekilde açıklanamayan bir kaybolmanın, AİHS'nin 5. maddesi ile tanınan kişinin özgürlük ve güvenlik hakkına ciddi bir şekilde ihlal teşkil ettiğini tespit etmektedir (Bkz. *Tanış ve diğerleri*).

III. AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, iç hukukta şikayetlerini dile getirebilecekleri her türlü etkili başvurudan yoksun olduklarını ifade ederek AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

AİHS'nin 13. maddesi iç hukukta AİHS'nin öngördüğü temel hak ve özgürlüklere imkan tanıyan bir başvuruyu güvence altına almaktadır. Bu hüküm Sözleşme nezdinde iç hukukta «savunulabilir bir şikayet» içeriğinde bir başvurunun yetkili bir mahkeme tarafından kabulünü öngörmekte ve belirli bir takdir payından yararlınsalar dahi Sözleşmeciler Devletlere bu hükmün getirdiği zorunluluklar dahilinde gerekli düzeltmeyi yapma imkanını sunmaktadır. 13. maddenin getirdiği yükümlülük başvurunun AİHS'ye dayalı olarak yapılmış olduğu başvurunun yapısına göre değişmektedir. Bununla birlikte, 13. maddenin öngördüğü başvuru hukukta olduğu kadar pratikte de «etkili» olmalı ve kullanımı Savunmacı Devletin haksız uygulamalarına ve baskılarına yol açmamalıdır (*İrfan Bilgin-Türkiye kararı*).

Ayrıca, bir kişinin yakınları bu kişinin yetkililerin elinde bulunduğu sırada kaybolduğunu öne sürebilecek savunulabilir gerekçelere

sahipse veyahut yaşam hakkı gibi temel bir hak sözkonusu olduğunda, 13. madde gerektiği takdirde bir tazminatın ödenmesi dışında sorumlu kişilerin tanımlanmasına ve cezalandırılmasına götürecektir derinlemesine ve etkili soruşturmaların yürütülmesini, soruşturma sürecindeki yakınların etkili biçimde bunlara erişimini öngörmektedir (Bkz. *Timurtaş* kararı, ve *Tanış ve diğerleri* kararı).

AİHM iç hukuk mercilerinin, başvuranların yakınlarının hayatını koruma yükümlülüğünü ihmal ettiği tespitinde bulunmakta ve bu kişilerin önceki paragrafta belirtildiği üzere etkili başvuru haklarının olduğunu kaydetmektedir.

Sonuç itibarıyla, yetkililerin başvuranların yakınlarının kaybolması hakkında etkili bir soruşturma sürdürme zorunluluğu bulunmaktaydı. Yukarıda bahsedilen unsurlar ışığında, AİHM Savunmacı Devletin bu sorumluluğu yerine getirmediği sonucuna varmıştır.

Bu noktada, AİHS'nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

IV. 2. VE 5. MADDELERİ İLE BİRLİKTE AİHS'NİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, dinleri ve ırkları nedeniyle kendilerine ayrımcılık yapıldığını iddia etmektedirler. Başvuranlar, 2. ve 5. maddeleri ile birlikte AİHS'nin 14. maddesine atıfta bulunmaktadır.

AİHM, başvuranların bu madde bakımından ileri sürdükleri iddiaların dayanaktan yoksun olduğunu ve dosyada yer alan unsurların bu maddenin ihlal edildiğini ortaya koymadığı kanaatindedir. Sonuç olarak AİHS'nin 14. maddesi ihlal edilmemiştir.

V. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Zeki'nin anne ve babası olan Apro Diril ve Meryem Diril'in her biri manevi tazminat olarak 30.000 Euro talep etmektedirler. Zeki'nin kardeşleri olan Süleyman Diril, Can Diril, Yakup Diril ve Dilber Diril'in her biri ise 10.000 Euro talep etmektedirler.

Oğullarının kaybolması nedeniyle yaşamış oldukları derin üzüntü ve sıkıntıyı dile getiren Apro Diril ve Meryem Diril'in her biri manevi tazminat olarak 30.000 Euro talep etmektedirler. Diğer başvuranların her biri ise 10.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu iddialara karşı çıkmakta, bunların aşırı ve dayanaktan yoksun olduklarını iddia etmektedir.

AİHM, başvuranların manevi tazminat taleplerinin dayanaktan yoksun olduğunu not etmektedir. Sonuç olarak bu taleplerin haklı olduklarına kanaat getirememektedir.

Buna karşın AİHM, ilgili kişilerin ihlal kararının tespit edilmesi ile telafi edilemeyecek manevi bir zarara uğradıklarını kabul etmektedir. AİHM, hakkaniyete uygun olarak Apro Diril ile Meryem Diril'e toplu olarak 30.000 Euro, Süleyman Diril, Can Diril, Yakup Diril ve Dilber Diril'in her birine 5.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuranlar masraf ve harcamalar için 15.400 Amerikan Doları talep etmekte ve bununla ilgili olarak 1.000 Dolarını daha önceden ödedikleri 18.000 Dolar tutarında avukatlık ücreti belgesi sunmaktadırlar.

Hükümet bu miktarların aşırı olduğunu belirtmekte ve itiraz etmektedir.

AİHM, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca gerçekliği, gerekliliği kanıtlanmış, makul orandaki masraf ve harcamaların geri ödenebileceğini hatırlatmaktadır (Bkz., diğerleri arasında, *Nikolova-Bulgaristan*, no: 31195/96).

Bu ilke ışığında ve elindeki mevcut unsurlar doğrultusunda AİHM, başvurulara toplu olarak 5.000 Euro ödenmesinin makul olduğu kanaatinde dir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Savunmacı Devlet'in, AİHS'nin 2. maddesini ihlal ederek Zeki Diril'in kaybolmasından *sorumlu olduğuna*;

2. Savunmacı Devlet'in, Zeki Diril'in kaybolması ile ilgili olarak etkili bir soruşturma yürütmemiş olmasından dolayı AİHS'nin 2. maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. AİHS'nin 5. maddesinin *ihlal edildiğine*;

4. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edildiğine*;

5. AİHS'nin 2. ve 5. maddeleri ile birlikte 14. maddesinin *ihlal edilmediğine*;

6. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL.'ye çevrilmek üzere, her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurulara:

i. manevi tazminat olarak Apro Diril ve Meryem Diril'e toplu olarak 30.000 Euro (otuz bin), Süleyman Diril, Can Diril, Yakup Diril ve Dilber Diril isimli başvuruların her birine 5.000 Euro (beş bin) *ödenmesine*;

ii. masraf ve harcamalar için başvurulara toplu olarak 5.000 Euro (beş bin) *ödenmesine*;

iii. yukarıda belirtilen miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faizi *ödenmesine*;

7. Adil tazminata ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 19 Ekim 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

T.C.
ADALET
BAKANLIĞI
Yayın İşleri Dairesi
Başkanlığı

SAYI : B.030.YDB.0.00.00.01/

.../.../2007

KONU : Adalet Dergisi

DUYURU

Adalet Dergisi'nin 2008 yi lı Ocak ayına ait 30'uncu sayısında, hukukî konulara ilişkin çeşitli araştırma, inceleme yazılan yayımlanacaktır.

Yayımlanacak araştırma ve inceleme yazılarının:

1. Daha önce hiçbir yerde yayımlanmadığı, başka kurum ve kuruluşlar ile kişilerin haklarının bulunmadığı hususunun yazılı olarak beyan edilmesi,

2. Yazıların 20 sayfayı geçmemesi, mümkün olduğunca bilgisayar ortamında hazırlanarak, bir örneğinin yazılı olarak imzalı dilekçe ekinde 26.12.2007 tarihine kadar, Yayın İşleri Dairesi Başkanlığına ve bir örneğinin de aşağıda elektronik posta adresleri yazılı şahısların posta adreslerine gönderilmeleri, gerekmektedir.

Adalet Dergisi'nin 2008 yılı Ocak ayı 30'uncu sayısında yayımlanmaması yönünde karar verilen araştırma ve inceleme yazılan için, ayrıca sahiplerine yazılı cevap verilmeyecektir.

Duyurulur.

Sadi GÜVEN
Hâkim

Müsteşar
Yardımcısı

Elektronik posta adresleri:

1-ibabacanoglu@adalet.gov.tr.

2-boruc@adalet.gov.tr.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İlânlar

Adalet Bakanlığından :

MÜNHAL NOTERLİK

2006 Yılı gayri safi geliri 821.533,04-YTL olan birinci sınıf Eskişehir Birinci Noterliği 30 Aralık 2007 tarihinde yaş tehdi nedeniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince Birinci Sınıf Noterlerden bu noterliğe atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

[R.G. 31 Ekim 2007 – 26686]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığından :

MÜNHAL NOTERLİKLER

2006 Yılı gayri safi gelirleri ve isimleri yazılı olan birinci sınıf Bakırköy Otuzbirinci Noterliği ile İzmir Yirmiüçüncü Noterliği 1 Ocak 2008 ve Kadıköy Ondokuzuncu Noterliği 18 Ocak 2008 tarihlerinde yaş tahdi nedeniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince Birinci Sınıf Noterliklerden bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Keyfiyet Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

Sıra No	Noterliğin Adı	2006 Yılı Gayrisafi Gelirleri
1 -	Bakırköy Otuzbirinci Noterliği	736.482,09.-YTL.
2 -	Kadıköy Ondokuzuncu Noterliği	799.088,56.-YTL.
3 -	İzmir Yirmiüçüncü Noterliği	729.146,79.-YTL.

[R.G. 10 Kasım 2007 – 26696]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanlığından :

KARAR TEBLİĞ İLANI

Esas No : 2003/16

Karar No : 2006/339

İLANEN TEBLİGAT

Tebliğatın Yapılması İstenilen : İsmet Cengiz, Bingöl Ağır Ceza Mahkemesi Üyesi iken emekliye ayrılan.

Bingöl Ağır Ceza Mahkemesi Üyesi iken emekliye ayrılan İsmet Cengiz hakkında Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün (2-26-2-82-2002) sayılı mucipnamesine bağlı soruşturma dosyasında, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 30/11/2006 tarihli, 2007/339 sayılı kararıyla, ilgili hakkındaki soruşturma dosyasının 5525 sayılı Kanun kapsamına girdiğinden işlem den kaldırılmasına karar verilmiştir.

İşbu kararın ilan tarihinden itibaren 15 gün sonra adı geçene tebliğ edilmiş sayılacağı 7201 sayılı Tebliğat Kanununun 28. ve müteakip maddeleri uyarınca adı geçene tebliğ olunur.

[R.G. 1 Kasım 2007 – 26687]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığından :

Akhisar 1. İcra Müdürlüğünün 2002/1154 Esas sayılı dosyasının zayi olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylap veya Heyelan Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 1 Kasım 2007 – 26687]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığından :

Antalya Tüketici Mahkemesinin 2007/30 Esas sayılı dosyasının bilirkişi incelemesinde iken kaybolduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylap veya Heyelan Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için kıyasen uygulanmasına ve adı geçen Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 3 Kasım 2007 – 26689]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığından :

Ankara 20. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2005/601 Esas sayılı dosyası ile bu dosya içinde yer alan Kocaeli 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2000/431 Esas sayılı, Kocaeli 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2000/76 Esas sayılı ve Kocaeli 1. İcra Müdürlüğünün 2002/5445 Esas sayılı dosyalarının kaybolduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için kıyasen

uygulanmasına ve adı geçen Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 8 Kasım 2007 – 26694]

 [İçindekilere dön](#)

Erzurum H. Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan :

Adalet Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurul Başkanlığının 15/1/2007 tarih ve 910.02-060.2006 Dosya numaralı 15 sayılı Erzurum H.Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumumuzda İnfaz ve Koruma Memura olarak görev yapmakta olan ve görevinden uzaklaştırılan Necdet Atay'ın disiplin yönünden 657 sayılı Devlet memurları Kanunu'nun 125. maddesinin E Fıkrasının g bendi uyarınca takdiren Devlet Memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılmasına, bir takım sicillerinin iyi ve çok iye olmaması, disiplin cezasının bulunması dikkate alınarak, aynı Kanunun 125. maddesinin 111. Fıkrasında belirtilen bir alt cezanın uygulanmasına takdiren yer olmadığına, adı geçene isnad edilen fiillerin niteliği itibarıyla adli yargı yerince mahkumiyet cihetine gidildiği takdirde, kararın kesinleşmesini müteakip disiplin cezasından ayrı olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48/A-5, 98/b maddeleri uyarınca idari yönden de görevine son verme işleminin yapılması gerekebileceğinden, Yargılama Sonuçlarının Adalet Komisyon'unca takibine, kararın ilgiliye tebliğine, bu karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içinde idari yargı yoluna başvurulabileceği bildirilmiş olup, Adı geçene tüm aramalara bulunamamış ve bahse konu yazı ve karar adı geçene tebliğ edilememiş ve durumun ilanen tebliğine karar verilmiştir.

İşbu ilan metninin Resmi Gazete'de ilan edildiği tarihten itibaren 7201 sayılı Tebligat Kanununun hükümleri gereğince;

İlanen tebliğ olunur.

[R.G. 8 Kasım 2007 – 26694]

 [İçindekilere dön](#)

A) İSTEĞİ ÜZERİNE EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR

1-	23905	Hüdayi BAYRAM	Ankara Hâkimi	19.09.2007
2-	24002	Mehmet AKOVA	Kadıköy Hâkimi	19.09.2007
3-	27971	Feridun BAHŞI	Ankara Hâkimi	21.09.2007
4-	19765	Durmuş Ali DURSUN	Erzurum Cumhuriyet Savcısı	25.09.2007
5-	19709	Serhan SİĞİN	Üsküdar Hâkimi	27.09.2007
6-	25273	Filiz GÜNEŞ	Balıkesir Hâkimi	27.09.2007
7-	25440	Mehmet ALPTEKİN	Yalova Hâkimi	09.10.2007
8-	22903	Yaşar Sinan ULAŞ	Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi Üyesi	23.10.2007
9-	28902	Seyfi ÇİZMECİ	İzmir Hâkimi	25.10.2007

B) MALULEN EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR

1-	35823	Çelebi ÖZCAN	Personel Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi	24.10.2007
----	-------	--------------	--	------------

C) YAŞ HADDİNDEN EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR

1-	24050	Fevzi GÜMÜŞHAN	İstanbul Cumhuriyet Savcısı	03.10.2007
2-	17244	Şahabettin AKBAY	İzmir Hâkimi	20.10.2007
3-	19061	Mustafa GÜNEŞ	Kadıköy Hâkimi	29.10.2007
4-	17124	Orhan YILMAZ	Beyoğlu Ticaret Mahkemesi Başkanı	25.10.2007

**2007 YILI İÇİN ABONE OLMAK İSTEYENLERE
DUYURU**

Yargı Mevzuatı Bülteni'ne abone olmak ve aboneliklerini devam ettirmek isteyenlerin 2007 yılı abone bedeli olan 160 YTL'nı Vakıflar Bankası Adalet Bakanlığı Bürosu 783 kod nolu şubedeki 2002083 numaralı hesaba yatırarak alacakları dekontu **açık adreslerini** belirtir bir yazı ile "**Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Konya Devlet Yolu Üzeri No: 70 Kat: 9 Hipodrum-ANKARA**" adresine veya 223 38 06 numaralı faksa göndermeleri halinde 01.01.2007 tarihinden itibaren yıl sonuna kadar çıkacak sayılar adreslerine postalanacaktır.